

WAA APOWIA

MOERO I POBB ISA

MOE MAOBI I TOKA

U
3
4

G
10
19

303

G-10-19

Bibliotheek
WEL ZENDINGSGEN
OEGSTGEEST

Bibl. Hendrik Kraemer Inst.

7110 032 3952

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK UTRECHT

3982 0604

Wa'a mPowia
nTjoero i mPoeë Isa

ANOE NA'OEKI

I LOEKASI

Bibliotheek
NEDERL. ZENDINGSGHED.
ORIGSTGEEST

Napeki'oeke noe wa'a nToea anoe mampakasempo Soera mPoeë Ala
ri lipoe Amsterdam

1926

De Handelingen der Apostelen, vertaald
in de Bare'e-taal door Dr. N. ADRIANI,
afgevaardigde van het Nederlandsch Bijbel-
genootschap op Midden-Celebes.

Amsterdam, 1926.

Wa'a mpowia nTjoero i mPoeë Isa na'oeki i Loekasi.

Wo'onja.

1.

- 1 Ri soerakoe anoe ka'isa, Teopiloe, koepetoemboemo wa'a mpowia i Isa pai wa'a mpatoedjoea, oengka ri
- 2 pontepoe'oenja, djela ri eo mpeponea ndeki Soeroega, kapoeranja ndapatadaka rioenja wa'a ana goeroea anoe ndapilisimo ngkalioa, gori mpanto'o noe Inosa mPoeë Ala ri rajaa.
- 3 Mariangkani ndapakanotomo raja ntaoe se'e, mepapamara toewoe², ri kapoeranja napepate ntaoe, maka ri raja anoe patampoejoe ndeme mariangkani ndapapakitaka taoe se'e koroa, nepa ndapaoe poera² anoe kono poparenta mPoeë Ala.
- 4 Re'emo sangkani, mangkoni Poeë Isa pai ana goeroea, ndapatadaka taoe se'e: Ne'e boi da napalaika lipoe Jeroesale, paikanja da napopeasi da kakobangani mpodjandji i mPapa, ewase'i: Ndidongemo pampetoemboekoe
- 5 podjandji i mPapa, maka anoe napoparioeka i Johane ri taoe, dja oeë, paikanja anoe da ndapoparioeka ri komi, Inosa mPoeë Ala, bare'emo da mariambengi.
- 6 Ri katepasambakanja se'e, napeoasi ntaoe setoe ri Poeë Isa: Poeë, bara se'i²mo da pawangoemi moeni
- 7 poparenta nTo Israeli? Mesono Poeë Isa: Banja komi da maintjani ka'impianja, bara ka'ewaimbe'inja, maka
- 8 ntje'e ri koeasa i mPapa kare'enja. Paikanja komi da mangarata roso ndaja, ane mena'oemo Inosa mPoeë Ala ri komi, nepa komi da mewalimo sabikoe, ri Jeroesale, ri wa'a ntana Joedea pai Samaria, djela ri oengka doenia.

Pepone i mPoeë Isa ndeki Soeroega.

- 9 Poeramo mompaoe ewaintje'e, nakitamo ntaoe se'e i Poeë Isa teoretakamo ndeki raa, ma'i limoe mangkoelamoeti.
- 10 Ntongopa metingara taoe se'e, mampeole Poeë Isa malai, se'imo radoea taoe anoe maboeja poedjoe ngkoronja, mekakore ri tongo ntaoe se'e, nato'o: Makoedja komi, To Galilea, mekakore metintingara ndeki raa? Se'imo i Isa teoretakamo oengka ri ojomi ndeki Soeroega, paikanja ewa pangkitami kandekoea ndeki Soeroega, ewaintje'emo se'e da pewalilia moeni.
- 12 Mewalilimo joenoe i mPoeë Isa ri Jeroesale oengka
13 ri Boejoe ngKadjoe Lana. Boejoe setoe mosoe ri Jeroesale, teradoea kilo. Djelamo ri Jeroesale, maroo² ri lintjoe ri woemboe, pearinja woengka eo, i Petoeroe, i Jakoboe, i Johane, i Andaria, i Pilipoe, i Toma, i Batolomeoe, i Matioe, i Jakoboe ana i Alipeoe, Simo i Roso
14 Noentoe pai i Joeda ana i Jakoboe. Taoe setoe sintoewoe raja mekakai ri Poeë Ala, ewaintje'emo se'e we'a sa'e, laoe wo'oe i Maria, Ine i Isa, pai wa'a ntoea'i i Isa, anoe toeama.

i Matia sawani i Joedasi.

- 15 Bare'e masae oengka lairia singkandomoemo wo'oe taoe se'e, saatoe pai teroempoejoe imbanja. Meokomo
16 i Petoeroe ri ojo ntaoe se'e, nato'o: Ee, wa'a ngkasangkompo, sangaja² da kobangani noentoe i Daoedi, anoe napetoemboe poea, ndapapaintjanika noe Inosa mPoeë Ala ri rajanja, aoe kono i Joedasi, anoe mawawanaka taoe
17 mantjoko i Isa. Maka si'a owi samba'a ri kita pai re'e wo'oe tilanja ri tetalata woengka eo.
- 18 Doi narata i Joedasi, pampobaloenja Poeë Isa, naolika tana; si'a manawoemo ntoekepe, mebote komponja, mesoe
19 woe wajaa nta'inja. Tebambarimo setoe ri To Jeroesale poera², kobelaanja napapoto'oka tana setoe ri basanja
20 ngkalionja: Akel Dama, posokinja: Tana Kedaa. Maka laoemo ri Soera mPongajoe i Daoedi: Pearinja nakasoamo,
21 ne'emo da napeari² ntaoe. Pai se'i: Taoe ntaninja da mantjawanaka si'a ri lantinja. Setoe pai koepanto'o: ri

- wa'a ntaoe anoe mamposintoewoekamo kita ntongo i Poeë
 22 Isa mawawanaka kita, oengka ri parioe i Johane sira,
 djela ri eo ngkateoretakaa, samba'a da mewali joenoeta
 mantjabi pembangoe i mPoeë Isa.
- 23 Mewali, nadika ntaoe setoe radoea taoe: I Joesoepoe,
 pompeindonja samba'a i Barasaba, karadoeanja i Majoa,
 24 pai i Matia. Nepa mekakai taoe se'e nato'o: Boo, Poeë
 anoe maintjani raja ntaoe poera², nditoedjoemo ri taoe
 25 radoea se'i samba'a anoe ndipilisi, da masawanaka i
 Joedasi ri tetala pai lanti se'i, anoe napalaikamo, da
 maloeloe djajanja ngkalionja.
- 26 Roo mekakai, natila lamoro, konomo lamoronja i
 Matia, mewali si'amo rangani ntjoero i mPoeë Isa ri
 anoe sampoejoe pai samba'a.

Pena'oe Inosa mPoeë Ala.

2.

- 1 Djelamo ri eo mpamposoesaka Woea mPae, singka-
 2 ndomoemo taoe setoe poera², sintoewoe rajanja. Lioe²
 kakoeoe²mo ewa ngojoe marimbo oengka ri wawo jangi,
 3 nabangani banoea ngkare'enja boeke². Ndakitamo wo'oe
 reka apoe mopanga², mooeroe² ri wawo ntanoana ntaoe
 4 setoe woengka² tesasamba'a. Oengka lairia raja ntaoe
 setoe boekemo Inosa mPoeë Ala; mompaoemo mampobasa²-
 ka basa ntaninja, gori mpawai Inosa mPoeë Ala ri
 rajanja.
- 5 Toewoemo ri lipoe Jeroesale To Jahoedi anoe madojo
 rajanja manjomba ri Poeë Ala, ma'i oengka ri wa'a
 6 ntana ntaoe. Madonge oni ngojoe setoe, singkandoeroemo
 taoe sondo, djingkimo rajanja, maka nadongemo soero i
 mPoeë Isa mampobasa²ka basa ntaoe, laoe anoenja
 7 poera². Tesaloentengkoemo poera², benge rajanja, napeo-
 asi: Banja paka To Galilea, taoe sindjae anoe mompaoe²?
 8 Wenoe pai tapadonge taoe setoe mampobasakamo basata
 9 ngkaliota? To Parati, To Medi, To Elami, To Mesopo-
 tamia, To Jahoedi, To Kapadokia, To Pontoe, To Asia,
 10 To Parigia, To Pampilia, To Masiri pai To Libia anoe
 motida pai tana nTo Sirene, To Roma anoe maroo² ire'i,
 11 sa'e To Jahoedi kodjo, sa'e To Jahoedi mentjoea; To

- Kareta, To Ara, wenoë pai tapadonge taoë setoe mampobasaka basata, mampetoemboë wa'a ngkoeasa mPoeë Ala?
- 12 Djingkimo raja ntaoe setoe, lingoemo rajanja pai napampombepeoasika: Noendjaamo kodjo se'i? Mompasinggiri
- 13 sa'e, nato'o: Taoë setoe mampomajangoë anggoro momi.

Ponoentoe i mPetoeroë.

- 14 Meokomo i Petoeroë pai joenoenja sampoejoe pai samba'a, nato'o marimbo nganganja: Eë wa'a nTo Jahoedi
- 15 pai komi anoe maroo² ri Jeroesale, se'i da ndipaintjani, da napesoëamo mpaoekoe ri talingami: kami se'i bare'e
- 16 bara majangoë, ewa ndito'o, maka nepa tinti sasio se'i². Paikanja se'i ndikitamo anoe nato'o i Nabi Joëli, ewase'i:
- 17 „Ndato'o mPoeë Ala: Ane djelamo ri eo² ngkapoesanja, da koeboëboëmo Inosakoe ri taoë poera²; anami da mowati², ngalitaoëmi da re'e anoe nakita², taoë toe'ami da
- 18 re'e pangipinja. Pai ri wa'a ntaoekoe toëama pai we'a da koëpapena'oe Inosakoe ri eo² setoe, da napewali nabi.
- 19 Nepa da koëwai petondoni ri jangi sindate pai ri wawo lino silaoë, daa, apoe pai rangasoë. Mata ndeme da mawengimo, mata mboëja da mewali daa, nepa de djela eo
- 20 mPoeë Ala, eo bangke, eo mPoeë mpodago. Mewali taoë poera² anoe mampeboo i Poeë, ntje'e da mangarata katoëwoenja". Ndipedongeka paoekoe se'i, komi To Isaraëli: ndiintjanimo i Isa, To Nasare, taoë anoe mampakanotomo
- 21 ka'oengka-ri-Poeë-Alaa, mantoedjoe koeasaa, petondonia pai pangkotoa, anoe ndatoënggai mPoeë Ala Anaa se'e mampapewali ri ojomi. Sira ndipobaloëmo, gori ntjongka
- 22 mPoeë Ala pai tangaraa, nepa ndipekipepate ri to polamoë, ndipekipakoe ri kadjoe ndapapombepampa. Paikanja ndawangoe moëni i mPoeë Ala, ndapatoëwoë ri kapateë, maka
- 23 bare'e montjo sira da nakekeni ngkapate. Maka konomo sira paoë i Daoëdi se'i: „Lawinja koëkita i Poeë ri soëarakoe, maka Sira tondo ri kanakoe, boi terompo
- 24 jakoe. Setoe pai nakawongko ndajakoe, pai nakadago noë ngangakoe; maoë da mate korokoe, sangaja² da rodo rajakoe. Maka bare'e da ndipalaika jakoe ri kapatekoe,
- 25 bare'e wo'oe da ndiwai taoë ndipotowe da nakeni ngkapate. Komi mampapaintjanika jakoe djaja ngkatoëwoë, komi da
- 26 mampakajonto kawongko ndajakoe ri soëarami.”

29 Ee, wa'a ngkasangkompokoe, bare'e da koepomasala
 30 mampetoemboeka komi ka'ingkai-Daoedinja matemo poea,
 nepa ndapakapia, laoe dajonja taintjanipa se'i². Pai setoe
 i Daoedi, toewoe nabi pai napaintjani podjandji mPoeë
 Ala anoe maroso, samba'a moelinja da mewali i Masehi,
 gori ngkatoewoenja to lino, ntje'e da masawanaka si'a ri
 31 kamokolenja. Ntjetoe nakitamo ndajanja pai napampetoe-
 mboemo da pembangoe i Masehi, kasiranjaja bare'e nda-
 palaika mPoeë Ala ri kapatentja, bare'e wo'oe ndawai da
 32 nakeni ngkapate. Intje'emo i Poeë Isa, anoe ndawangoemo
 mPoeë Ala; kami kasabi poera².

33 Poeramo ndaoretaka ngkoeasa mPoeë Ala sira pai
 ndadjandjikamo da ndawaika Inosaa, ndaboeboemo, gori-
 34 nja anoe ndikita pai ndidonge. Maka banja i Daoedi anoe
 mepone ndeki Soeroega, paikanja nato'o: „Ndato'o i mPoeë
 35 ri Poeëkoe: Potoenda tondo ri kanakoe, da koepadika
 36 wa'a iwalimoe ewa ilongkoeni mbitimoe.” Da napai-
 ntjani mpodago noe wa'a nTo Israeli i Isa, anoe ndipa-
 koemo ri kadjoe, ka'intje'enjamo anoe ndadika mPoeë Ala
 Poeëta pai Mokoleta.

Oejoe ngkasandaja² i mPoeë Isa.

37 Kanadongenja paoe setoe, konomo mpodago raja ntaoe
 se'e, nepa nato'oka i Petoeroe pai wa'a joenoenja:
 38 Ewaimbe'imo kami, ee wa'a ngkasangkompo? Mesono i
 Petoeroe: Ndibalisakamo rajami, nepa da mekirioe, ma-
 ntjoe'oelaka to'o i Masehi, da nakatetadjimo ntjalami, nepa
 39 da ndapapena'oeka komi Inosa mPoeë Ala. Maka komi
 kadjela mpodjandji mPoeë Ala pai wa'a anami pai taoe
 poera² anoe lawapa wawase'i, gori da mpampeboo
 mPoeë Ala.

40 Mariapa paoe i mPetoeroe mampatoedjoeki taoe
 setoe, nato'o: Da ndipalaika djaja modenggo ntaoe
 41 toewoe salapi se'i. Mewali wa'a ntaoe maajapaka paoe
 i mPetoeroe, ntje'e ndarioe, pai nakaterangani ri imba
 ntaoe anoe maloeloe Poeë Isa togontjowoe taoe ri eo
 42 setoe. Taoe setoe bare'e bali² pekekeninja ri wa'a mpatoe-
 djoe ntjoero i mPoeë Isa, ri posintoewoe, ri pangkoninja
 43 sangkani² pai ri pekakai ri Poeë Ala. Maekamo raja

ntaoe, pai mariamo ngaja wa'a ngkoeasa pai petondoni anoe napepapakitaka ntjoero i mPoeë Isa.

- 44 Tepasambakamo wa'a ntaoe anoe maaja Poeë Isa.
 45 anoenja poera² napodjoejoe. Sa'e napobaloe rengkonja
 pai ngajanja, olinja natilaka wa'a joenoenja, gori ngka-
 46 pari ngkatoewoe ntaoe setoe. Sandeme sandeme singka-
 ndomoe ri Banoea mPanjomba taoe se'e, nepa mangkoni
 sangkani² ri banoeanja, mawongko rajanja majoa nawa²-
 47 nja, pai naoende Poeë Ala pai napomawo ntaoe sondo.
 Sandeme sandeme ndarangani mPoeë Ala ri taoe se'e anoe
 mangarata djaja ngkatoewoe.

Taoe Poengkoe napaka'osa i mPetoeroe pai i Johane.

3.

- 1 Ndekoemo sangkani i Petoeroe pai i Johane ndeki
 Banoea mPanjomba, madjolimo reme, gorinja taoe da
 2 mekakai ri Poeë Ala. Laoemo samba'a taoe, anoe lawi
 poengkoe oengka ri pampoana noe inenja, nakeni ntaoe
 sandeme sandeme, nadika ri baabaa Banoea mPanjomba,
 anoe Baabaa Madolidi to'onja, da napamperapi doi ri taoe
 3 anoe ndekoe ri Banoea mPanjomba. Pangkita ntaoe setoe
 i Petoeroe pai i Johane da mesoea, naperapi kapoeroe
 4 ndaja. Napetiro i mPetoeroe pai i Johane taoe setoe,
 5 nakomatasi, nato'o: Peole kami se'i! Ndekoemo mata i
 mPoengkoe metingara, panto'o ndajanja da re'e bara noe-
 6 ndjaa² aoe da nawaika si'a. Nato'o i mPetoeroe: Salaka
 pai woejawa bare'e re'e ri jakoe, paikanja anoe re'e,
 ntje'e koewaika siko: Mantjabo to'o i Isa i Masehi, To
 7 Nasare, peokomo, pelindja! Nepa natima palenja mokana,
 8 napapeoko, lie² marosomo paja'anja pai witinja, meokomo
 ntjoroba, toamo, melindjamo, mesoea sangkani² pai i
 Petoeroe pai i Johane ri Banoea mPanjomba, molontjo
 waindjo'oe waima'i, maoende² Poeë Ala.
 9 Nakitamo ntaoe sondo pelindjanja pai paoende²nja
 10 Poeë Ala; naintjani ntaoe poera² kaintje'enja anoe motoe-
 nda merapi² ri Baabaa Madolidi ri Banoea mPanjomba;
 bangkemo katedjingki ndajanja pai kabenge ndajanja
 11 mangkita anoe mewalimo ri taoe poengkoe. Bare'e wo'oe

napalaika ntaoe poengkoe anoe osamo i Petoeroe pai i Johane; ntje'e pai nakama'i ntaoe sondo ri djaja ndapeatani, anoe Djaja i nTjolema to'onja, djingkimo kodjo rajanja.

Ponoentoe i mPetoeroe.

- 12 Mangkita setoe, monoentoemo i Petoeroe, nato'oka
taoe sondo: Ee, To Isaraeli, makoedja komi mampo-
djingki anoe mewalimo se'i, pai mangkomatasi kami,
ntanoka banja karoso mami bara kajoa ndaja mami pai
13 napelindja ntaoe poengkoe se'i. Poeë Ala anoe napa-
njomba i Boerahima, i Saki, i Jako pai wa'a ntaoe
piamota, Sira mampakabangke anaa i Isa, kapoeranja
ndipekihoekoe ri Pilatoe, anoe manto'o da nalapasaka pai
14 bare'e ndiwai. Paikanja taoe anoe mampepate joenoe,
ntje'e ndipekilapasaka, anoe maliogoe pai majoa raja,
15 ntje'e bare'e ndipodjo. Anoe poe'oe ngkatoewoe, ntje'e
ndipepatemo, paikanja ndawangoe moeni mPoeë Ala, se'i
16 kami anoe mantjabi. To'o i mPoeë Isa anoe mampakaroso
taoe poengkoe, aoe ndikita pai ndiintjani, maka naaja;
kanaajanja se'e pai naka'osa moeni mpodago², ri pa-
17 ngkitami wa'a ngkomi poera². Paikanja koeintjanimo,
ee wa'a ngkasangkompō, komi pai wa'a mokolemi ndipowia
18 setoe ri katengomi. Paikanja ndabangani mPoeë Ala noe-
ntoe anoe lawi ndapekipetoemboe ri wa'a nabi poea: I
19 Poeë Isa da napepate ntaoe. Aginja da nditorobaka pai
ndibalisaka rajami, da nakapajamo wa'a ntjalami, da
20 nakare'e moeni ngkapoeroe ndaja i mPoeë pai ndapape-
walilimo moeni i Isa i Masehi, anoe lawi ndadjandjika
21 komi. Paikanja Poeë Isa da maroo²pa rioenja ri ra
nTjoeroega, narataka ngkadjelaa ri pampapewali mPoeë
Ala moeni poera², anoe ndapekipetoemboe ri wa'a nabia
22 anoe majoa, oengka ipiamo. Maka nato'o i Nabi Moesa
ri taoe piamota: Poeë Ala da mampare'eka komi oengka
ri ojomi samba'a Nabi ewa jakoe, ntje'e da ndipedongeka,
23 poera² anoe da nato'oka komi da ndiaja. Mewali taoe
poera² anoe bare'e napodjo mampedongeka noentoea, ntje'e
24 da ndatadji. Pagonja wa'a nabi poera², montepoe'oe
oengka ri Semoeëli pai anoe mantonda ntje'e, poera² anoe
mowatimo, napetoemboemo da kadjela noe wa'a anoe

- 25 takitamo se'i². Komimo, wa'a moeli noe nabi, komi ntano
toempoe noe djandji anoe ndadjandjimo mPoeë ri wa'a
ngkaita, maka ndato'omo mPoeë Ala ri Boerahima: Taoe
poera² ri wawo lino da re'e tilanja ri kapoeroe ndaja anoe
26 koewaikamo moelimoe. Ndawangoemo mPoeë Ala anaa
i Isa, nepa ndapokaoe rata ri komi, mangkeni kapoeroe
ndajaa ri komi, mampapakotoka komi da mantadji wa'a
mpodenggo ndajami.

i Petoeroe pai i Johane ndasoko.

4.

- 1 nTongo monoentoe² ri taoe sondo, i Petoeroe pai i
Johane nasoesoewoe noe wa'a ntadoe mpanjomba pai i
Tadoelako nto poara² Banoea mPanjomba pai To Sadoeki;
2 taoe setoe mampokalose pampatoedjoe i mPetoeroe pai i
Johane taoe sondo pai pampetoemboenja pembangoe ntaoe
3 mate, anoe tongawamo ri Poeë Isa. Nasoko taoe radoea
setoe, naparintaroenggoe, da nakabangke ndeme, maka
4 mawengimo. Mariamo taoe anoe madonge Noentoe ngKa-
toewoe naajamo, mewali imba ntoeama ri kasandaja²
mPoeë Isa telimantjowoemo.

i Petoeroe pai i Johane ndaparesa.

- 5 Bangke reme mogombomo wa'a ntaoe ndalanti, taoe
6 toe'a pai pandita ri Jeroesale. Laoe wo'oe i Anasi, anoe
tadoe mpanjomba bangke, pai i Kajapa, i Johane, i
7 Alesande, pai wa'a ntoeama anoe dja'inja. Nasongka i
Petoeroe pai i Johane da ri soearanja, nepa napeoasi:
Roso noendjaa ndipomaroso, to'o intjema ndisabo pai ndi-
pampowiamo anoe ewaintje'e?
8 Mesono i Petoeroe, boeke Inosa mPoeë Ala ri rajanja:
Ee wa'a ntaoe ndalanti pai wa'a ntaoe toe'a nTo Israeli,
9 ane ndipepali ri kami pampokapoeroe mami taoe samba'a
10 anoe poengkoemo pai naka'osa moeni, da ndipaintjanimo
komi pai wa'a nTo Israeli, wa'anjamo: Pantjabo mami
to'o i Isa i Masehi, To Nasare, pai naka'osa moeni ntaoe
poengkoe se'i, i Isa anoe ndipakoemo ri kadjoe, anoe nda-
11 papembangoe moeni i mPoeë Ala. Siramo kodjo watoe
anoe ndiposarimo, komi anoe mawangoe banoea, paikanja

- 12 siramo anoe mewali nono watoe. Wa'anja sira kare'e ngkadago ngkatoewoeta ri doenia jakera, maka bare'e re'e to'o ntaninja anoe ndawaika wa'a ntaoe anoe nasango noe jangi anoe da mampakadago katoewoeta.
- 13 Kanakitanja kaloga ndaja i mPetoeroe pai i Johane pai kanadongenja taoe setoe podo taoe sondo woengka eo anoe bare'e sangkoedja posikolanja, djingkimo rajanja pai naendomo ka'intje'enjamo anoe maloeloe Poeë Isa owi.
- 14 Nakita wo'oe taoe poengkoe anoe osamo laoe ri sori ntaoe
- 15 setoe, ntje'e pai nakabare'emo re'e mpesononja. Napokaemo ntano i Petoeroe pai i Johane da mesoewoe rioenja
- 16 ri lintjoe ngkare'enja, nepa mogombo. Nato'o: Da takoe-dja taoe se'e? Maka manotomo re'e kodjo koeasa napatongawa ntaoe se'e, anoe bare'emo tesamboenika ri wa'a
- 17 nto Jeroesale, bare'e takoto mantjapoe. Paikanja boi da tebambari mpodago ri wa'a ntaoe sondo, aginja da tapetangani kodjo da mantjaboka to'o i Isa ri pampatadanja taoe.
- 18 Napeboo moeni i Petoeroe pai i Johane, nepa nato'oka: Bare'emo kawai komi da mampetoemboe bara da mantjaboka to'o i Isa, ane ndipatada taoe sondo. Ntje'e pai
- 19 napesono i mPetoeroe pai i Johane, nato'oka taoe setoe: Ndipajoamo ngkaliomi, bara montjo setoe ri soeara mPoeë
- 20 Ala da mampedongeka komi pai banja Poeë Ala, maka bare'e kakoto mantodosaka raja mami da mampetoemboe
- 21 anoe kakitamo pai kadongemo. Paikanja dja narangani ntaoe setoe paoenja maekati i Petoeroe pai i Johane, nepa nalapasaka, maka bare'e narata djaja da mpadjeaninja si Petoeroe; se'i wo'oe taoe sondo napokaeka, maka taoe poera² maoende Poeë Ala, mangangkita anoe mewalimo.
- 22 Maka taoe anoe osamo ntjoroba kapoengkoenja jabi patampoejoe nta'oemo tinoewoenja.

Pekakai noe wa'a ngkasandaja² i mPoeë Isa.

- 23 Poeramo ndalapasaka, ndjo'oemo moeni ri wa'a joenoenja i Petoeroe pai i Johane, nepa napetoemboe poera² anoe nato'o noe wa'a nitadoe mpanjomba pai taoe toe'a.
- 24 Boetoe nadonge noe joenoenja, sintoewoemo raja ntaoe se'e mekakai ri Poeë Ala, nato'o: Komi, Poeë Sindate anoe mampapewali jangi pai lino, tasi pai wa'a banganinja.

- 25 komimo anoe mawai ri raja mbatoeami i Daoedi paoe se'i:
 „Makoedja to polamoa makaliwongo, taoe sondo mantata-
 26 ngara anoe soa? Wa'a mokole ri wawo lino moiwomo,
 wa'a ntaoe ndalanti singkandomoemo da meewa ri Poeë
 27 pai ri Masehi.” Maka montjo kodjo, ri raja lipoe se'i
 mogombomo i Herode pai i Pontioe Pilatoe, sangkani pai
 to polamoa pai wa'a lemba nTo Isaraeli da meewa ri
 28 anami i Isa anoe malino, anoe ndilantimo Masehi, da
 mpapewali poera² anoe lawi ndipakanotomo gori ngkoea-
 29 sami pai paintjanimi. Aginja, Poeë, da ndiendomo paoe
 mpeekati ntaoe se'e pai da ndiwaika kami, watoeami,
 30 kaloga ndaja da mampetoemboe Noentoemi. Da ndilaenaka
 palem i da naka'osa ntaoe madjoe'a pai da napewalimo
 ngaja² anoe da napodjingki ntaoe, ane kasaboka to'o
 anami i Isa anoe malino.
- 31 Poeramo mekakai taoe setoe, mondjoea banoea ngka-
 laoe mpogombonja. Boekemo Inosa mPoeë Ala ri raja
 ntaoe setoe pai napampetoemboemo Noentoe mPoeë Ala.
 maloga rajanja.

Pokasangkompo noe wa'a ngkasandaja² i mPoeë Isa.

- 32 Sintoewoe kodjo raja ntaoe maaja Poeë Isa, bare'e
 re'e anoe manto'o kasi'anjamo toempoe noe anoenja, napo-
 33 djoejoemo poera². Maroso pampetoemboe ntjoero i mPoeë
 Isa pembangoea, bangke kapoeroe ndaja mPoeë Ala anoe
 34 tongawa ri taoe setoe. Bare'e sako re'e taoe kaasi-asi ri
 ojonja, maka anoe re'e bondenja bara banoeanja, napo-
 baloe, nakeni olinja, nadika ri soeara noe wa'a ntjoero,
 35 taoe se'e mangantilaka taoe woengka², nagori da gana da
 36 nakatoewoeka. Setoemo i Joesoepoe, to Lewi oengka ri
 togongi Kiperoe, anoe nawaika noe wa'a ntjoero karoea
 nto'onja i Baranaba, posokinja „anoe mampalindo raja
 37 joenoe”, napobaloe bondenja salimpoe, nepa nakeni olinja,
 nadika ri soeara noe wa'a ntjoero.

i Anania pai i Sapira.

5.

- 1 Re'e taoe samba'a, i Anania to'onja, rongonja i
 2 Sapira. Taoe setoe napobaloe bondenja salimpoe, naga-

'ataka olinja sa'e, naintjani wo'oe ndongonja, nepa nakeni
 3 jabinja, nadika ri soeara noe wa'a ntjoero. Mesono i
 Petoeroe: Ee Anania, makoedja rajamoe napesoea i
 Madja'a, da mambambasi Inosa mPoeë Ala, mangaga-
 4 'ataka oli noe bondemoe sa'e? Ane bare'e noepobaloe
 bondemoe, banja anoemoe? Poeramo noepobaloe, banja
 anoemoe olinja? Iwenoe toenggai ndajamoe anoe ewai-
 ntjetoe? Banja dja taoe noembambasi, Poeë Ala noe-
 mbambasi.

5 Boetoe nadonge i Anania paoe setoe, madoengka mate;
 6 maeka kodjo raja ntaoe poera² anoe madonge. Meokomo
 wa'a ngalitaoe, nasompoe anoe mate, nakeni, ndjo'oe
 natana.

7 Oengka lairia bara poesamo tetogodjaa, ma'imo wo'oe
 8 rongonja, bare'epa naintjani anoe mewalimo. Meoasi i
 Petoeroe: To'okakoe, sawase'emo oli bonde ndipobaloemo?
 9 Mesono we'a: Io. Mesono i Petoeroe: Makoedja komi
 mampombeto'oka malego² Inosa mPoeë Ala? Peole, witi
 ntaoe mangantanamo langkaimoe, ma'imo ri wobo edja,
 10 da mangkeni siko. Lioe², tedoengkalaka i Sapira ri soeara
 i mPetoeroe, poeramo inosanja. Mepone wa'a ngalitaoe,
 narata mate, nakeni, ndjo'oe natana ri sori langkainja.
 11 Maeka kodjo wa'a ngkasandaja² i mPoeë Isa pai taoe
 poera² anoe mangadonge.

Wa'a ngkoeasa anoe napepapakitaka ntjoero i mPoeë Isa.

12 Mariamo ngajanja anoe napodjingki ntaoe sondo,
 napapewali noe wa'a ntjoero. Taoe setoe sintoewoe raja
 13 mompasambaka ri Djaja i nTjolema. Dja taoe sondo bare'e
 nataha mompasambaka pai taoe se'e, paikanja bangke
 14 petoeboenaka ntaoe sondo ri taoe se'e. Kakosae² kakote-
 ranga²ni imba ntaoe anoe maaja i Poeë, sondo toeama pai
 15 we'a. Sako ri djaja ndakeni taoe madjoe'a, ndadika ri langka
 pai ri kati, da nakakono noe ngkaja i mPetoeroe, ane
 16 molioe. Ma'i wo'oe ri Jeroesale wa'a ntaoe oengka ri
 tengi lipoe, mangkeni taoe madjoe'a pai anoe naperata²
 noe lamo a madja'a; taoe setoe osa poera².

i Petoeroe pai i Johane ndasoko pai ndaparesa wo'oe.

17 Ntje'e pai nape'anoenakamo i nTadoe mPanjomba
Bangke pai wa'a joenoenja (taoe setoemo wa'a nTo
18 Sadoeki), masina kodjo rajanja, nasoko soero i mPoeë
19 Isa, naparintaroenggoe. Mawengimo, naloka noe mala'eka
mPoeë Ala toengka mbombo ntaroenggoe, napapesoewoe
20 taoe setoe, nato'o: Ndipalai ndeki Banoea mPanjomba,
ndipetoemboeka taoe sondo Noentoe ngKatoewoe.

21 Kanadongenjamu paoe setoe, mosoe reme ndekoemo
soero i mPoeë Isa ndeki Banoea mPanjomba, monoentoe.
Tepasambakamo i Tadoe mPanjomba Bangke pai wa'a
joenoenja, napekitima wa'a nto pogombo pai wa'a ntaoe
toe'a nTo Israeli, nepa napokaoe taoe da ndjo'oe ri taroe-
22 nggoe, da mantima soero i mPoeë Isa. Djelamo taoe nda-
pokaoe, bare'e narata taoe setoe ri raja ntaroenggoe, ntje'e
23 pai napewalilimo, napetoemboe, nato'o: Karatamo taroe-
nggoe ndadampo mainti², laoe wa'a nto podjaga mekakore
ri sambalikoe ntoengka mbombo, kaloka, bare'e karata
24 taoe ri rajanja. Kanadongenja i nTadoe mPanjomba
Bangke pai i Tadoelako nto poara² Banoea mPanjomba pai
wa'a nTadoe mPanjomba paoe setoe, soeboemo rajanja:
noendjaa da pewalinja, poera² setoe?

25 Ma'imo taoe mampetoemboe: Taoe nditaroenggoemo,
ndatemo ri raja Banoea mPanjomba monoentoe² ri taoe
26 sondo. Setoe pai nakandjo'oe i nTadoelako pai joenoenja,
natima taoe setoe paikanja bare'e nasoko, maka taoe sondo
27 napokaeka, boi da nawoenoe mbatoe. Nawawanaka soero
i mPoeë Isa, nadika mombesoeara pai wa'a nto pogombo,
28 meoasimo i Tadoe mPanjomba Bangke: Kapetanganimo
kodjo komi monoentoe², mampetoemboe to'o ntaoe setoe
pai se'i ndipakaboekemo mponoentoemi setoe sandaja lipoe
Jeroesale, maka nditoenggai da kapontjoeroeka kapate
ntaoe setoe.

29 Mesono i Petoeroe pai wa'a ntjoero: Songka mPoeë
30 Ala da ndapariwawo, songka ntaoe da ndapariara. Poeë
Ala anoe tapanjomba oengka ipiamo, Sira anoe mampape-
mbangoe i Isa, anoe ndipepatemo, ndipakoe ri kadjoe.
31 Paikanja sira ndabangkeimo mPoeë Ala, ndalanti To
Pombawanaka pai Tadoe ngKadago, ndapapotoenda tondo

ri mokanaa, nakatebalisaka ndaja nto Isaraeli, nakapaja-
 32 mo ntjalanja. Kami se'i anoe mantjabi poera² setoe,
 sangkani² pai Inosa mPoeë Ala, anoe ndawaika taoe
 medonge ri Sira.

33 Madonge paoe setoe, kako'i²mo ngisi nto pogombo,
 34 nato'o da napepate taoe setoe. Se'i meokomo to pogombo
 samba'a, to Parisi, i Gamalie to'onja, goeroe agama anoe
 bangke kateto'onja ri wa'a ntaoe sondo, napokaoe soero
 35 i mPoeë Isa da ndawawanaka ri sambalikoe sarai. Nepa
 nato'oka taoe sampogombonja: Ee wa'a nto Isaraeli, ndi-
 36 pepewoloka mpodago bara da ndikoedja taoe setoe. Bare-
 'epa masae owi, meokomo i Teoeda, taoe mobangke²,
 naloeloe ntaoe bara tepataatoe, paikanja si'a ndapepatemo,
 37 wa'a joenoenja teseboe, pajasimo. Nepa meoko i Joeda,
 to Galilea, ri sindara mpa'oeki wa'a ntaoe, maria taoe
 nalingoeni pai napaloeloe si'a. Paikanja si'a wo'oe nda-
 38 pepate, tepoedjaamo wa'a joenoenja. Mangampaoe anoe
 tagombomo se'i², koeto'oka komi: ndipapalioemo taoe setoe,
 ndipalantamoe, maka ane podo oengka ri taoe tangara
 ndajanja pai wa'a mpowianja, sangaja² da magero.
 39 Paikanja ane oengka ri Poeë Ala, bare'e da ndikoto ma-
 ngagero, boi tongawa raneonja, kakominjamo anoe maewa
 songka mPoeë Ala.

40 Naajamo nto Pogombo paoe setoe, napeboo moeni
 wa'a ntjoero, nabobaki, nepa nato'oka, ne'emo da napetoe-
 41 mboe to'o mPoeë Isa. Roo setoe napapalai. Malaimo ntano
 wa'a ntjoero, napalaika to pogombo, mawongko rajanja
 kandawainjamo i mPoeë Ala si'a nabobaki ntaoe, ma-
 42 ntjoeroe pampetoemboenja to'o i mPoeë Isa. Bare'e
 naowe² mangkeni Noentoe ngKatoewoe pai mampetoemboe
 to'o i mPoeë Isa ri Banoea mPanjomba pai ri banoea
 ntaoe, sandeme sandeme.

Pampilisi to potila kina'a papitoe.

6.

- 1 Ri eo² setoe, ri kateranga²ni ngkasandaja² i mPoeë
 Isa, mongkakangoeroemo taoe santjoentjoe anoe mobasa
 nto Garika ri taoe anoe mobasa nto Jahoedi, nato'o wa'a
- 2 bamba ndalioe ri pangantila pangkoni woengka eo. Setoe

- pai napamparomoe ntjoero sampoejoe radoea wa'a ngkasa-
 ndaja², nato'o: Bare'e montjo kami da mawoele pantila
 kina'a woengka eo, maka bare'e da kale'o mpodago ma-
 3 mpetoemboe Noentoe ngKatoewoe. Aginja da ndipepali
 papitoe taoe ri ojomi anoe naoende ntaoe, anoe boekemo
 rajanja Inosa mPoeë Ala pai anoe lo'e; taoe setoe da
 4 kadika da mantoendani tetala tapaoe se'i, kami se'i bare'e
 da kaowe² mekakai ri Poeë Ala pai mampetoemboe Noe-
 5 ntoe ngKatoewoe. Napokono noe wa'a ngkasandaja² paoe
 setoe, napilisimo i Setepanoe, taoe anoe meaja kodjo ri
 Poeë Ala, boekemo Inosa mPoeë Ala rajanja, nepa i
 Pilipoe, i Porokoroe, i Nikano, i Timoni, i Paramena,
 pai i Nikolaoe, to Antiokia anoe mesoeamo to Jahoedi
 6 owi. Taoe setoe nawawanaka ri soeara noe wa'a ntjoero;
 mekakaimo wa'a ntjoero ri Poeë Ala, nepa nadontjo
 mpalenja wawo ntanoana ntaoe setoe.
 7 Tebambarimo mpodago Noentoe ngKatoewoe, tera-
 ngani kodjo kasandaja² i mPoeë Isa ri Jeroesale, maria
 wo'oe tadoe mpanjomba anoe maaja Noentoe ngKatoewoe.

Powia pai ponoentoe i nTjetepanoe.

- 8 Ndapokapoeromo kodjo mPoeë Ala i Setepanoe, nda-
 pakarosomo rajanja pai napangkoto mampapakitaka taoe
 9 sondo maria ngajanja anoe napodjingki. Meokomo taoe
 za'e, anoe ndato'o taoe ri sikola nto Libetini, to Kireni
 pai to Alesandiria, sangkani² pai to Jahoedi oengka ri
 10 tana Kilikia pai Asia, mombebali² pai i Setepanoe. Pai
 bare'e nakoto ntaoe setoe, sangaja² menangi i Setepanoe,
 maka majoa pompaoenja, tongawa pangkeninja Inosa
 11 mPoeë Ala ri rajanja. Setoe pai napangkodjei ntaoe
 sambali taoe kambamba² anoe manto'o: Kadonge i Sete-
 panoe mamposari i Nabi Moesa pai Poeë Ala ri po-
 12 mpaoenja. Nasioni raja ntaoe sondo pai wa'a ntaoe toe'a
 pai wa'a goeroe, napasingkandomoeka, nasoko ntjoroba
 13 i Setepanoe, nano'o ri pogombo. Nepa napokaoe sabi anoe
 kambamba², anoe manto'o: Taoe se'i be naowe² mampeti-
 14 kodi Banoea mPanjomba pai padika i nabi Moesa. Maka
 kadonge paoenja se'i: I Isa to Nasare da marongkasi
 Banoea mPanjomba pai da mabalisaka wawaita oengka
 ri nabi Moesa.

- 15 Nakomatasi noe wa'a nto pogombo lio i nTjetepanoe, nakita ewa lio noe mala'eka.

7.

- 1 Meoasi i Tadoe mPanjomba Bangke: Ewaintje'emo
 2 kodjo jaoe? Mesono i Setepanoe: Ee wa'a mpapakoe pai
 kasangkompokoe, ndipedongeka: Poeë Ala anoe bangke
 mpeawa mepapamaramo sangkani ri ngkaita i Boerahima,
 ntongopa ri tana Mesopotamia kare'enja, bare'epa maroo²
 3 ri tana Harani. Ewase'i noentoe mPoeë Ala: Palaika
 tanamoe pai dja'imoe, da ndjo'oe ri tana anoe da koetoe-
 4 djoeka siko. Napalaikamo kodjo tana nto Kalidea, maroo²
 ri tana Harani. Poeramo mate papanja, ndapapelimba
 mPoeë Ala i ngkai Boerahima se'e ri tana mpearimi se'i.
 5 Pai bare'e ndawai mPoeë Ala tana da napotoempoe i
 ngKai, maoe salandja bare'e, paikanja ndadjandjika si'a
 da napotoempoe raneonja pai wa'a moelinja, sindara
 6 bare'epa sako re'e ananja. Ewase'i noentoe mPoeë Ala:
 Moelimoe da toewoe taoe mentjoea ri tana ntaoe, da
 napowatoea pai da nadjeani ntaliwanoea, pataatoe nta'oe.
 7 Ndato'o wo'oe mPoeë Ala: Taoe salemba setoe anoe ma-
 mpowatoea moelimoe, Jakoe da madjeani, rantani da nale'o
 noe moelimoe mampalaika tana ntaoe setoe; ri tana se'i
 8 da panjombanja ri Jakoe. Nepa ndawai mPoeë Ala peto-
 ndoni mpopasoena; ri raja ngkawase'enja napoanamo i
 Boerahima ananja i Saki, nasoena ri ka'oeajoe ndeme
 ntinoewoenja; i Saki mampoana i Jako, i Jako mampoana
 9 ngkaita anoe sampoejoe pai radoea. Nakeni ngkasina
 ndajanja pai napampobaloe noe wa'a ngkaita i Joesoepoe
 ri taoe anoe mawawa si'a ri tana Masiri. Ndapokapoe-
 10 roemo mPoeë Ala i Joesoepoe, ndaosoe ri wa'a ngkapari-
 nja, ndawaika si'a kalo'e ndaja pai napampokonomo i
 mPirao, datoë nto Masiri; napotongkomo i Datoë setoe
 i Joesoepoe, da mangaintjani santana Masiri, wa'a anoe
 i Datoë poera².
- 11 Masae, maoromo to Masiri pai to Kana'a, mapari
 kodjo naepe ntaoe; wa'a ngkaita bare'emo re'e anoe nda-
 12 koni. Nadongemo i ngKai Jako re'epa pae ri tana Masiri;
 13 ntje'e pai napampokaoe wa'a ngkaita ka'isa mpalinja. Ri

- karoea mpalinja napakatongawamo i Joesoepoe ri wa'a ngkasangkomponja, kasi'anjamo i Joesoepoe pai napaintjanimo wo'oe i mPirao podede mpodja'i i Joesoepoe.
- 14 Napekitimamo i Joesoepoe papanja i Jako ngke'ana²nja, ngkemamakoempoenja, taoe setoe pitoempoejoe pai lima-
- 15 mba'a. Ndjo'oemo i Jako ri tana Masiri, ndjairiamo kapate-
- 16 nja pai wa'a ngkaita. Matemo, ndakeni ri lipoe Sike, ndapakapia ri koemapa anoe naoli i ngKai Boerahima noe doi salaka ri wa'a ana i Hemoro ri Sike.
- 17 Masae mosoemo da kobangani pangadjandji mPoeë Ala ri Boerahima, teranga²nimo wa'a moelinja, mewalimo
- 18 sondo ri tana Masiri. Masae, toewoemo datoe nto Masiri anoe samba'anja, anoe bare'emo naintjani ka'i-Joesoepoe-
- 19 nja. Taoe setoe mampepali djaja mpanawoesaka wa'a ngkaita, nadjeani, napokaoe da mantadji wa'a ananja,
- 20 nakane'e sondo moelinja. Ri raja ngkawase'enja ndapoanamo i Moesa, ndapokapoeroe mPoeë Ala, togomboe-
- 21 jamo napampatoewoe mpapanja pai inenja, nepa ndatadji, paikanja narata noe ana i mPirao we'a, napatoewoe, napsaroe ana ngkoronja. Napegoeroe i Moesa wa'a ngkalo'e
- 22 nto Masiri, maroso pompaoenja, maroso powianja. Patampoejoe nta'oemo tinoewoenja, toemboemo rajanja da
- 23 ndjo'oe mampeole wa'a ndja'inja, to Israeli. Nakita to Israeli samba'a ndadjeani, nasambalinaka, napepate to
- 24 Masiri mangadjeani, mampesawaka anoe ndadjeani. Panto'o ndajanja, da naintjani noe wa'a ndja'inja, kasi'anjamo anoe ndadika mPoeë Ala da mangaosoe taoe se'e, paikanja bare'e narata ndaja ntaoe se'e. Bangke reme mepapamara moeni i Moesa ri to Israeli, narata sa'e mombeloekoe, napatoedjoe da napaowe, nato'o: Komi taoe sangkompo, makoedja komi mombeloekoe? Mesono anoe manga-
- 27 loekoe² joenoenja, naboentoeli i Moesa: I sema mangadika siko kabosenja, da mangabotoesi popaiso mami? Bara da noepepate wo'oe jakoe, ewa pampepatemoe to Masiri i
- 28 wengi? Kanadongenja paoe setoe, molontjomo i Moesa, mearimo ri tana Midjea, ewa taoe ndawaro, moanamo ndjairia, radoea toema ananja.
- 30 Poesamo patampoejoe nta'oe, mepapamaramo mala'eka mPoeë Ala ri Moesa ri Pada Bone, ri poe'oe boejoe Sinai,
- 31 ri welo apoe, ri jopo ngoera. Boetoe nakita i Moesa ma-

la'eka setoe, napodjingki, napemosoeki da napampewoele,
 32 se'i nganga mPoeë Ala naposandonge, ndato'o: Jakoemo
 Poeë Ala anoe napanjomba noe wa'a ngkaimoe i Boera-
 hima, i Saki, i Jako. Kandende² raja i Moesa, bemo nataha
 33 mantoe'oeri. Nepa re'e noentoe mPoeë Ala: Jalimo taloepa
 34 ri witimoe, maka tana mpekakoremoe tana maiposi. Josa-
 mo koekita katedjeani noe wa'a anakoe ri tana Masiri,
 koedongemo wa'a mpekakainja, setoemo pai koekatoedoe
 da mangaosoe taoe se'e. Ma'imo, da koepampokaoe siko
 35 da ndjo'oe ri tana Masiri. Ntje'emo i Moesa anoe naboe-
 ntoeli nto Isaraeli owi, nato'oka: I sema mangadika siko
 kabosenja, da mangabotoesi paoe mami? Ntje'emo ndadika
 mPoeë Ala mewali tadoelako pai to pangosoe, naara² noe
 36 mala'eka anoe mepapamara ri si'a ri jopo ngoera. Ntje'emo
 anoe mangaosoe wa'a ngkaita, mantoedjoe koeasa mpenga-
 ja² ri tana Masiri, ri Tasi Mawaa, ri Pada Bone, pata-
 37 mpoejoe nta'oe kasaenja. Ntje'emo i Moesa anoe manto-
 'oka to Isaraeli: Poeë Ala da mampare'eka komi samba'a
 nabi ewa jakoe oengka ri wa'a joenoemi; intje'e da ndiaja.
 38 Ri kasingkandomoe ntaoe sondo ri Pada Bone, si'amo anoe
 memberata pai i Mala'eka samponoentoenja ndati boejoe
 nTjinai, ntongo laoe wa'a ngkaita; si'amo anoe mantana-
 39 nde Noentoe ngKatoewoe, da napangkeni ri komi, paikanja
 bare'e napodjo noe wa'a ngkaita mampedongeka si'a, dja
 40 natalikoesi, nepa nasoearak i wawai nto Masiri, manto'oka
 i Haroeni: Powiaka kita lamo, anoe da mamperioeka
 kita, maka ane i Moesa, anoe mawawanaka kita mampa-
 laika tana Masiri, bare'e taintjani bara ewambe'i
 pewalinja.

41 Ri eo² se'e napowia noe wa'a ngkaita ana djapi, nepa
 napanjomba lamo ndata'a setoe, napokawongko anoe
 42 napowia mpalenja ngkalionja. Setoe pai ndapantalikoesi-
 mo mPoeë Ala wa'a ngkaita, ndapapalioe da manjomba
 ri wa'a betoe'e, ewa anoe nda'oeki ri Soera i Nabi: „Ara
 ri Jakoemo ndipanjomba wa'a djapimi pai wa'a mpanjo-
 mbami, ri anoe patampoejoe nta'oe mpearimi ri Pada Bone,
 43 ee wa'a nto Isaraeli? Bara bare'e ndikeni² banoea i lamo
 Molo pai betoe'e, lio i lamo Rompa, wa'a lamo anoe
 ndita'amo da ndipanjomba²? Setoe pai da koepantadjimo
 44 komi ri sambali ntana Babeli sindjae.” Wa'a ngkaita

- re'e Banoea mPanjomba ri Pada Bone, gori mpampokaoe
 noe mala'eka, samponoentoe i Moesa, da napowia i Moesa,
 maloeloe gori noe lendjenja anoe lawinja nakitamo.
 45 Banoea mPanjomba setoe nakeni² noe wa'a ngkaita,
 nawawa ri pampesoeakinja tana nto polamoa, anoe nda-
 papalai mPoeë Ala ri soeara noe wa'a ngkaita, natadoe-
 46 lakoni i Josoea, narataka eo ngkatoewoe i Daoedi. Intje'e
 ndapokapoeroe mPoeë Ala; naperapi da mawangoe banoea
 anoe da napobanoea mpanjomba noe wa'a moeli i Jako.
 47 Paikanja i Solema anoe mawangoe Banoea mPanjomba
 48 ri Poeë Ala. Pai banja ri raja banoea anoe napowia ntaoe
 49 karoo² mPoeë Ala, ewa panto'o i Nabi: „Ri Wawo nTjoe-
 roega potoenda²koe, wawo lino petambeka mbitikoe.
 Banoea noendjaa da ndipowiaka jakoe? panto'o mPoeë
 50 Ala; bara rimbe'i da kare'e mpearikoe? Banja Jakoe anoe
 mampowiamo poera² setoe?”
 51 Ee komi, taoe mapeni pai pore rajami pai talingami,
 bare'e ndiowe² maewa Inosa mPoeë Ala; ewa wa'a ngkai-
 52 mi ewaintje'emo se'e komi. I sema ri wa'a nabi anoe bare'e
 nadjeani noe wa'a ngkaimi? Napepatemo ntaoe se'e wa'a
 nabi anoe mampetoemboemo da kadjela i Majoa Raja
 pai se'imo komi anoe mampobaloemo pai mampepatemo
 53 sira, komi anoe mangkabemo wa'a mpadika mPoeë Ala,
 oengka ri pale noe mala'eka pai bare'e ndipodjo maloeloe!

Kapate i nTjetepanoe.

- 54 Madonge wa'a noentoe se'e, madja'amo kodjo raja
 55 ntaoe setoe, kako'i²mo ngisinja. Paikanja i Setepanoe
 boekemo Inosa mPoeë Ala rajanja, metingaramo si'a ndeki
 jangi, nakita wa'a mpeawa mPoeë Ala pai i Poeë Isa
 56 tondo ri mokana mPoeë Ala. Ntje'e pai napanto'o: Koekita
 raja nTjoeroega malokamo, ndate i Ana Manoesia tondo
 57 ri mokana mPoeë Ala! Paikanja napakarimbo ntaoe setoe
 nganganja meboo², napalo talinganja, nakantompesi i
 58 Setepanoe sintoewoe rajanja, nano'o ri sambali bente, nepa
 nawoenoe mbatoe. Naosoemo nto pontoeloeri koemoenja
 pai badjoenja, napekiara² ri ngalitaoe samba'a, i Saoeloe
 59 to'onja, nepa nawoenoe mbatoe i Setepanoe. Mekakaimo
 i Setepanoe, nato'o mpekakainja: Poeë Isa, nditimamo

60 inosakoe! Madoengka tepomboekotoe, meboo, nato'o: Boo Poeë, ne'e ndipetisala ri taoe setoe gaoenja ri jakoe! Sowamo wo'oe paoenja se'e poeramo inosanja.

I Saoeloe mangadjeani kasandaja² i mPoeë Isa.

8.

- 1 Napomadago wo'oe i nTjaoeloe pampepate ntaoe i Setepanoe. Ri eo² se'e ma'ai pangadjeani ntaoe kasandaja² i mPoeë Isa ri Jeroesale pai nakateseboemo ntaoe se'e ri tana Joedea pai Samaria, dja wa'a ntjoero i mPoeë
- 2 Isa bare'e. Koro i nTjetepanoe natima ntaoe sa'e anoe majoa raja, napakapia, napoombokamo kodjo.
- 3 Dja i Saoeloe mangagero kasandaja² i mPoeë, napeponeki wa'a banoeanja, nano'o toeama pai we'a, naparintaroenggoe.

I Pilipoe ri lipoe Samaria.

- 4 Taoe anoe teseboemo, djamo pelindja²nja, mampetoemboe Noentoe ngKatoewoe. I Pilipoe djelamo ri lipoe nto Samaria, ndjairiamo pampetoemboenja anoe konomo i
- 5 Poeë Isa. Sintoewoe raja ntaoe sondo mampedongeka wa'a noentoe i mPilipoe, kanalingawakanja anoe nadonge pai
- 6 kanakitanja wa'a ngkoeasa anoe napatongawa. Maka maria taoe anoe naperata² lamo madja'a napalaika noe lamoanja, ntongo marimbo nganganja meboo²; maria wo'oe
- 7 taoe anoe mate oeanja pai anoe poengkoe osa moeni, setoe pai nakabangkemo ngkawongko ndaja ntaoe salipoe setoe.
- 8 Toewoemo ri lipoe setoe toeama samba'a i Simo to'onja, to pobalimata, anoe mangadjingkiti to Samaria,
- 9 manto'o si'a banja taoe woengka eo. Taoe setoe naaja nTo Samaria poera², anoe bangke pai anoe kodi, panto'onja: si'amo anoe ndato'o: Koeasa mPoeë Ala anoe
- 10 bangke. Masaemo napalingoeni i nTjimo raja ntaoe setoe pai napantjaroemaka. Pai se'i naajamo nto Samaria i
- 11 Pilipoe anoe mangkenika si'a Noentoe ngKatoewoe, mampetoemboe poparenta mPoeë Ala pai to'o i mPoeë Isa
- 12 pai napampekiriemo ri Pilipoe ntoeama pai we'a. Sako i Simo naajamo Noentoe ngKatoewoe; poeramo ndarioe, bare'emo napalaika i Pilipoe, maka djingki rajanja ma-

- 14 ngkita wa'a ngkoeasa mpengaja² anoe mewalimo. Nado-
ngemo noe wa'a ntjoero ri Jeroesale pangajamo nto
Samaria Noentoe ngKatoewoe, ntje'e pai napampokaoe i
15 Petoeroe pai i Johane da ndjo'oe ndjairia. Kadjelanjamo,
napekakaika to Samaria ri Poeë Ala da ndapapena'oe
16 wo'oe Inosaa ri to Samaria setoe, maka bare'epa re'e
katoedoe noe Inosa mPoeë Ala ri taoe se'e, wa'anja dja
17 ndarioe, ndapapasoe'oeka si'a to'o i mPoeë Isa. Nadontjo-
mo mpale i mPetoeroe pai i Johane tanoana nto Samaria,
mena'oemo Inosa mPoeë Ala ri taoe se'e.
- 18 Dja boetoe nakita i nTjimo pena'oe Inosa mPoeë
Ala ri taoe anoe nadontjo ntjoero i mPoeë Isa tanoananja,
19 natondjoeka doi, nato'o: Jakoe wo'oe da ndiwaika koeasa
setoe, da ndapena'oemo wo'oe Inosa mPoeë Ala ri taoe
20 anoe koedontjo tanoananja. Mesono i Petoeroe: Naka-
pajamo doimoe sangkani pai koromoe, maka noesaroemaka
21 pombai mPoeë Ala da noekoto mangaoli noe doi. Bare'e
re'e tilamoe bara galamoe ri Noentoe i mPoeë, maka bare'e
22 majoa rajamoe ri Sira. Tadjimo oengka ri rajamoe pode-
nggomoe setoe, pekakaimo ri Poeë Ala bara bare'emo da
23 ndakitanaka tangara ndajamoe anoe ewaintje'e. Maka
koekita rajamoe manawoemo ri kapa'i noe dja'a pai ri
24 katowewe noe denggo. Mesono i Simo: Komi da ma-
mpekakaika jakoe ri Poeë Ala, ne'e kono ri jakoe anoe
ndito'o setoe.
- 25 Poeramo napetoemboe pai natoentoesaka Noentoe i
mPoeë, mewalilimo i Petoeroe pai i Johane ri Jeroesale;
pewalilinja se'e, napetoemboemo Noentoe ngKatoewoe ri
maria lipoe nTo Samaria.

i Pilipoe pai Taoe ndalanti i Datoe Kandake.

- 26 Mompaoemo Mala'eka i mPoeë Ala ri Pilipoe, nato'o:
Peoko, palai tondo ri pajompo jangi ri mokana, loeloemo
djaja oengka ri Jeroesale anoe toedoe ri lipoe Kasa, ntje'e
27 djaja malaa taoe. Meokomo i Pilipoe, malai; setoe ma'i
to Habasi samba'a, taoe bangke lantinja, nalanti i datoe
we'a Kandake, datoe nto Habasi, da mangkekenisi wa'a
anoenja; taoe setoe ndekoemo ri Jeroesale, da manjomba
28 ri Poeë Ala. Wawase'i tetoromo, motoenda ri karetanja,

29 ntongo mabasa soera i nabi Jesaja. Ndato'o noe Inosa
 mPoeë Ala ri raja i mPilipoe: Pelindjamo ndjo'oe ri sori
 30 ngkareta setoe. Ndjo'oemo kodjo i Pilipoe, nadonge pabasa-
 nja soera i nabi Jesaja; ntje'e pai napampekoetana:
 31 Noerata ndaja anoe noebasa setoe? Mesono taoe setoe:
 Ewaimbe'i da parata ndajakoe ane bare'e re'e mantoto-
 rakaka jakoe? Nepa nasale i Pilipoe da me'oelaja ri
 karetanja, napapotoenda ri sorinja.

32 Anoe nabasa nto Habasi, se'i: „Ewa bimba ndakenimo
 da ndasambale; ewa ana bimba anoe bare'e mongari² ane
 33 ndakooe woejoenja, ewaintje'e sira be mowotoe². Ri panga-
 djeani ntaoe sira majalimo hoekoenja; i sema da mantoe-
 ntoe anoe mampomoelika? Maka ndajalimo inosanja ri
 wawo lino se'i.”

34 Meoasimo to Habasi ri Pilipoe: Da koepekoetana ri
 komi: I sema anoe ndato'o i Nabi, bara koroa, bara taoe
 35 ntaninja? Napaworomo i mPilipoe paoenja, natepoe'oe
 ri wati i Nabi roo, napetoemboekamo to Habasi i Poeë
 Isa, kasiranjamo to pontjompo sala.

36 nTongo taoe setoe mokareta, djelamo ri oeë, nato'o
 i nTo Habasi: Sindjaoe oeë, noendjaa mampetangani da
 37 ndarioe jakoe? Mesono i Pilipoe: Ane manoto rajamoe
 da maaja Poeë Isa, madago! Mesono i To Habasi: Koeaja
 38 Poeë Isa, kasiranja Ana mPoeë Ala. Napape'ontomo
 karetanja, mena'oemo taoe radoea setoe, i Pilipoe pai i
 39 To Habasi, narioemo i mPilipoe si'a. Dja boetoe mesore
 taoe setoe, i Pilipoe ndatimamo noe Inosa mPoeë Ala,
 bare'emo nakita i nTo Habasi, maka nasoempa pelindjanja,
 40 mawongkomo rajanja. Dja i Pilipoe mepapamara moeni
 ri lipoe Asido; oengka lairia melindjamo si'a, mampetoe-
 mboe Noentoe ngKatoewoe ri wa'a lipoe ntaoe, rantani
 djelamo ri lipoe Kesaria.

Raja i nTjaoeloe ndabalisaka i mPoeë Isa.

9.

- 1 Kamboeroe²pa kadja'a ndaja i nTjaoeloe maekati wa'a
 ngkasandaja² i mPoeë Isa da napepate, ntje'emo pai naka-
- 2 ndjo'oe ri Tadoe mPanjomba Bangke. Naperapi soera anoe
 da nakeni ri wa'a goeroe nto Jahoedi ri lipoe Damasi,

da napale'o mampoengoe wa'a ntoeama pai we'a anoe da narata mangaloeloe Poeë Isa, da napangkeni ri Jeroesale.

3 nTongo ri djajapa i Saoeloe, mosoemo ri lipoe Damasi, nalimboemo ntjoroba noe ndeka apoe oengka ri jangi.

4 Madoengka i Saoeloe, nadonge nganga manto'oka si'a:

5 Boo Saoeloe, makoedja noedoedoeki jakoe? Mesono i Saoeloe: I sema komi Poeë? Mesono sira: Jakoe i Isa anoe noedoedoeki; dja noedjeani koromoe mantjemba kadjoe ndasombi. Kandende²mo koro i nTjaoeloe, tontoamo rajanja; ntje'e pai napesono: Poeë, noendjaa ndito'o da koepowia? Mesono i Poeë: Pembangoemo, kandekoemo ndeki lipoe, lairia da noepadonge noendjaa da noepowia.

7 Tontoamo wa'a joenoenja, maka nadonge jaoe oni

8 nganga, paikanja bare'e nakita bara i sema. Membangoemo kodjo i Saoeloe, menaa, bare'e nakita raa. Nanini

9 noe joenoenja, nawawanaka ndeki lipoe Damasi. Togombengi jaoe bare'e nakita meole, bare'e mangkoni, bare'e manginoe.

i Saoeloe pai i Anania.

10 Toewoemo ri Damasi samba'a taoe kasandaja² i mPoeë Isa, i Anania to'onja. Nakita ndajanja i Poeë manto'oka si'a: Ee Anania! Mesono i Anania: Se'i jakoe,

11 Poeë! Mesono i Poeë: Peoko, kandjo'oemo ri djaja anoe Djaja Majoa to'onja; djelamo ri banoea i Joeda, peoasi taoe anoe i Saoeloe to'onja, to Taroesoe; taoe setoe ntongo mekakai ri jakoe. Nakita ndajanja taoe, i Anania to'onja, mepone ri banoea ngkare'enja, madontjo mpalenja

13 wawo ntanoananja pai nakajosa moeni matanja. Mesono i Anania: Poeë, mariamo taoe koedonge mampetoemboe wa'a mpadjeani i nTjaoeloe kasandaja²mi ri Jeroesale

14 pai re'e wo'oe soera noe wa'a ntadoe mpanjomba nakeni, da napale'o mampoengoe wa'a ntaoe anoe meboo² ri komi.

15 Mesono i Poeë: Kandjo'oemo, maka si'amo koepilisi, koesaroemaka da mampetoemboe to'okoe ri to polamoa

16 pai wa'a mokolenja pai ri to Israeli, maka da koepapaintjanika si'a rioenja wa'a mpari anoe da nakojo ri pampetoemboenja to'okoe.

17 Malaimo i Anania, mepone ri banoea, nadontjo mpalenja tanoana i nTjaoeloe, nato'o: Ee kasangkompokoe

- Saoeloe, jakoe ndapokaoe i mPoeë Isa anoe mampapamara ri siko ri pelindjamoe sima'i, da nakajosa moeni matamoe, da nakaboeke noe Inosa mPoeë Ala rajamoe.
- 18 Naepemo ntjoroba i nTjaoeloe, ewa re'e popa manawoe
 19 ri matanja pai nakajosa moeni. Meokomo si'a, ndarioe, mangkoni, maroso moeni rajanja.
- 20 Maroo² i Saoeloe ri kasandaja² i mPoeë ri Damasi
 bara tesangkoedja mbengi, lieo² napetoemboemo to'o i
 21 mPoeë Isa, kasiranjamo Ana mPoeë Ala. Djingkimo raja ntaoe poera² anoe madonge pai napanto'o: Banja intje'e, anoe mangadjeani wa'a ntaoe ri Jeroesale anoe meboo² ri Poeë Isa? pai anoe bare'e ntaninja nakama'ika, podo da napampoengoe wa'a ntaoe setoe, da napangkeni ri wa'a
 22 ntadoe mpanjomba? Paikanja kakosae² kakoroso² ponoe-ntoe i nTjaoeloe, napasoeboe raja nto Jahoedi anoe maroo² ri Damasi, mampakanoto raja ntaoe ka'i-Poeë-Isanja i Masehi.

Pelindja i nTjaoeloe ri Jeroesale pai ri Taroesoe.

- 23 Masae sakodi oengka lairia mogombomo to Jahoedi
 24 da mampepate i Saoeloe. Paikanja naposandongemo i nTjaoeloe tangara ndajanja. Sako baabaa bente naara² ntaoe se'e sambengi sambengi, saeo saeo, da napale'o
 25 mampepate i Saoeloe. Paikanja i Saoeloe natima noe ana goeroenja, nawoentja ri jakasi, naoejoe ri sambali bente.
- 26 Djelamo ri Jeroesale, napeboetoeka i nTjaoeloe da simpojoenoe pai wa'a ntjoero i mPoeë Isa, paikanja ipoe raja ntaoe setoe poera², bare'e nasaroemaka kasi'anja
 27 maloeloe Poeë Isa. Paikanja napokapoeroe i Baranaba i Saoeloe, nawawanaka ri wa'a ntjoero, napetoemboeka taoe setoe pangkita i nTjaoeloe i Poeë pai pantjeko i mPoeë si'a, ntje'e pai nakaloga ndaja i nTjaoeloe ma-
 28 mpetoemboe to'o i mPoeë Isa ri Damasi. Oengka lairia simpojoenoemo si'a pai wa'a ntjoero ri Jeroesale, mesoea²,
 29 mesoewoe², bare'e maeka rajanja monoentoe², mampetoemboe to'o i mPoeë Isa, mombebali² pai to Jahoedi anoe mobasa nto Garika. Paikanja napeboetoeka ntaoe setoe
 30 da mampepate si'a. Boetoe nadonge noe wa'a ngkasandaja² bambarinja, nawawanaka i Saoeloe ri Kesaria, nepa napakatoe ri Taroesoe.

i Petoeroe pai i Enea.

- 31 Madago karoo² noe wa'a ngkasandaja² ri sambawo
ntana Joedea, Galilea pai Samaria, teranga²nimo karoso
ndaja ntaoe, ri kaeka ndajanja da masala ri Poeë Ala,
terangani wo'oe imbanja, ri pampedongekanja patoedjoe
noe Inosa mPoeë Ala.
- 32 Melindja²mo i Petoeroe, djoekoe² napesidoëki lipoe,
33 masae djelamo ri kasandaja² ri lipoe Lida. Lairia narata
taoe madjoe'a, motoeroe² ri ali kasoro, i Enea to'onja,
34 ocajoe nta'oemo kapoengkoenja. Taoe setoe naseko i
mPetoeroe, nato'oka: Siko, Enea, ndapaka'osa i mPoeë
Isa; pembangoe, pakoroka kasoromoe! Lioe² membangoe
35 i Enea. Pembangoenja se'e nakitamo nto Lida pai to
Saroni, naajamo Poeë Isa.

i Tabita mate nawali-mpatoewoe i mPetoeroe.

- 36 Toewoemo ri lipoe Jope we'a samba'a, kasandaja² i
mPoeë Isa, to'onja i Tabita, posokinja: Sabira. Taoe setoe
maboeja kodjo rajanja mapandei joenoe pai mapoeroe
37 ntaoe. Mewali ri eo² setoe madjoe'a i Tabita, mate,
nawoeso'i ntaoe koronja, nadika ri lintjoe ri wawo ata.
38 Nadongemo ngkasandaja² ri Jope, i Petoeroe ri Lidamo,
lipoe setoe mosoe ri Jope. Intje'e pai napampokaoe ntaoe
se'e radoea taoe da ndjo'oe merapi ri Petoeroe: Ndikama-
39 'imo ri kami maliga². Meokomo i Petoeroe, naloeloe taoe
se'e; kadjelanja ndjairia, nawawanaka ntaoe ri lintjoe ri
wawo ata; sawimo ndatiria, ma'imo wa'a bempa pai we'a
anoe baloe molimboe², natoedjoeka i Petoeroe wa'a
ngkaraba pai topi anoe napowiaka si'a i nTabita ntongo
40 toewoe²pa. Napapalaimo i mPetoeroe wa'a ntaoe setoe,
momboekotoe, mekakai ri Poeë Ala, nepa metorobaka ri
taoe mate, nato'oka: Pembangoe, Tabita! Menaamo mata
41 i nTabita, nakita i Petoeroe, membangoe. Nakabe i
mPetoeroe palenja, napapeoko, nepa napeboo wa'a ngkasa-
ndaja² pai wa'a bempa, natoedjoeka taoe se'e katoewoe
42 moeni i nTabita. Teseboemo bambarinja ri sambawo
43 lipoe Jope, mariamo taoe meaja ri Poeë. Mariambengipa
karoo² i mPetoeroe ri lipoe Jope, ri banoea i nTjimo, to
pompakoro pela mpinatoewoe.

i Petoeroe pai i Koroneli.

10.

- 1 Toewoemo ri lipoe Kesaria taoe samba'a, i Koroneli
 to'onja, tadoelako ntjoerodado sadompoe anoe tepakoro to
 2 Roma. I Koroneli setoe pai wa'a bangani banoeanja, taoe
 majoa rajanja ri Poeë Ala pai ri taoe, magasi mapandei
 3 joenoe, madoedoe mekakai ri Poeë Ala. Mewali sangkani
 madjolimo reme, josamo nakita ndajanja samba'a mala'eka
 4 mPoeë Ala ma'i ri si'a, nato'o: Koroneli! Maeka kodjo
 raja i ngKoroneli, nakomatasi mala'eka, nato'o: Noendjaa
 ndito'o Poeë? Mesono i Mala'eka: Pekakaimoe ri Poeë
 Ala pai kapoeroe ndajamoe ri taoe sawimo ri soeara
 5 mPoeë Ala pai ndapaendomo. Pokaoemo taoe da ndjo'oe
 ri Jope, mantima i Simo, karoea nto'onja i Petoeroe,
 6 linggona i nTjimo to pompakoro pela mpinatoewoe,
 mosoe ri wiwi ntasi banoeanja. Si'a da manto'oka siko
 7 anoe da noepowia. Pajamo mala'eka anoe sampompaen-
 nja, napeboo i ngKoroneli ana majoenoenja radoea pai
 soerodado samba'a anoe lawi maara² si'a, taoe metaka
 8 rajanja ri Poeë Ala. Napetoemboeka taoe setoe poera²
 anoe mewalimo, nepa napokaoe da ndjo'oe ri Jope.
- 9 Bangke reme, ntongo taoe setoe melindja²pa, mosoe-
 mo ri Jope kadjelanja, meponemo i Petoeroe ri wawo ata,
 10 da mekakai ri Poeë Ala, naara² da sawimo reme. Maoromo
 komponja, da rajanja da mangkoni. nTongo moapoe taoe,
 11 re'emo anoe nakita ndajanja. Nakita jangi malokamo pai
 re'e anoe mena'oe ri si'a, ewa ajapa bangke, ndaso'o ri
 12 seenonja mpotimali², toedoemo ri tana. Laoemo wa'a
 mpinatoewoe ntaoe, pinatoewoe jopo, garoepoe ntana pai
 13 wa'a ntontji. Nepa re'e nganga djela ri si'a, nato'o: Peoko,
 14 Petoeroe, sambale, noepangkoni! Mesono i Petoeroe: Ne'e
 jakoe, Poeë, bare'epa sangkani koekoni anoe bare'e
 15 madago bara kapali. Nato'oka si'a moeni noe nganga:
 Anoe ndato'o mPoeë Ala madago, siko ne'e noeto'o kapali!
 16 Ewaintje'emo se'e togongkani, nepa teoretaka moeni ajapa
 setoe.
- 17 nTongo batapa raja i mPetoeroe, manawa² anoe
 nakitamo, bara noendjaa posokinja, djelamo ri boboka
 noe banoea i nTjimo taoe napokaoe i ngKoroneli, maka

- 18 napeoasimo kare'enja. Kadjelanja se'e, napeboo taoe,
 napeoasi bara ire'imo banoea kare'e i nTjimo anoe karoea
 19 nto'onja i Petoeroe. nTongo i Petoeroe mampepewoloka
 anoe nakita roo, ndato'o noe Inosa mPoeë Ala ri rajanja:
 20 Ndjaoe taoe tatogo mampepali siko. Peokomo ntano,
 pena'oe, loeloemo taoe se'e, ne'e ipoe rajamoe, maka
 21 Jakoe anoe mampokaoe. Mena'oemo i Petoeroe, mompaoe
 pai taoe anoe napokaoe i ngKoroneli, nato'o: Jakoemo
 22 anoe ndipepali; noendjaa ndikama'ika? Mesono taoe
 setoe: i Koroneli, tadoelako ntjoerodado, taoe majoa raja,
 taoe manjomba ri Poeë Ala pai anoe madago kateto'onja
 ri wa'a nto Jahoedi, ndapatoedjoemo noe mala'eka anoe
 malino oengka ri Poeë Ala, da mampekitima komi, da
 ndjo'oe ri banoeaa, da ndapadonge popatoentoemi.
- 23 Nato'o i mPetoeroe ri taoe se'e da mepone ri banoea
 rioenja, napolinggona. Bangke reme moiwomo i Petoeroe,
 napalaika lipoe simpojoenoe pai taoe setoe pai re'e wo'oe
 24 to Jope, kasandaja² i mPoeë, anoe meloeloe. Bangke reme
 djelamo ri Kesaria. Napopeamo i ngKoroneli taoe setoe,
 napasingkandomoe taliwanoea pai balenja anoe maramoe.
 25 Kandekoe i mPetoeroe ndeki banoeanja, natomoe i
 ngKoroneli, momboekotoe ri witi i mPetoeroe, manjomba.
 26 Paikanja napapeoko i mPetoeroe, nato'o: Peoko, jakoe se'i
 27 dja taoemo se'e! nTongo mompaoe², meponemo i Petoeroe
 ri banoea, maria taoe narata singkandomoe ndjairia.
 28 Nato'oka taoe setoe: Ndiintjani, kapali ri to Jahoedi
 mosintoewoe pai taoe anoe banja kasito-Jahoedinja pai
 mepone ri banoeanja, paikanja jakoe ndapatoedjoemo
 mPoeë Ala, ne'e da koeto'o kapali bara bare'e madago
 29 anoe kasitaoekoe katoewoenja. Setoe pai nakabare'e ipoe
 rajakoe da ma'i rima'i, ndapekitima. Pai se'i da koepeoasi-
 mo, bara noendjaa ndipekitimaka jakoe?
- 30 Mesono i Koroneli: Patambengimo se'i, madjolimo
 reme, mepoasamo jakoe pai mekakai ri Poeë Ala ri ba-
 31 noeakoe, se'i mekakoremo taoe ri soearakoe, anoe makilaja
 poedjoe ngkoronja. Nato'o: Ee Koroneli, ndapedongekamo
 mPoeë Ala wa'a mpekakaimoe, ndaendo wa'a ngkaboeja
 32 ndajamoe. Pokaoemo taoe da ndjo'oe ri Jope, da mantima
 i Simo anoe karoea nto'onja i Petoeroe, linggona i nTjimo,
 to pompakoro pela mpinatoewoe, mosoe ri tasi banoeanja.

- 33 Ane djelamo si'a, da re'e noentoenja noedonge. Setoe pai nakaronga koepokaoe taoe, komi maboeja rajami pai ndikadjela. Se'imo kami poera² singkandomoe ri soeara mPoeë Ala, da mampedongeka noentoemi oengka ri Poeë Ala.
- 34 Nandjoeminakamo i mPetoeroe wiwinja, nato'o: Montjomo koekita, bare'e ndapilisi mPoeë Ala lio ntaoe,
 35 paikanja ri wa'a ntaoe poera², anoe manjomba ri Sira pai
 36 majoa rajanja ri kasitaoenja, intje'e ndapomawo. Intje'emo noentoe anoe ndaparata ri to Isaraeli, mampekipetoe-mboeka taoe se'e Noentoe ngKatoewoe, da nakarodo ndanja maaja Isa i Masehi; siramo poeë ntaoe poera².
- 37 Ndiintjanimo anoe tebambarimo ri sambawo ntana Joedea, oengka ri tana Galilea, montepoe'oe ri poparioe aoe nakadjelaka i Johane, mampetoemboe ri taoe ka'Isanja to Nasare, anoe ndawaika mPoeë Ala Inosaa pai koeasaa; ri sambawo ntana pelindjaa mampokapoeroe taoe pai mampaka'osa taoe anoe nanangi i Madja'a, maka Poeë Ala
 39 jcenoea. Pai kami se'i sabia, mampetoemboe poera² anoe ndapowia ri tana Joedea pai ri Jeroesale; sira napepate
 40 ntaoe, napakoe ri kadjoe. I Poeë Isa se'e ndapatoewoemo moeni mPoeë Ala ri katogondemenja pai ndawai mPoeë
 41 Ala mepapamara, banja ri taoe sondo paikanja podo ri sabia, anoe lawi ndapilisimo mPoeë Ala, ntanoka ri kami anoe mangkonimo pai manginoemo sangkani² pai Poeë
 42 Isa, kapoeranja sira membangoe ri kapatea. Pai ndapokaoe kami mampetoemboeka pai mampapaintjanika taoe poera², kasiranjaja anoe ndadikamo mPoeë Ala to pantimba
 43 joa pai denggo ntaoe toewoe pai taoe mate. Siramo anoe nato'o noe wa'a nabi, taoe poera² anoe meaja ri sira bare'emo da ndapetisala mPoeë Ala, paikanja da ndapokapoeroe ri Poeë Isa.
- 44 nTongo monoentoepa i Petoeroe ewaintje'e, taoe poera² anoe mampedongeka noentoenja ndapesoeamo noe
 45 Inosa mPoeë Ala. Wa'a ngkasandaja² i mPoeë anoe oengka ri to Jahoedi, joenoe i mPetoeroe, djingki kodjo rajanja mangkita Inosa i mPoeë mena'oe wo'oe ri to
 46 polamoa, maka nadongemo taoe setoe mampobasaka basa mpengaja², maoende Poeë Ala. Mesonomo i Petoeroe: i Sema da mangkoto mampetangani oeë da ndarioeka taoe

48 se'e, anoe ndawaikamo i mPoeë Inosaa, ewa kami? Nepa nato'o, taoe setoe da ndarioe, da napangantjoe'oe to'o i mPoeë Isa ri wawo ntanoananja. Naperapimo ntaoe se'e ri Petoeroe da maroo²pa ndjairia bara tesangkoedja mbengi.

I Petoeroe mampetoemboe parioenja i Koroneli.

11.

1 Nadongemo noe wa'a ntjoero pai kasandaja² i mPoeë
Isa anoe maroo² ri tana Joedea, re'emo to polamoa maaja
2 Noentoe mPoeë Ala. Pewalili i mPetoeroe ri Jeroesale,
nasekomo ngkasandaja² i mPoeë anoe lawi ndasoenamo,
3 nato'o: Siko meponemo ri banoea ntaoe anoe bare'e nda-
4 soena, nepa mangkoni pai taoe se'e. Mesonomo i Petoeroe,
nadedewakamo poera² gori mpewalinja, ewase'i:
5 nTongo jakoe ri lipoe Joep, mekakai ri Poeë Ala, re'emo
anoe nakita ndajakoe, ewa ajapa bangke, ndakekeni ri
soenonja mpotimali², ndaoejoe oengka ri wawo jangi,
6 toedoe ri soearakoe. Mangkomatasi ajapa setoe, koekita-
mo wa'a mpinatoewoe ntaoe pai pinatoewoe jopo, wa'a
7 nggaroepoe ntana pai wa'a ntontji. Nepa koedonge wo'oe
oni nganga manto'oka jakoe: Peoko, Petoeroe, sambale,
8 noepangkoni! Mesono jakoe: Ne'emo jakoe, Poeë, maka
bare'epa sangkani koewoentja ri ngangakoe bara noe-
9 ndjaa² anoe bare'e madago, bara anoe kapali. Mesono
moeni nganga oengka ri jangi: Anoe ndato'o mPoeë Ala
10 madago, siko ne'e noeto'o kapali! Ewaintje'emo se'e togo-
11 ngkani, nepa ndaore moeni poera² ndeki jangi. Ri raja
ngkawase'enja djelamo taoe tatogo ri banoea ngkare'ekoe,
12 ndapokaoe oengka ri Kesaria da ma'i ri jakoe. Ndato'o
noe Inosa mPoeë Ala ri rajakoe: Kandjo'oemo sangkani²
pai taoe setoe, ne'e ipoe rajamoe. Se'i wo'oe kasandaja²
i mPoeë aono joenoekoe melindja; meponemo kami ri
13 banoea i ngKoroneli. Napetoemboeka kami pangkitanja
mala'eka mPoeë Ala mekakore ri banoeanja, manto'oka
si'a: Pokaoe taoe da ndjo'oe ri Joep, da mantima i Simo,
14 anoe karoea nto'onja i Petoeroe; ntje'e da mampetoem-
boeka siko paoe anoe da mangkenika komi pai wa'a
15 bangani banoeamoe kadago ngkatoewoemi. Montepoe'oe-

- mo jakoe monoentoe; sindara mponoentoe koe se'e mena-
 'oemo Inosa mPoeë Ala ri taoe setoe, ewa ri kita i owi.
 16 Lairia koeëndomo noentoe i mPoeë manto'o: Taoe sondo
 narioe i Johane noe oeë, paikanja komi da ndarioe noe
 17 Inosa Ala. Ane sawia-wiamo ntano pombai mPoeë Ala
 ri taoe setoe pai ri kita anoe meaja ri Poeë Isa, tampe,
 i semamo jakoe, bara sangkoedja pangkotokoe, da meewa
 ri Poeë Ala?
 18 Madonge noentoe setoe, napokonomo ngkasandaja² i
 mPoeë, naoende Poeë Ala, nato'o: Ndabalisakamo ntano
 wo'oe i mPoeë Ala raja nto polamoa, da naparata ntaoe
 se'e kadago ngkatoewoenja.

Noentoe ngKatoewoe naaja nto Antiokia.

- 19 Wa'a ngkasandaja² anoe teseboemo, mampalaika wa'a
 mpedjeani anoe mopoe'oe ri ponoentoe i nTjetepanoe,
 tejoro²mo pelindjanja, djela ri tana Penikia, ri togongi
 Kiperoe pai ri lipoe Antiokia, napetoemboe Noentoe ngKa-
 20 toewoe, paikanja podo ri to Jahoedi. Sa'e taoe setoe to
 Kiperoe pai to Kirenia; kadjelanja ri Antiokia, napetoem-
 boemo wo'oe Noentoe ngKatoewoe i mPoeë Isa ri to
 21 Garika. Ndapakaroso mPoeë Ala raja ntaoe setoe, ntje'e
 pai naka maria tebalisakamo rajanja, naaja Noentoe i
 mPoeë.
 22 Naposandongemo noe wa'a ngkasandaja² ri Jeroesale
 bambarinja, ntje'e pai napampokaoe ntaoe se'e i Baranaba
 23 da melindja, ndjo'oe ri Antiokia. Djelamo ndjairia, naki-
 ta kaboeja ndaja mPoeë Ala, napokawongko pai napatoe-
 djoe ntaoe setoe poera² da mampakatoemotoa tangara
 24 ndajanja da metaka ri Poeë. I Baranaba se'e taoe majoa,
 boekemo ri rajanja Inosa mPoeë Ala, naaja kodjo i Poeë.
 25 Sondomo kodjo taoe anoe maloeloe i Poeë. Nasoempa i
 Baranaba pelindjanja, ndjo'oe ri lipoe Taroese, da ma-
 mpepali i Saoeloe. Dja boetoe narata, nakeni ri Antiokia.
 26 Mewali taoe radoea se'e santa'oemo napolinggona noe
 wa'a ngkasandaja² ndjairia, mariamo taoe napagoeroe;
 mewali, ri lipoe Antiokiamo oejoe mpampapoto'o wa'a
 ngkasandaja² i mPoeë Isa to Masehi.

I Nabi Agaboe.

27 Ri eo² setoe re'emo nabi sa'e djela ri Antiokia oengka
 28 ri Jeroesale. Meokomo taoe setoe samba'a, i Agaboe
 to'onja, ndapatiendo noe Inosa mPoeë Ala ri rajanja pai
 napangkoto mampetoemboe, bare'emo masae, da merata
 oro bangke ri wa'a nto lino poera²; mewalimo kodjo
 29 ntje'e, ntongo i Kalaoedioe datoe ri Roma. Mogombomo
 wa'a ngkasandaja² da mangkadoedoengi kasikasandaja²-
 30 nja ri tana Joedea, woengka² soeka ngkare'enja. Ewaintje-
 'emo kodjo powianja, napekikeni pakatoenja ri Baranaba
 pai ri Saoeloe, maka ntje'e anoe napokaoe ntaoe setoe da
 mampelindjaka ri wa'a ntaoe toe'a.

Padjeani i Herode kasandaja² i mPoeë Isa.

12.

1 Sindara eo² setoe natepoe'oemo i mokole Herode ma-
 2 gadjeani kasandaja² i mPoeë Isa sa'e. Napaware i
 3 Jakoboe, kasangkompō i Johane. Kanakitanja gaoenja
 setoe napokono nto Jahoedi, na'intapisi, nasoko wo'oe i
 Petoeroe, kono ri saeo saeo taoe mangkoni roti aoe be
 4 mewoke. Poeramo nasoko, naparintaroenggoe, napokaoe
 soerodado patantjoentjoe te'aaopo da mangadjagai si'a.
 Tangara ndajanja, ane poeramo eo mposoesa Pasa, da
 5 mangkeni i Petoeroe ri soeara ntaoe sondo. Ndadjagai
 ntano i Petoeroe ri raja ntaroenggoe, paikanja bare'e
 naowe² noe wa'a ngkasandaja² mampekakaika si'a ri Poeë
 6 Ala. Mawengi bangke reme da nakeni noe Herode i
 Petoeroe ri soeara ntaoe sondo, jorepa i Petoeroe ri ojo
 ntjoerodado radoea, napoengoe ndante roeambajaa, taroe-
 nggoe nadjagai nto podjaga ri sambali ntoengko mbombo.
 7 Samboekemo mala'eka mPoeë Ala mantjoearakī i Peto-
 eroe, marememo raja lintjoe. Natopo i Mala'eka soedipi
 i mPetoeroe, nalike, nato'oka: Pembangoe, pakaliga!
 8 Mawesi rante ri pale i mPetoeroe. Nato'o i Mala'eka:
 Soengke badjoemoe, pepasoea taloepamoe! Naloeloe i
 mPetoeroe paoe i Mala'eka. Nato'o wo'oe: Posalionggo,
 9 loeloemo jakoe! Mesoewoemo i Petoeroe, naloeloe mala-
 'eka setoe, bare'e sako naintjani bara montjomo kodjo

- anoe napowia i Mala'eka, nasaroemaka podo pangipinja.
- 10 Nalioenakamo ntaoe radoea se'e to podjaga anoe mosoe pai anoe lawa sakodi, nepa djela ri toengka mbombo laboe, wobo ndjajamo ri lipoe; telokamo ngkalionja toengka mbombo. Mesoewoemo taoe radoea se'e, sampole ndjajamo naloeloe, tepoga'amo ntjoroba pai i Mala'eka i Petoeroe.
- 11 Nepa menaa raja i mPetoeroe, nato'o: Ise'i manotomo mpodago rajakoe, ndapokaoemo ntano mPoeë Ala mala'ekaa, mangalapasaka jakoe ri dodo mpale i Herode, boi da mewali anoe napomata²mo noe wa'a nto Jahoedi.
- 12 Mompepewoloka i Petoeroe, nepa ndjo'oe ri banoea i Maria, nene i Johane (anoe karoento'onja: i Marakoesi); ndjairia singkandomoemo maria taoe, ntongo mpekakai
- 13 ri Poeë Ala. Nabonongkori i mPetoeroe toengka mbombo, ma'imo ana majoenoe we'a, i Rode to'onja, da mmpedongeka. Kanadongenjamu nganga i mPetoeroe, nake-ni ngkawongko ndajanja, bare'e sako naloka baabaa, mpile mewalili ri raja banoea, napetoemboeka taoe:
- 15 Laoemo i Petoeroe ri sambali ntoengka mbombo. Mesono taliwanoea: mBambamoe! Paikanja napari² i Rode manto'o: Ka'i-Petoeroenjamu kodjo! Mesono taliwanoea:
- 16 Bara mala'ekanja. Bare'e naowe² i mPetoeroe mabonongkori toengka mbombo, nalokamo ntaliwanoea, nakita i
- 17 Petoeroe, naposalotentengko. Nalaenaka i mPetoeroe palenja mampapondjii taoe setoe, nepa napetoemboe kasi-anjamu kodjo anoe ndawoetoe mPoeë Ala mesoewoe ri taroenggoe; potando mpaoenja nato'o: Ndipetoemboeka i Jakoboe pai wa'a ngkasangkompota. Oengka lairia malaimo i Petoeroe, ndjo'oe ri lipoe salipoenja.
- 18 Dja boetoe mareme, ma'ai kodjo katesaloentengko noe wa'a ntjoerodado, bara noendjaa mangkoedja i
- 19 Petoeroe. Napokaoe i Herode taoe mampepali, bare'e narata. Setoe pai napampeoasi mpodago wa'a nto podjaga, roo setoe, napokaoe da ndapepate. Nepa napalaika i Herode tana Joedea, ndjo'oe ri lipoe Kesaria, maroo² ndjairia.

Pobangke² i Herode pai kapatenja.

- 20 Madja'amo raja i Herode ri to Tiroe pai to Sidoni. Paikanja taoe setoe sintoewoe rajanja ndjo'oe ri Herode.

- Natoendeki rioenja i Balasitoe, to poara² banoea i Mokole, da mampompasambalika sisi'a, nepa ndjo'oe montambe pale ri Mokole, maka taoe setoe podo tana i Mokole pa-
- 21 mpepalinja anoe ndakoni. Mewali ri anoe sandeme nape-panoempoe i Herode wa'a mpoedjoe ngkoro ngkamokolenja, motoenda ri gadera ngkamokolenja, nepa montoentoe
- 22 ri taoe setoe. Meboo² taoe sondo, nato'o: Nganga mPoeë
- 23 Ala setoe, banja nganga ntaoe! Ntje'e pai napadjeani ntjoroba noe mala'eka mPoeë Ala i Herode, maka bare'e natoeboenaka Poeë Ala. Nakokotimo noe oele kora wajaa
- 24 ngkomponja, bare'e masae mate. Paikanja imba ntaoe anoe maaja Noentoe ngKatoewoe teranga²ni, rantani bangkemo.
- 25 Mewalilimo i Baranaba pai i Saoeloe oengka ri Jeroesale, maka poeramo tetalanja; napojoenoe wo'oe i Johane, anoe karoeanto'onja i Marakoesi.

**Pelindja anoe ka'isa i ntjoero Paeloe,
da mampetoemboe Noentoe ngKatoewoe.**

13.

- 1 Ri kasandaja² i mPoeë ri Antiokia re'e nabi pai goeroe, ewa i Baranaba, i Simeo karoeanto'onja i Maeta, i Loekioe to Kirenia, i Manahe anoe sampotongki i
- 2 mokole Herode pai i Saoeloe. nTongo taoe setoe manjomba ri Poeë Ala pai mepoasa, ndato'o noe Inosa mPoeë Ala ri rajanja: Ndipatanikakoe i Baranaba pai i Saoeloe,
- 3 da mawianaka anoe koepokaoeka si'a. Mepoasamo taoe setoe poera², mekakai ri Poeë Ala, nadontjo mpalenja tanoana ntaoe radoea setoe, nepa napokaoe da melindja.

i Paeloe pai i Baranaba ri togongi Kiperoe.

- 4 Nda'akowaka noe Inosa mPoeë Ala ri rajanja taoe radoea setoe pai nakandjo'oe ri lipoe Selekia, oengka
- 5 ndjairia mowotemo ri togongi Kiperoe. Mosompo taoe setoe ri lipoe Salamisi nepa napetoemboe Noentoe ngKatoewoe ri wa'a langgara nto Jahoedi. Anoe mangkadoe-
- 6 doengi taoe setoe, ntje'e i Johane. Nalempo togongi Kiperoe gori ngkabangkenja, rantani djela ri lipoe Papo, narata ndjairia to pobalimata samba'a, to Jahoedi, nabi

7 kambamba², to'onja i Barajesoe. Taoe setoe rodo ri
 banoea i mpetoro, i Segioe Paeloe, taoe lo'e. Napekitima
 i mPetoro i Baranaba pai i Saoeloe, da rajanja da madonge
 8 Noentoe ngKatoewoe. Paikanja i Elima (maka ntje'e
 karoeanto'o nto pobalimata setoe) meewa ri Baranaba
 pai i Saoeloe, tangara ndajanja da mangalela moeni raja
 9 i mPetoro, boi naaja Noentoe ngKatoewoe. Pai se'imo i
 Saoeloe (karoeanto'onja i Paeloe), boekemo Inosa
 10 mPoeë Ala ri rajanja, nakomatasi, nato'oka: Ee siko anoe
 boekemo rajamoe noe wa'a mbamba pai lopoe, moeli i
 Madja'a, taoe mangaewa poera² anoe majoa, be da noeowe
 11 mampapodenggo djaja i mPoeë anoe majoa? Peole, siko
 da ndaewa i mPoeë, siko da boeta, bara sangkoedja eo
 be da noekita lio ndeme. Lioe² boetamo pai mawengi
 12 matanja, naama²si taoe anoe da manini si'a. Boetoe nakita
 i mPetoro anoe mewali setoe, naajamo Noentoe i mPoeë,
 mampodjingki koeasaa.

I Paeloe pai i Baranaba ri tana Pisidia.

13 Mowote moeni i Paeloe pai joenoenja oengka ri
 Papo, mosompo ri lipoe Perige ri tana Pampilia; napa-
 laikamo i Johane taoe setoe, si'a mewalili moeni ri
 14 Jeroesale. Oengka ri lipoe Perige molioe taoe setoe,
 djelamo ri lipoe Antiokia ri tana Pisidia. Ratamo eo satoe,
 15 ndjo'oe ri langgara, motoenda ndjairia. Poeramo pobasa
 ri soera i nabi Moesa pai wa'a nabi, napokaoe noe wa'a
 nto poara² langgara taoe da ndjo'oe ri Paeloe pai joe-
 noenja, nato'o: Ee kasangkompō, ane re'e patoedjoemi ri
 wa'a ngkami, ndipasowamo!

16 Meokomo i Paeloe, nalaenaka palenja, nato'o: Ee
 komi, wa'a nto Israeli pai taoe anoe manjomba ri Poeë
 17 Ala, ndipedongeka! Ndapilisi mPoeë Ala, anoe napanjo-
 mbaka nto Israeli, taoe piamota, nepa ndarosopaka
 katoewoenja, ntongo taoe se'e linggona ri tana Masiri.
 Masae, ndapapesoewoemo oengka ndjairia, gori ngka-
 18 bangke ngkoeasaa. Nepa ndaloeloe²ka wa'a mporengonja
 19 ri Pada Bone, tepatampoejoe nta'oe kasaenja, ndapapalai
 to Kana'a pitoelemba oengka ri tananja, ndawaika taoe
 20 piamota petaatoe pai telimampoejoe nta'oe. Dja benta
 setoe, ndawaika taoe se'e tadoelako, djela ri nabi Semoeëli.

- 21 Oengka lairia naperapi ntaoe se'e mokole, ndawai mPoeë
Ala i Saoeloe, ana i ngKiisi, to Benjami, patampoejoe
22 nta'oe kamokolenja. Nepa ndatadji mPoeë Ala i Saoeloe
setoe, ndalanti i Daoedi mokole nto Isaraeli; ntje'emo
ndaende mPoeë Ala, ndato'o: Koeratamo i Daoedi, ana
i nTjai, taoe anoe koepokono, anoe da mabangani wa'a
23 ntjongkakoe poera². Ri moeli i Daoedi ndapatoendaka
mPoeë Ala to Isaraeli to pontjompo salanja i Isa, gori
24 noe djandjia. Paikanja i Johane tesindioe sakodi ri Poeë
Isa, mampatoedjoeki wa'a ntaoe sondo da nakatebalisaka
25 ndajanja, da mekirioe ri si'a. Djelamo ri kapoesa nte-
talanja, nato'o i Johane: Jakoe se'i banjapa taoe anoe
ndito'o, paikanja re'e anoe da teripoeri karataa, anoe be
da koetaha sako da mangalede kombi ntaloepaa.
- 26 Ee wa'a ngkasangkompokoe, moeli i Boerahima, pai
komi anoe manjomba wo'oe ri Poeë Ala, ri kita se'i
27 kadjela Noentoe ngKatoewoe. Wa'a nto Jeroesale pai
mokolenja bare'e naintjani bara i sema Poeë Isa, paikanja
nabanganimo ri pogombonja wati noe wa'a nabi, anoe
28 ndabasa² saeo saeo satoe, maka napekipepate Poeë Isa ri
Pilatoe, maoe bare'e re'e narata anoe da napepateka.
- 29 Karoonja nabangani ntaoe setoe poera² anoe ndato'o ri
Soera mPoeë Ala, najalimo Poeë Isa ri kadjoea, nadika
30 ri koemapa. Paikanja ndapatoewoe moeni mPoeë Ala.
31 Mariangkanimo mepapamara Poeë Isa ri taoe anoe me-
loeloe ri sira owi, ri pelindjaa oengka ri tana Galilea
ndeki Jeroesale. Wawase'i taoe se'e randja² mpompetoem-
boe ka'iPoeë-Isanja ri wa'a ntaoe sondo.
- 32 Pai se'i kami mampetoemboeka komi anoe ndadja-
ndjimo mPoeë Ala ri wa'a ntaoe piamota, maka ntje'e
ndabanganimo ri wa'a ngkita anoe toewoe ri poerinja,
33 ri pampatoewoea moeni i Isa, ewa anoe nda'oeki ri Soera
mPongajoe i Daoedi, ri pongajoe anoe karadoea: „Siko
34 anakoe, se'i² koepoanamo siko”. Pai ndapetoemboe wo'oe
mPoeë Ala tangara ndajaa da mampatoewoe moeni i Poeë
Isa, bare'emo da oso koroa, ewase'i: „Da koewaika komi
35 anoe koedjandjika i Daoedi, anoe be bali²”. Nepa ndato'o
wo'oe ri pongajoe samba'anja: „Bare'e da ndiwai taoe
36 ndipotowe da oso ri kapatenja”. Maka i Daoedi, kapoera-
njamo nabangani wa'a ntjongka mPoeë Ala ri katoewoe-

nja, matemo, koronja ndatana ri sori noe anoe mampo-
 37 moelika, osomo ndjairia. Paikanja anoe ndapatoewoe
 38 moeni mPoeë Ala, sira bare'e oso koroa. Da ndipaintja-
 nimo, ee wa'a ngkasangkompokoe, komi ndapepetoe-
 39 mboeka kapaja ntjalami, maka se'i Poeë Isa meporiojoti,
 maoe re'e podenggo ndajami mpengaja², anoe bare'e
 tepajoa ri paloeloemi wa'a mpadika i Moesa, maka taoe
 poera² anoe maaja Poeë Isa, ndawawanaka ri kajoa
 ndaja.

40 Ndipakadagoka, boi kono ri komi anoe nato'o noe
 41 nabi ri watinja: „Ndipeole, wa'a ngkomi taoe bamposari,
 nakadjingki ndajami; ndipantawanakamo, maka re'e anoe
 koepowiamo ri eo² ngkatoewoemi, anoe bare'e da ndiaja,
 maoe re'e taoe anoe mantotorakaka komi.”

42 Palai i mPaoeloe pai joenoenja, naperapi ntaoe, ane
 djelamo wo'oe ri eo satoe, da napawali-mpampetoe-
 43 mboemo moeni paoe anoe ewaintje'e. Teseboemo wa'a
 ntaoe ane molanggaramo, mariamo to Jahoedi pai taoe
 anoe manjomba wo'oe ri Poeë Ala mangaloeloe i Paoeloe
 pai i Baranaba; nepa napatoedjoe i mPaoeloe pai i
 Baranaba taoe se'e, nato'oka maroso² da mekekeni ri
 kapoeroe ndaja i mPoeë Ala.

44 Ratamo wo'oe ri eo satoe, mosoe da poera taoe ri
 lipoe tepasambaka, da mampedongeka Noentoe mPoeë.
 45 Dja boetoe nakita nto Jahoedi taoe ewaintje'e kasondo-
 nja, mesampomo kasina ndajanja pai napaewamo paoe
 i mPaoeloe, nasapoe noentoenja, madja'a pompaoenja.
 46 Bare'e wo'oe napi'oe i mPaoeloe pai i Baranaba wiwinja,
 nato'o: Sangaja² ri komi rioenja da kadjela Noentoe
 mPoeë Ala, paikanja dja ndija'oesaka, bare'e sako ndii-
 ntjani mampobangke katoewoe ri Soeroega, aginja kami
 47 da mantjoearakiki to polamoa. Maka ewase'i panto'o mPoeë
 Ala ri kami: „Koedika siko silo nto polamoa, da mantoe-
 djoeaka taoe djaja ngkadago djela² ri poe'oe jangi”.

48 Boetoe nadonge nto polamoa paoe setoe, napokawo-
 ngko, naende Noentoe mPoeë Ala pai wa'a ntaoe anoe
 mampomawo da katoewoenja ri Soeroega, paka meaja
 49 ri Noentoe ngKatoewoe. Tolelemo Noentoe i mPoeë ri
 sambawo ntana setoe.

50 Paikanja nalingoeni nto Jahoedi raja noe wa'a mbe'a

anoe bangke katoewoenja ri taoe anoe manjomba ri Poeë
 Ala pai wa'a ntaoe bangke ri lipoe pai napewalimo
 mpeewa ri Paoeloe pai ri Baranaba. Bare'e masae,
 51 nairimo taoe radoea setoe ri tananja. Paikanja natano-
 ngkosi i mPaoeloe pai i Baranaba awoe anoe metaka
 ri taloepanja ri tana ntaoe setoe, nepa molioe ri lipoe
 52 Ikonioe. Mawongkomo raja ntaoe anoe mewalimo kasa-
 ndaja² i mPoeë, boekemo Inosa mPoeë Ala ri rajanja.

i Paoeloe pai i Baranaba ri lipoe Ikonioe.

14.

- 1 Bare'e ntaninja anoe mewali ri lipoe Ikonioe. Djela-
 mo i Paoeloe pai i Baranaba ri langgara nto Jahoedi,
 monoentoemo. Gori ngkajoa mponoentoenja se'e, mariamo
 to Jahoedi pai to Garika maaja Noentoe ngKatoewoe.
- 2 Paikanja to Jahoedi anoe bare'e meaja ri Noentoe ngKa-
 toewoe, dja mantoenggai mantjioni raja nto polamoa pai
 nakadja'a ndaja ntaoe se'e ri Paoeloe pai i Baranaba.
- 3 Masae jaoe karoo² i mPaoeloe pai i Baranaba ndjairia,
 maroso rajanja mangkeni Noentoe ngKatoewoe, ntongo
 mekekeni ri Poeë, maka ndapakamontjo i mPoeë pa-
 mpetoemboenja Noentoe ngKatoewoe, ndapapewali koeasa
- 4 mpengaja² ri taoe se'e. Masae tepoga'amo taliwanoea,
 sa'e mampompasambalika to Jahoedi, sa'e soero i mPoeë.
- 5 Masae, mewalimo woo² nto polamoa pai to Jahoedi, woe-
 ngka² nawawanaka noe mokolenja, natoenggai da mabo-
- 6 baki pai da mawatoei i Paoeloe pai i Baranaba. Mompe-
 pewolokamo taoe se'e nepa molontjo, ndjo'oe ri tana nto
- 7 Likaoni, ri lipoe Lisitera pai Derabe santana², ndjairia
 karoo²nja, mangkeni Noentoe ngKatoewoe.

i Paoeloe pai i Baranaba ri lipoe Lisitera.

- 8 Ri lipoe Lisitera toewoe taoe samba'a anoe dja
 potoenda²njamo, bare'e nakoto meoko, poengkoemo oengka
 ri pampoana noe inenja, bare'epa re'e pelindjanja, maoe
- 9 sangkani. Taoe se'e be naowe² mampepedongeka pontoe-
 ntoe i mPaoeloe; nakomatasi wo'oe i mPaoeloe, nakita
- 10 re'e peaja ndajanja da nakaroso mbitinja, ntje'e pai napa-
 ntjeko i mPaoeloe, marimbo nganganja: Peoko, pekakore!

- 11 Meoko ntjoroba taoe setoe, melindja. Boetoe nakita ntaoe sendo anoe napowia i mPaoeloe, meboo², nato'o ri basa nto Likaoni: Wa'a lamo mesoentjoeloki ri taoe, mena'oemo ri kita! Nato'o i Baranaba Poeë mPalaboeroe, i Paoeloe nato'o Poeë di Songi, maka si'amo to pompaoe.
- 13 Se'i tadoenja ri lobo anoe ri sambali bente mangkeni djapi pai sese ngkadjoe ndatoea ri boboka bente, da napa-
- 14 njombaka sangkani pai taoe sendo. Boetoe nadonge i Baranaba pai i mPaoeloe, nasempati poedjoe ngkoronja,
- 15 molontjo ri sambali bente, mantomoe taoe sendo, meboo²: Noendjaa ndipowia setoe? Maka kami taoe, siwia² katoewoe mami pai komi, anoe ma'i mampatoedjoe komi da mantadji poera² se'i anoe bere'e jowenja, da manjomba ri Poeë Ala anoe montjo, anoe mampapewali jangi pai
- 16 tana, tasi pai wa'a banganinja. Sindara ntinoewoe ntaoe toewoe rioe ndapapalioe mPoeë Ala taoe poera² da
- 17 maloeloe djajanja ngkalionja, maoe bare'e ndaowe² mantoedjoe kaboeja ndajaa, mawaika komi oengka ri wawo jangi oedja, mampapewalika komi pangkoni, mampakabosoe kompomi, mampakawongko rajami. Mompaoe² ewantje'e, dja sakodi bemo da nakoto mampetangani taoe setoe da manjomba ri si'a.
- 19 Masae djelamo to Jahoedi oengka ri Antiokia pai Ikonioe, nanangi mpaoenja taliwanoea, nepa nawoenoe mbatoe i Paoeloe pai nano'o koronja ri sambali bente,
- 20 nasaroemaka matemo. Djelamo wa'a ngkasandaja², nalimboe; oengka lairia meokomo i Paoeloe, mesoea moeni ri raja lipoe. Bangke reme malai pai i Baranaba, ndjo'oe ri Derabe.

i Paoeloe pai i Baranaba mewalili ri Antiokia.

- 21 Ri Derabe napetoemboe i mPaoeloe pai i Baranaba Noentoe ngKatoewoe, maria taoe anoe mangaja. Roo
- 22 setoe, mewalilimo ri Lisitera, Ikonioe pai Antiokia, napakaroso raja noe wa'a ngkasandaja, napatoedjoe, boi da nalapasaka Noentoe ngKatoewoe, maka djajata ri poparenta mPoeë Ala djaja mpedjeani kodjo. Napekipilisi wo'oe
- 23 ri wa'a lipoe setoe taoe anoe da tadoelako ngkasandaja², napokaoe da mantora palenja, mekakai ri Poeë Ala taoe

setoe pai mepoasa, natandje ri Poeë Ala katoewoe noe wa'a ngkasandaja², oea naajamo Sira.

- 24 Roo setoe, nalempo i mPaoeloe pai i Baranaba tana
 25 Pisidia, djela ri tana Pampilia, napetoemboe Noentoe
 ngKatoewoe ri lipoe Perige, nepa mobaloengke ri lipoe
 26 Atalia. Oengka lairia mosoemomba ri Antiokia; lairia
 pantandjemo owi noe joenoenja katoewoe ntaoe setoe ri
 kaboeja ndaja mPoeë Ala, da ndapapakotoka mampapoe-
 27 rasi tetalanja, anoe napapoerasimo wawase'i. Posomponja
 ndjairia, napasingkandomoeka wa'a ngkasandaja², nape-
 toemboemo poera² anoe ndawai mPoeë Ala napowia,
 maka ndawaikamo i mPoeë to polamoa djaja mpeaja ri
 28 Sira. Masae sakodi karoo² i mPaoeloe pai i Baranaba
 ri wa'a ngkasandaja².

Pogombo ngKasandaja² ri Jeroesale.

15.

- 1 Ri raja ngkawase'enja, djelamo taoe se'e oengka ri
 tana Joedea, napatoedjoe wa'a ngkasandaja², nato'o: Ane
 bare'e mekisoena komi, gori mpadika i Moesa, bare'e da
 2 ndirata djaja ndeki Poeë Ala. Mewalimo posisala bangke
 pai pombebali maria i mPaoeloe pai i Baranaba meewa
 ri taoe setoe. Ntje'e pai napanto'o noe wa'a ngkasa-
 ndaja²: i Paoeloe, i Baranaba pai kasandaja² sa'e da
 ndjo'oe ri Jeroesale, maore paoe setoe ri wa'a ntjoero
 i mPoeë Isa pai ri taoe toe'a.
- 3 Melindjamo taoe se'e naposoero noe wa'a ngkasa-
 ndaja², nalempo tana Penikia pai Samaria, napobambarika
 katebalisaka ndaja nto polamoa pai nakawongko kodjo
 4 ndaja noe wa'a ngkasandaja² madonge. Djelamo ri
 Jeroesale, nakoho noe wa'a ngkasandaja² pai wa'a ntjoero
 pai taoe toe'a, nepa napobambarika poera² anoe ndawai
 5 mPoeë Ala napowia. Paikanja meokomo sa'e to Parisi
 anoe maloeloemo Poeë Isa, nasalempori paoe i mPaoeloe
 pai Baranaba panto'onja: taoe nepa meaja setoe sangaja²
 da ndasoena pai da mangaloeloe wa'a mpadika i Moesa.
- 6 Mogombomo wa'a ntjoero pai taoe toe'a, da mampepe-
 7 woloka paoe setoe, Mosisalamo kodjo taoe, ntje'e pai
 napeoko i mPetoeroe, nato'oka taoe sampogombonja: Ee

- wa'a ngkasangkompō, ndiintjani jakoe se'i lawi ndapili-
simo mPoeë Ala ri wa'a ngkomi, da mampetoemboe
8 Noentoe ngKatoewoe ri to polamoa da napaaaja. Pai nda-
waimo mPoeë Ala, anoe maintjani raja ntaoe poera²,
petondoni ri taoe setoe, maka ndapapena'oe Inosaa ri taoe
9 setoe, ewa ri kita, bare'e ndatidani kita pai taoe setoe,
10 maka ndapakalino rajanja ri paajaanja Sira. Ane ewai-
ntje'e kare'enja, mokoedja ndikelo karaoe nadja mPoeë
Ala, mampapakojoeka kasandaja² setoe kinojo anoe bare'e
sako nakoto ntaoe piamota mangangkojo, bare'e wo'oe
11 takoto kita se'i. Kita se'i podo towe ndaja mPoeë Isa
taaja, anoe da mantoewoeri kita ri Poeë Ala, ewaintje'emo
se'e taoe setoe.
- 12 Sandjiimo taoe poera², nepa napedongeka paoe i
Baranaba pai mPaoeloe, mampobambarika wa'a ngkoeasa
mpengaja² anoe ndawai mPoeë Ala taoe setoe mampapao-
13 leka to polamoa. Poeramo paoe ntaoe setoe, mesono i
Jakoboe, nato'o: Ee wa'a ngkasangkompō, ndipedongeka,
14 koepanto'o: Napetoemboemo i mPetoeroe oejoe mpampe-
tiro mPoeë Ala to polamoa, da ndapantima ri taoe se'e
15 kasandanja² anoe mangkeni to'oa. Be mosisala pai ntjetoe
16 wati wa'a nabi, ewase'i: „Masae da mewalilimo jakoe,
da koewali-mpowia moeni kare'e i Daoedi anoe maro-
ngkasimo, wa'a ntomponja da koewali-mpakoroka moeni,
17 da koewali-wangoe wo'oe, jabi ntaoe da napampepalimo
i Poeë pai wa'a nto polamoa anoe ndapetoemboeka to-
18 'okoe. Ewase'e noentoe i mPoeë anoe mampowia poera²
19 setoe anoe taintjanimo oengka i piamo". Setoe pai koepa-
nto'o: ne'e tapakapari katoewoe nto polamoa anoe ma-
20 ngaaja Poeë Ala, wa'anja da tato'oka ri soera, da napo-
mpalika wa'a mpanjomba ri lamoa, wa'a mposalara, wa'a
ntjanga mpinatoewoe anoe mate wonga pai wa'a daa.
21 Maka oengka ipiamo poera² lipoe re'e taoe anoe ma-
mpetoemboe wa'a mpadika i Moesa; saeo saeo satoe
soeranja nabasa ri langgara.
- 22 Kaware noe gombo, napilisi noe wa'a ntjoero, taoe
toe'a pai wa'a ngkasandaja² taoe ri ojonja, napokaoe da
simpojoenoe pai i Paoeloe pai i Baranaba, da ndjo'oe ri
Antiokia. Taoe setoe i Joeda, karoeanto'onja i Barasaba

- pai i Silasi, taoe anoe naaja noe wa'a ngkasandaja².
 23 Ri taoe setoe napekikeni soera se'i:
 „Wa'a ntjoero pai taoe toe'a, kasangkompomi, meta-
 bea ri wa'a ngkasangkomponja oengka ri to polamoa ri
 Antiokia, ri Siria pai ri Kilikia.
 24 Kadongemo re'e taoe oengka ri kami, anoe bare'e
 kapokaoe, djela ri komi, nalingoeni mpaoenja komi, napa-
 25 kalipo rajami. Setoe pai nakasintoewoe ndaja mami ma-
 mpilisi taoe sa'e anoe da kapokaoe da ndjo'oe sangkani²
 26 pai i Baranaba pai i Paeloe anoe kapomawo, taoe anoe
 bare'e mampepoeroengi koronja mampetoemboe to'o
 27 mPoeëta Isa i Masehi. Kapokaoe ntano i Joedasi pai i
 Silasi anoe da mampetoemboe wo'oe ngkalionja bangani
 28 ntjoera se'i. Maka siwia raja mami pai Inosa mPoeë
 29 Ala, wa'anja anoe kapetangani mpodago ri komi: ne'e
 ndikoni anoe ndapanjombaka ri wa'a lamoa pai daa, pai
 anoe mate wonga pai ne'e mosalara. Ane intje'e ndila-
 pasaka, da majoa komi. Wa'anjamo".
 30 Mompalakanamo taoe setoe, bare'e masae, djela ri
 Antiokia. Napasingkandomoe taoe, natondjoeka soeranja.
 31 Poeramo nabasa ntaoe setoe, napokawongko banganinja,
 32 anoe mampakaroso rajanja. Se'i i Joedasi pai i Silasi,
 anoe nabi wo'oe, maria noentoenja mampatoedjoe pai
 33 mampakaroso raja ntaoe setoe. Masae sakodi karoo²nja
 ndjairia, mompalakana, madago poga'anja pai wa'a ngka-
 34 sandaja², mewalili moeni ri taoe anoe mampokaoe. Dja
 i Silasi mampokono da maroo² ri Antiokia.

**Karoea mpali mpoweloea i mPaeloe, da mampetoemboe
 Noentoe ngKatoewoe. Poga'a i mPaeloe pai i
 Baranaba. i Silasi joenoe i mPaeloe.**

- 35 Maroo² i Paeloe pai i Baranaba ri Antiokia, ma-
 mpagoeroe taoe, mampetoemboe Noentoe ngKatoewoe,
 sangkani² pai joenoenja sondo.
 36 Masae sakodi nato'o i mPaeloe ri Baranaba: Da
 ndjo'oemo wo'oe kita, mampeole wa'a ngkasandaja² ri
 wa'a lipoe pampetoemboeta Noentoe ngKatoewoe owi, bara
 37 ewaimbe'i katoewoenja. Nato'o i Baranaba, da mampo-
 joenoe wo'oe i Johane, anoe karoeanto'onja i Marakoesi,

38 paikanja bare'e kodjo napodjo i mPaoeloe mampojoenoe,
 maka oengka ri tana Pampilia napalaikamo taoe se'e
 39 owi, bare'e naloeloe ri potetalanja. Mosisalamo kodjo
 taoe radoea setoe pai nakatepoga'amo; i Baranaba ma-
 40 mpojoenoe i Marakoesi ndjo'oe mowote ri Kiperoe, i
 41 Paoeloe mampilisi i Silasi da joenoenja. Taoe radoea
 setoe napekakaika noe wa'a ngkasandaja² ri Poeë Ala,
 malai. Nalempo tana Siria pai Kilikia, napakaroso raja
 noe wa'a ngkasandaja².

Timoteoe napojoenoe i mPaoeloe ri pelindjanja.

16.

1 Djelamo wo'oe ri Derabe pai ri Lisitera taoe radoea
 setoe. Toewoemo ri Lisitera to po'agama samba'a, to'onja
 i Timoteoe, inenja to Jahoedi, anoe meloeloe ri Poeë Isa,
 2 paikanja papanja to Garika. I Timoteoe setoe madago
 kateto'onja ri wa'a ngkasandaja² ri Lisitera pai ri
 3 Ikonioe. Da raja i mPaoeloe da mampojoenoe taoe setoe
 pai nasoena rioenja, maendo to Jahoedi anoe ri wa'a
 lipoe setoe, maka naintjani ntaoe setoe poera² papa i
 nTimoteoe to Garika katoewoenja.
 4 Pelindja ntaoe tatogo setoe ri wa'a lipoe, napatoe-
 djoe wa'a ngkasandaja² da maloeloe padika anoe napa-
 5 kanoto noe wa'a ntjoero pai taoe toe'a ri Jeroesale. Mai-
 ntimo pekekeni ngkasandaja² ri agama, sandeme sandeme
 teranga²ni imbanja.

Powote i ntjoero Paoeloe ri tana Makedonia.

6 Nalempo ntaoe setoe tana Parigia pai Galatia, maka
 ndapetangani noe Inosa mPoeë Ala da mampetoemboe
 7 Noentoe ngKatoewoe ri Asia. Djelamo ri tana Misia,
 napeboetoecka da ndjo'oe ri tana Bitinia, bare'e ndawai
 8 noe Inosa i mPoeë. Nalioe ntano tana Misia, toedoe ri
 9 wiwi ntasi ri lipoe Taroa. Mawengimo re'e pangipi i
 mPaoeloe, nakita to Makedoni samba'a mekakai ri si'a,
 nato'o: Powote ma'i ri Makedoni, pokapoeroe kami!
 10 Boetoe nakita i mPaoeloe taoe ri pangipinja setoe, kape-
 palimo djaja da mowote mpajoa ri tana Makedonia, maka

manotomo ri raja mami, ndapokaoe mPoeë Ala kami da mampetoemboe noentoea ri taoe ndjairia.

i Paoeloe pai i Silasi ri lipoe Pilipi.

- 11 Mosoemombamo ntano kami oengka ri Taroa, lioe²
mpowote ri Samotarake, bangke reme mesonda ri Neapoli;
12 oengka lairia mandakemo kami ndeki Pilipi, ntje'emo
lipoe anoe bangke mpodago ri tila ntana Makedonia setoe,
lipoe nabaresi nto Roma. Maria mbengi pe'onto mami
13 ndjairia. Djelamo ri eo satoe, mesoewoemo kami ri baabaa
bente, mosantja² ri wingke ngkoronja, panto'o mami
ndjairiamo kasingkandomoe ntaoe da mekakai ri Poeë
Ala. Motoendamo kami, monoentoe ri wa'a mbe'a anoe
14 singkandomoe ndjairia. Noentoe mami se'e napedongeka
mbe'a samba'a, i Lidia to'onja, to Tiatira, to pobaloe²
ajapa madolidi, taoe anoe manjomba ri Poeë Ala. Ndapa-
penaa mPoeë Ala rajanja pai naparata ndaja noentoe i
15 mPaoeloe. Poeramo ndarioe taoe setoe pai bangani ba-
noeanja, nasale kami, nato'o: Ane manoto ri rajami jakoe
se'i meaja ri Poeë, ndikama'imo ri banoeakoe, ndikaroo²
ndjairia. Maroso pompaoenja masale kami, kaloeloe.
- 16 Ndjo'oe wo'oe sangkani kami ri kasingkandomoe
ntaoe mekakai, momberata kami pai ana majoenoe we'a
samba'a, taoe nasoentjoeloki lamo a mpobolobiangi. Ri
pobolobianginja se'e, maria doi narata mbe'a setoe, ntje'e
17 natima² mpoeënja. We'a setoe mantonda kami pai i
Paoeloe, meboo², nato'o: Taoe se'i watoea mPoeë Ala
anoe ri wawonja mpodago, ma'i mantoedjoeka kita djaja
18 ngkatoewoe noe ana mPoeë Ala. Ewaintje'e pompaoe²nja
maria ndeme, paikanja bare'e napodjo i mPaoeloe. Setoe
pai napetorobaka, nato'oka lamo a anoe ri raja mbe'a:
Mantjabo to'o i Isa i Masehi, koeto'oka siko da mampa-
19 laika taoe setoe! Lioe² napalaikamo kodjo. Pangkita
mpoeënja bare'emo da re'e saronja narata, nasoko i
Paoeloe pai i Silasi, nano'o ri potomoe, napapombesoeara
20 pai wa'a ngkabosenja. Poeramo nakeni ri to pobotoesi
setoe, nato'o: Taoe se'i mampakakaliwongo taoe ri
21 lipoeta, maka to Jahoedi si'a, napepetoemboe ada ntaninja,
anoe bare'e takoto mampomadago bara mangaloeloe, toe-

- 22 woe to Roma sare'i. Natambomo wo'oe ntaoe sondo i
 Paeloe pai Silasi; napekijali noe wa'a ngkabosenja poe-
 djoe ngkoro ntaoe se'e, nepa napokaoe taoe da mabobaki
 23 noe laoero. Mariambelamo nabobaki, nepa naparintaroe-
 nggoe, napatada to poara² taroenggoe da madjagai mpo-
 24 dago. Padonge nto poara² setoe patada anoe ewaintje'e,
 nawoentja i Paeloe pai i Silasi ri taroenggoe ri tongo,
 nepa nasangkala witinja.
- 25 nTongo mposambengi mekakaimo i Paeloe pai i
 Silasi ri Poeë Ala, napingajoeka wo'oe; napedongeka wa'a
 26 ntaoe ri taroenggoe pongajoenja. Ri raja ngkawase'enja
 mewalimo ntjoroba linoegi bangke; kandjoea² rindi nta-
 roenggoe, lioe² malokamo wa'a baabaa, mawesimo poengoe
 27 ntaoe poera². Kaloembangoemo to poara²; kanakitanja
 baabaa ntaroenggoe malokamo, nawoetoe penainja, da
 rajanja menoo, nasaroemaka wa'a ntaoe ndataroenggoe
 28 lapamo. Meboo² i Paeloe, marimbo nganganja: Ne'e
 29 noepenooki koromoe, se'ipa kami poera²! Naperapi silo,
 molontjo mesoea, kandende² woekoenja, momboekotoe ri
 30 soeara i mPaeloe pai i Silasi, nawawanaka taoe se'e ri
 sambali ntaroenggoe, nato'o: Poeë, noendjaa da koepowia,
 31 nakadago ngkatoewoe noe anggakoe? Mesono taoe se'e:
 Ajamo Poeë Isa i Masehi, nakadago ngkatoewoe noe
 32 anggamo, siko pai taoe ri banoeamoe poera². Nepa nape-
 toemboe Noentoe mPoeë ri si'a pai wa'a ntaoe ri banoea-
 33 nja. Napolinggona nto poara² taroenggoe taoe se'e ri wengi
 setoe, nawoeso'i welanja; oengka lairia narioe i mPaeloe
 34 si'a pai wa'a ntaoe ri banoeanja. Nakeni i Paeloe pai
 i Silasi ri raja banoeanja, napakoni, mawongko rajanja
 pai wa'a ntaoe ri banoeanja, maka naajamo Poeë Ala.
- 35 Marememo, napokaoe noe wa'a ngkabosenja opasi-
 36 nja, nato'o: Lapasaka taoe setoe! Napetoemboe nto poara²
 taroenggoe paoe setoe ri Paeloe, nato'o: Jakoe napokaoe
 noe wa'a ngkabosenja da malapasaka komi; aginja ndi-
 37 palaimo, madago² pelindjami. Mesono i Paeloe: Kami
 to Roma nabobaki ntaoe setoe ri soeara ntaoe sondo, nepa
 naparintaroenggoe, bare'e sako naparesa kara² mami; se'i
 da napalalai mboeni? Ne'e ewaintje'e; da nakama'i ngkoro
 38 ntaoe se'e, da napaata kami! Napetoemboe noe opasi paoe

setoe ri wa'a ngkabosenja; maeka raja ntaoe setoe, madonge i Paoeloe pai i Silasi to Roma katoewoenja.
 39 Ma'imo kodjo, naseko mpodago i Paoeloe pai i Silasi,
 40 naata, naperapi ri taoe setoe da napalaika lipoenja. Mesoe-woemo i Paoeloe pai i Silasi ri taroenggoe, mebia ri Lidia, memberata pai wa'a ngkasandaja², napatoedjoe taoe setoe, nepa malai.

i Paoeloe pai i Silasi ri lipoe Tesalonika.

17.

1 Nalioe i mPaoeloe pai i Silasi lipoe Ampipoli pai Apolonia, djela ri Tesalonika, lipoe kare'e langgara nto
 2 Jahoedi. Ndjairia pompasambaka i mPaoeloe pai to Jahoedi, gori njanjanja; ri tatogo eo satoe mosoentjoe ponoentoe²nja ri taoe setoe, manoentoe bangani nTjoera
 3 mPoeë Ala, naposoki, napajoaka, nato'o: Sangaja² i Masehi da nadjeani ntaoe, nepa da membangoe ri kapatea; Poeë Isa, anoe koepetoemboeka komi to'oa, siramo i
 4 Masehi. Sa'e taoe setoe naaja noentoenja, napompasambalika i Paoeloe pai i Silasi, ewaintje'emo se'e to Garika maria kodjo, anoe lawi naintjanimo panjomba ri Poeë Ala, maria wo'oe ri we'a anoe bangke katoewoenja.
 5 Paikanja masina raja nto Jahoedi, nasale taoe madja'a sa'e ri taoe anoe bare'e toemotoa, nakelo katepasambaka ntaoe pai naka bare'emo rodo bangani lipoe. Mompasambaka wa'a ntaoe setoe ri soeara banoea i Jaso, napekaoe i Jaso da mampapesoewoe i Paoeloe pai i
 6 Silasi, da mantjoearakri taoe sondo. Kabare'enja narata, nano'omo i Jaso pai taoe ri kasandaja² sa'e, napaposoeara ri wa'a ngkabosenja, meboo², nato'o: Taoe setoe anoe
 7 mangagoelasi wawo lino, djelamo wo'oe ire'i, napolinggoni i Jaso. Taoe setoe poera² mangasapoe songka i
 8 mPoeë Datoe, nato'o re'e datoe ntaninja, i Isa. Mompaoe² ewaintje'e, nadjolosi raja ntaoe sondo pai wa'a ngkabosenja anoe madonge. Napangakoei i Jaso pai joenoenja ri soeara noe wa'a ngkabosenja, ane da re'e sala i mPaoeloe pai i nTjilasi, si'a da mampontjoeroeka; ntje'e pai napalapasaka moeni ngkabosenja taoe setoe.

i Paeloe pai i Silasi ri lipoe Berea.

- 10 Mawengimo, lioe² napakatoe noe wa'a ngkasandaja²
 i Paeloe pai i Silasi ri lipoe Berea. Djelamo ndjairia,
 11 ndjo'oemo taoe se'e ri langgara nto Jahoedi. Taoe ndjairia
 maboēja rajanja, banja ewa anoe ri Tesalonika, maka
 napokono mampedongeka Noentoe ngKatoewoe. Sandeme
 sandeme napepali ri Soera mPoeë Ala, bara montjo poera²
 12 setoe. Mariamo taoe setoe anoe mesoea ri kasandaja² pai
 maria jaoe to Garika, we'a pai toema, anoe bangke
 13 katoewoenja. Paikanja boetoe nadonge nto Jahoedi ri
 Tesalonika, Noentoe ngKatoewoe napetoemboemo wo'oe i
 mPaeloe ri Berea, ndjo'oemo wo'oe ndjairia taoe setoe,
 14 da mangadjolosi pai maringgeasi raja ntaoe sondo. Ri
 raja ngkawase'enja lioe² nawawanaka noe wa'a ngkasa-
 ndaja² i Paeloe ri wiwi ntasi; i Silasi pai i Timoteoe
 15 maroo² ri Berea rioenja. Anoe mawawanaka i Paeloe,
 nawawanaka ri lipoe Atene, nepa mewalili moeni, napetoe-
 mboekka i Silasi pai i Timoteoe da ronga mangadadoe i
 Paeloe.

i Paeloe ri lipoe Atene.

- 16 nTongo malantoe taoe setoe ri Atene, monggoio raja
 i mPaeloe mangkita lipoe setoe boekemo toeroeki lamo.
 17 Monoentoemo si'a ri langgara ri to Jahoedi pai ri taoe
 anoe manjomba ri Poeë Ala pai sandeme sandeme ri
 18 potomoe naseko taoe anoe napomberataka. Re'emo wo'oe
 goeroe lo'e, anoe maloeloe djaja i Epikoeroe pai i nTjeno
 mombebali² pai i Paeloe. Meoasi sa'e: Noendjaa natoe-
 nggai nto ponoentoe² setoe? Mesono sa'e: Bara to po-
 mpetoemboe laolita lamo anoe ntaninja! maka nadonge
 pampetoemboe i mPaeloe to'o i mPoeë Isa pai pembangoe
 19 ntaoe mate. Nakenimo ntaoe setoe i Paeloe, nawawanaka
 ndeki boejoe ntana, Arcopagoe to'onja, napeoasi: Bare'e
 madago da kadonge pampetoemboemoe djaja ngkatoewoe
 20 da wo'oe? Maka ri anoe noepapadongeka kami re'e anoe
 kapodjingki ndaja. Da raja mami mangadonge bara
 noendjaa posokinja.
 21 Maka to Atene poera² pai wa'a linggona ri lipoenja

bare'e napariraja bara ndjaa², wa'anja da mampetoemboe
bara da mampedongeka paoe da wo'oe.

- 22 Mekakoremo i Paeloe ri wawo Areopagoe, nato'o:
Ee to Atene, koekita komi madojo kodjo manjomba ri
23 wa'a lamo. Melindja² ri lipoemi, mampepeole wa'a ba-
noea lamoami, koerata lampa'ani anoe laoe oeki se'i:
Panjomba ri Lamo anoe bare'e toemotoa. Ntanoka anoe
bare'epa ndiintjani pai ndipanjomba wo'oe, intje'e ma'i
24 koepetoemboeka komi. Poeë Ala anoe mampapewali lino
se'i pai wa'a banganinja, Poeë jangi pai lino, banja ri
25 banoea anoe napowia ntaoe pearia, bare'e wo'oe re'e anoe
ndapepali, anoe da ndapekipepali ri taoe, maka Sira anoe
26 mangawai inosa pai poera² anoe takatoewoeka. Wa'a
ngaja ntaoe sampompaoe sampompaoe ndapare'e mPoeë
Ala, samba'a anoe mampomoelika. Ndapapeari mPoeë Ala
taoe ri sambawo lino pai ndapakanoto wo'oe gori ngka-
27 toewoenja pai tidani mpearinja, da napangkoto mampepali
Poeë Ala, bara da narata mpangaama², maoe bare'e lawa
28 Poeë Ala oengka ri kita taoe samba'a samba'a. Maka
Sira poe'oe ngkatoewoeta, poe'oe mpolengkota, poe'oe
ngkare'eta, ewa nato'o nto pokajori ri komi: „Moeli mPoeë
29 Ala kita”. Ane montjo Sira poe'oe ngkatoewoeta, ne'e
kodjo da tasaroemaka da takoto manganta'a woejawa bara
salaka bara watoe kasintolio mPoeë Ala, ewa anoe tata'a
woengka eo ri kalo'eta bara ri kagasita mangampepe-
30 woloka. Wawase'i bare'emo ndaendo mPoeë Ala katengo
ntaoe owi, paikanja se'i² ndapokaoemo taoe anoe mampe-
petoemboeka kasitaoenja poera² da mabalisaka rajanja.
31 Maka ri eo anoe lawi ndapakanotomo mPoeë Ala, da
ndapekihoekoe wa'a nto lino ri taoe samba'a anoe lawinja
pepokaoya, pai ndatoedjoeka taoe poera kasiranjamo,
maka ndawali mpatoewoe moeni, ri karooamo mate.
32 Kanadongenjamo pembangoe ntaoe mate, mompasi-
nggiri sa'e: mesono sa'e: Nepa sangkaninja wo'oe da
33 kapangadonge paoemoe anoe ewaintje'e. Ri raja ngka-
34 wase'enja moga'amo i Paeloe pai taoe setoe. Paikanja
re'e anoe mampompasambalika, anoe naaja Noentoe ngKa-
toewoe, samba'a i Dionisioe, to pobotoesi paoe, samba'a
we'a, i Damari to'onja pai joenjenja sa'e.

i Paoeloe ri lipoe Korinti.

18.

- 1 Napalaikamo i mPaoeloe lipoe Atene, djela ri lipoe
 2 Korinti. Ndjairia napangarata to Jahoedi samba'a, i
 Akila to'onja, taoe oengka ri tana Pontoe, bare'epa masae
 kadjelanja oengka ri tana Italia, pai we'anja i Parisila.
 Maka to Jahoedi poera² napokaoe i Datoe Kalaoedioe da
 mampalaika lipoe Roma. Simpojoenoemo i Paoeloe pai
 3 taoe setoe, maroo² sambaka², motetala sangkani², maka
 4 tetalanja sawia², mondjaoe galaro da ndaporindi. Saeo
 saeo satoe monoentoe i Paoeloe ri langgara, bara da naaja
 nto Jahoedi pai to Garika.
- 5 Boetoe djelamo i Silasi pai i Timoteoe oengka ri tana
 Makedonia, djamo ponoentoe²nja napakoro i mPaoeloe,
 napapaintjanika to Jahoedi ka'i-Poeë-Isanja i Masehi.
 6 Paikanja meewa taoe setoe, mompasinggiri; ntje'e pai
 napawoerentesaka i mPaoeloe poedjoe ngkoronja, nato'oka
 taoe setoe: Komi da napere mpobangke²mi, jakoe bare'emo
 da koeintjani. Se'i² da ndjo'oemo ri to polamoa jakoe.
 7 Oengka lairia melimbamo i Paoeloe, ndjo'oe ri banoea
 ntaoe samba'a, i Titioe Joesitoe to'onja, anoe manjomba
 ri Poeë Ala, banoeanja mosori² pai langgara nto Jahoedi.
 8 Taoe to poara² langgara, i Karisipoe pai wa'a ntaoe ri
 banoeanja naajamo i Poeë, maria wo'oe to Korinti mado-
 nge ponoentoe i mPaoeloe, naaja nepa mekirioe.
- 9 Mawengi re'e pangipi i mPaoeloe; djelamo noentoe
 i mPoeë ri si'a ndato'o: Ne'emo maeka, ponoentoe²mo,
 10 ne'emo noepondjii²ka, se'i jakoe mangkekeni siko, bare'e
 da re'e taoe mangadjama bara mangadja'ati siko, maka
 11 maria taoe kasandaja²koe ri lipoe se'i. Santa'oe pai ono-
 mboeja karoo² i mPaoeloe ri taoe setoe, mampetoemboe
 Noentoe i mPoeë.
- 12 Masae, i Galio mewalimo petoro ri tana nto Garika,
 riria sintoewoemo raja nto Jahoedi da manawoesaka i
 13 Paoeloe. Naoremo paoe da mampogiloeka si'a, nato'o: Taoe
 se'i mangkelo raja ntaoe da manjomba ri Poeë Ala ri
 14 djaja anoe bare'e montjo. Da monoentoe i Paoeloe, se'i
 i Galio mompaoe, nato'o: Ee to Jahoedi, ane ndiore paoe
 kono sala mpale, bara sala ntaoe madja'a ntaninja,

15 sangaja² da re'e jowenja mampepedongeka mpodago wa'a
mpaoemi, paikanja ane kono djaja mpompaoemi, bara
pampapoto'o taoe, bara agamami, da ndibotoesimo ngkalio-
16 mi, bare'e koepodjo mampakaware. Nairimo taoe setoe
17 oengka ri banoea mpogombo. Oengka riria nasokomo
ntaoe sondo i Sositene, to poara² langgara, nabobaki ri
banoea mpogombo pai dja napapalioe i Galio poroeta
ntaoe setoe.

i Paeloe mewalilimo ri lipoe Antiokia.

18 Maria mbengipa karoo² i mPaeloe ndjairia, nepa
mompalakana pai wa'a ngkasandaja², mosoemombamo ri
tana Siria, napojoenoe i Parisila pai i Akila. Djela ri
sondaka Kengkere'e, napekikooe rioenja woejoeanja, maka
19 napontanga owi da mampowia ewaintje'e. Towotemo ri
Epesoë, napalaikamo i mPaeloe joenoenja, ndjo'oemo
ngkalionja ri langgara, monoentoe² ri wa'a n'To Jahoedi.
20 Naperapi ntaoe se'e ri Paeloe da mearipa rioenja, bare'e
21 napodjo, mompalakanamo si'a pai taoe setoe, nato'o: Ane
ndawai i mPoeë, jakoe da mewalili moeni ri komi. Mosoe-
22 mombamo i Paeloe oengka ri Epesoë, mosompo ri
Kesaria, momberata pai kasandaja² i mPoeë ndjairia,
mosoemomba moeni, nepa mosompo ri Antiokia.

Pelindja i mPaeloe anoe katatogo, da mampetoemboe Noentoe ngKatoewoe.

23 Masae sakodi karoo²nja ndjairia, malaimo i Paeloe,
nalempo tana Galatia pai Parigia, napakaroso raja noe
wa'a ngkasandaja².
24 Djelamo ri lipoe Epesoë to Jahoedi samba'a, i Apolo
to'onja, taoe oengka ri lipoe Alesanderia, taoe lo'e
monoentoe, naintjani mpodago bangani n'Tjoera mPoeë
25 Ala. Naintjani wo'oe djaja mpanjomba ri Poeë, mesoeamo
Inosa i mPoeë ri rajanja, intje'e pai napangkoto mampe-
toemboe mpodago wati noe wa'a nabi, manto'o i Poeë
Isa. Paikanja bare'e naintjani poparioe ntaninja, wa'anja
26 poparioe i Johane. Maloga raja i Apolo setoe monoentoe²
ri langgara. Padonge i mParisila pai i Akila ponoentoe-
nja, napomberataka nepa napapaintjanika mpodago djaja

- 27 mpanjomba ri Poeë Ala. Da raja i Apolo da mowote ri tana Garika, na'iwaka noe wa'a ngkasandaja², na'oeki soera ri kasandaja² ndjairia da mampolinggona i Apolo. Towotemo i Apolo, ndapakajontomo mpodago i mPoeë patoedjoenja ri raja ntaoe anoe maajamo Noentoe ngKatoewoe. Maka maroso ponoentoenja mombebali² pai wa'a nto Jahoedi, natoedjoeka ri kalaoe ntaoe sondo bangani nTjoera mPoeë Ala, manto'o i Poeë Isa, kasiranja i Masehi.

i Paeloe ri lipoe Epesoe.

19.

- 1 nTongo i Apolo ri Korinti, nalempomo i mPaeloe tana ri wawonja, nepa toedoe ri Epesoe. Narata to
2 po'agama sa'e ndjairia, napeoasi: Ri panga'iomu da maloeloe Poeë Isa, bara mena'oemo ri komi Inosa mPoeë Ala? Mesono taoe se'e: Sako to'o noe Inosa mPoeë Ala
3 bare'epa re'e kapadonge. Meoasi i Paeloe: Pandioe noendjaa ntano, anoe ndapoparioeka ri komi? Mesono
4 taoe se'e: Pandioe i Johane. Mesono i Paeloe: Pandioe i Johane, parioe taoe anoe montjosoi rajanja; napatoedjoe i Johane taoe, da maaja anoe da ma'ipa ri poerinja, intje'e
5 i Isa. Kanadongenja paoe setoe, mekirioe taoe setoe, mantjabo to'o i mPoeë Isa. Pangadontjo i mPaeloe tanoana ntaoe setoe, napesoea noe Inosa mPoeë Ala, mpengaja²mo basa napobasa²ka, mampetoemboemo Noentoe i mPoeë.
7 Taoe setoe sampoejoe pai teradoea romoenja.
8 Ndjo'oemo i Paeloe ri langgara, togomboejamo ponoentoe²nja, maloga rajanja mombebali² pai taoe ndjairia, napapaintjanika poera² anoe kono poparenta mPoeë Ala.
9 Paikanja napakapeni ntaoe se'e rajanja, bare'e naaja Noentoe i mPoeë, madja'a pompaoenja ri ojo ntaoe sondo. mamposari djaja mPoeë Ala. Setoe pai napoga'a i mPaeloe pai taoe setoe, mompatani pai ana goeroenja, taoe se'e napasambaka sandeme sandeme, ri banoea
10 mposikola i nTiranoe ponoentoe²nja, roeanta'oe kasaenja, mewali to Asia poera², to Jahoedi pai to Garika paka
11 nadonge Noentoe i mPoeë. Ndapasimboekoe mPoeë Ala i Paeloe da mawianaka koeasa mpengaja², anoe bare'e

- 12 ndakita² woengka eo. Sako pasapoe pai so'o-so'o anoe
napopoedjoe ngkoro i mPaoeloe nakeni ntaoe ri taoe ma-
djoe'a pai naka'osa ndjoe'anja pai napesoewoe lamoanja
anoe madja'a.
- 13 Re'e wo'oe to pobalimata, to Jahoedi anoe mampole-
leangi kalo'enja, napeboetoeke mantjabo to'o mPoeë Isa,
da mampapesoewoe lamoaja madja'a ri taoe naperata²,
nato'o: Mantjabo to'o i Isa, anoe napetoemboe i mPaoeloe
14 to'onja. Taoe anoe ewaintje'e powianja, papitoe toeama,
ana nto Jahoedi samba'a, tadoe mpanjomba, i Sikewa
15 to'onja. Mesono lamoaja madja'a: i Isa koeintjani, i
Paoeloe koedongemo to'onja, paikanja i sema komi?
16 Mesomboelakamo taoe anoe naperata lamoaja madja'a
setoe, naloekoe² taoe papitoe setoe, nanangi, maka meroeoe
rosanja. Molontjo taoe setoe, mampalaika banoeanja,
17 telambe, se'i mawelamo. Nadongemo nto Epesoe poera².
to Jahoedi pai to Garika, maeka kodjo rajanja pai naka-
18 bangkemo ngkateto'o nto'o i mPoeë Isa. Maria wo'oe taoe
anoe maajamo Noentoe ngKatoewoe, napangakoekamo
19 poera² anoe napowia owi, bare'emo nasamboenika. Maria-
mo taoe anoe to pobalimata owi, napasirromoe wa'a ntjoe-
ranja, na'ombasi ri soeara ntaoe sondo. Naimbamo ntaoe
20 oli ntjoera setoe, jabi roeandiwoe roepia. Ewaintje'emo
kateranga²ni Noentoe i mPoeë, karosanja pai kateba-
mbarinja.
- 21 Bare'e masae oengka lairia, natoenggaimo i mPaoeloe
da ndjo'oe melindja ri tana Makedonia pai tana nto
Garika, nepa da mowote ri lipoe Jeroesale. Nato'o wo'oe:
Poeramo pelindjakoe setoe, da liepa jakoe da mampeole
22 lipoe Roma. Napokaoe joenoenja radoea, i Timoteoe pai
i Erasitoe da mesindioe, da ndjo'oe ri Makedonia, si'a
maroo²pa rioenja ri tana Asia.

Kabara ntaoe sondo ri lipoe Epesoe.

- 23 Ri raja ngkawase'enja re'emo kabara ntaoe anoe
24 bangke, popoe'oenja djaja ngkadago nto lino. Re'e pande
salaka samba'a, to'onja i Demeterioe, anoe mampowia ta'a
banoea i lamoaja we'a Diana, salaka naboeboe, maria taoe
25 lo'e anoe napapodjaja. Wa'a ntaoe setoe napasingka-
ndomoe, sangkani² pai ana goeroe ri potetala setoe, napo-

- mpaoeka, nato'o: Ee wa'a joenoe, taintjani poera², kalo'e
 26 mpaleta ntje'emo djaja ngkatoewoeta. Pai se'i takita pai
 tadonge, i Paoeloe setoe banja podo ri lipoe Epesoe se'i,
 paikanja sakodi da poera ri tana Asia, mariamo taoe
 nalingoeni pai nabalisaka rajanja, panto'onja: lamo a anoe
 27 napowia mpale, banja lamo a montjo. Pai banja podo se'i
 kadja'anja, kalo'e mpaleta da naposari ntaoe, pai se'i wo'oe
 banoea i lamo a bangke Diana bare'emo ntoe'oe da natoe-
 boenaka ntaoe, da pajamo wo'oe kabangke ngkateto'onja,
 anoe napanjomba ntaoe ri sambawo ntana Asia pai ri
 sambawo lino.
- 28 Madonge pompaoenja se'e, maraoemo kodjo taoe
 setoe, meboo², nato'o: Bangke² to'o i Diana, lamo a nto
 29 Epesoe! Naboeketimo ngkabara sambawo lipoe, sitoedjoe
 raja ntaoe setoe molontjo ri banoea mpolega², nano'o
 joenoe i mPaoeloe radoea, i Gajoe pai i Aritarikoe, to
 30 Makedonia. Da raja i mPaoeloe da mombesoeara pai taoe
 31 sondo, bare'e nawai noe ana goeroenja. Setoe wo'oe taoe
 ndalanti sa'e, anoe maboeja rajanja ri Paoeloe, napokaoe
 taoe da manto'oka si'a, ne'e da ndjo'oe ri banoea
 mpolega².
- 32 Ane taoe sondo, sa'e ewaintje'i, sa'e ewaintjetoe po-
 mpaoenja, maka pogombonja bare'e singkono. Anoe sondo
 bare'e sako naintjani noendjaa poe'oe noe gombo.
 33 Setoemo taoe samba'a, i Alesande to'onja, nadjoedjoelaka
 nto Jahoedi, napapesoewoe oengka ri ojo ntaoe sondo.
 Nalaenaka i Alesande palenja, da mampetoemboeka taoe
 34 ka'ewaimbe'inja. Paikanja kanakita ntaoe sondo kato-
 Jahoedinja, sawia² nganga ntaoe meboo²: Bangke² to'o i
 Diana, lamo a nto Epesoe; ewase'e peboo²nja bara teroea-
 35 dja. Meekomo i Djoeroe Toelisi lipoe, napapondjii taoe
 sondo, nepa nato'o: Ee wa'a nto Epesoe, taoe mbe'i ri
 wawo lino anoe bare'e mangaintjani lipoeta Epesoe se'i
 mamporewoe banoea i lamo a bangke Diana pai toeroekia
 36 anoe manawoemo oengka ri wawo jangi? Kabere'enja taoe
 anoe mangkoto mantjapoe, da ndipondjiimo rioenja, ne'e
 37 ndisorobangi bara noendjaa². Maka se'i ndikenimo ma'i
 taoe sa'e anoe bare'e mampangangka bangani banoea
 38 lamo a, bare'e wo'oe napetikodi to'o noe lamoata. Ane re'e
 ntano paoe i Demeterioe pai joenoenja da mampogiloeka

taoe, da napaore; lawi manoto eo mpobotoesi pai re'e to pobotoesi; ndjairiamo da napamposioreka kara²nja mpotimali². Pai ane re'epa ndipepali anoe ntaninja, ntje'e da ndagombo ri pogombo ntaoe sondo anoe montjo. Maka se'i² mapari kami, bara da kapontjoeroeka kabarami se'i, anoe bare'e da kakoto mampetoemboe poe'oenja, ntanoka kasingkandomoeta se'i.

Poeramo mompaoe ewaintje'e, napapalai taoe sondo.

**i Paoeloe maliwoeki moeni lipoe nto Makedonia
pai to Garika.**

20.

- 1 Tepapaombemo kabara ntaoe, napekitima i mPaoeloe wa'a ngkasandaja², mompalakana, malai da ndjo'oe ri
- 2 Makedonia. Ri pelindjanja ndjairia, maria patoedjoenja ri wa'a ngkasandaja²; roo setoe djela ri tana nto Garika.
- 3 Togomboeja pearinja ndjairia; ri kadarajanjamo da mowote ri tana Siria, mogombomo to Jahoedi da manawoesaka si'a; ntje'e pai napanto'o da melindja ntana, ma-
- 4 ngaloeloe djaja ri tana Makedonia. Ri pewalilinja se'i napojoenoe i Sopateri, ana i mPiroe to Berea, i Aritarikoe pai i Sekoendoe, to Tesalonika, i Gajoe to Derabe, i Timoteoe pai to Asia radoea, i Tikikoe pai i Toropimoe.
- 5 Taoe setoe mesindioe, napopea kami ri lipoe Taroa.
- 6 Mosoemombamo kami oengka ri lipoe Pilipi, poeramo wa'a eo mpangkoni roti aoe be mewoke; patambengi ri tasi, djelamo kami ri Taroa, momberata moeni pai joenoe mami, onombengi peari mami ndjairia.
- 7 Ri eo minggoe singkandomoe kami da mangkoni roti; monoentoemo i Paoeloe, maka bangke reme da mosoemombamo si'a. Napakasae i mPaoeloe ponoentoenja, naramo ntongo wengi. Maria silo ndatoetoeni ri lintjoe ri
- 9 wawo ngkataba kalaoe ngkasingkandomoe mami. Lae wo'oe ngalitaoe samba'a, i Etikoe to'onja, motoenda ri palele loda, nanangi noe joeroe matanja, maka madii ponoentoe i mPaoeloe. Tekajore, manawoe oengka ri kata-
- 10 togontapi banoea, toedoe pinoso. Naokotaka ntaoe, mena'oe wo'oe i Paoeloe, naparampe dadanja ri dada ntaoe mate, nasokowaka, nato'o: Ne'e makaliwongo, laoe inosa-

11 nja. Mepone moeni i Paoeloe, naripoesi roti, nakoni sa'e,
 nasepe ponoentoenja, mosoe reme nepa naowe. Oengka
 12 lairia malaimo. Ngalitaoe setoe nakeni ntaoe ri banoeanja,
 toewoe; ma'ai kawongko ndaja ntaoe.

Pompalakana i mPaoeloe pai to Epesoe ri lipoe Milete.

13 Mesindioemo kami mesantjawi modoeanga, nepa
 mosompo ri Asoesi, da kama'oelaja i Paoeloe ndjairia;
 ewase'e panto'onja ri kami, maka si'a da melindja ntana
 14 rioenja. Pomberata mami pai si'a ri Asoesi, ka'oelajamo,
 15 modoeangamo kami, djela ri Mitilene. Bangke reme
 mosoemombamo kami, mantjoearako togongi Kio, bangke
 reme wo'oe mowotemo kami ri togongi Samo, ri anoe
 16 sandemenja wo'oe, mosompo ri lipoe Milete. Lawi natoe-
 nggai i mPaoeloe da malioenaka lipoe Epesoe, boi tetadji
 temponja ri tana Asia, maka mondadoe nakaronga djela
 ri Jeroesale ri eo mPena'oe Inosa mPoeë Ala, ane
 nakoto.

17 Oengka ri Milete napokaoe i mPaoeloe taoe da
 ndjo'oe ri Epesoe, da mantima taoe toe'a ri kasandaja²
 18 ndjairia. Pomberatanja pai taoe setoe, nato'oka: Ndiintjani
 katoewoekoe ri ojomi, montepoe'oe ri eo ngkadjelakoe ri
 19 tana Asia se'i; ri wa'a ntetalakoe ri djaja i mPoeë, bare'e
 mobangke² jakoe, maria potoemangikoe, maria pepa kono
 20 jakoe, nadjea²ni nto Jahoedi. Bare'e bara noendjaa²
 koesamboenika ri komi, anoe re'e jowenja da koepetoe-
 mboeka komi, bara da koepagoeroeka komi, ri ojo ntaoe
 21 sondo, bara ri banoeami. Ri to Jahoedi pai ri to Garika
 koetoedjoeka djaja ngkatebalisaka ndaja ri Poeë Ala pai
 22 peaja ndaja ri Poeëta Isa i Maschi. Pai se'i jakoe ndakeni
 noe Inosa mPoeë ri rajakoe da ndjo'oe ri Jeroesale.
 Bare'e koeintjani anoe da maroempangi jakoe ndjairia.
 23 Podo se'i ndapapaintjanika jakoe noe Inosa i mPoeë ri
 wa'a lipoe ngkadjelakoe, sangaja² jakoe da ndasoko pai
 24 da ndadjeani. Paikanja bare'e koepepoeroengi inosakoe,
 ane koekoto dja mampakapoera pelindja anoe ndatoe-
 djoeka jakoe i mPoeë Isa pai tetala anoe ndawaika jakoe,
 25 da mampetoemboe Noentoe ngKatowe mPoeë Ala. Pai
 se'i koeintjani, komi poera² anoe koeliwoe²ki mampetoe-
 mboe Poparenta mPoeë Ala, bare'emo da ndikita moeni

- 26 liokoe. Setoe pai koepanto'oka komi ri eo se'i: bare'e re'e
 27 daami metaka ri palekoe, maka bare'e re'e bara noendjaa²
 anoe koesamboenika ri komi mampetoemboe wa'a Noentoe
 28 mPoeë Ala. Da ndipakadago mangkekeni koromi pai wa'a
 ngkasandaja² anoe ndadika noe Inosa mPoeë Ala ri dodo
 mpalemi. Da ndiara² wa'a ana mPoeë Ala, anoe ndaoli
 29 ngkapate noe Anaa anoe samba'a². Koeintjani, ane pajamo
 jakoe, da re'e sarigala masii djela ri komi, anoe bare'e
 30 da mampokapoeroe wa'a bimba. Mae ri ojomi da re'e
 sa'e taoe meoko anoe da mampetoemboe noentoe kamba-
 mba², da mangkelo kasandaja² i mPoeë, da napaloeloe
 31 taoe se'e setoe. Aginja da ndipapenaä rajami pai da ndie-
 ndo jakoe anoe bare'e koeowe² mampapatoedjoeki komi
 poera², ntongo mpotoemangi, togonta'oe kasaenja, tempo
 32 sasaeo, tempo sasambengi. Pai se'i, wa'a ngkasangkompo,
 Poeë Ala pai Noentoe ngKatowea koepangantandjeka
 komi; Sira mangkoto da mawangoe rajami pai da mawaika
 komi da kare'emi ri wa'a ntaoe anoe mewalimo anaa.
 33 Bare'e koepepali salaka ntaoe, bara woejawanja, bara
 34 ajapanja. Pai ndiintjani ngkaliomi palekoe se'i mampe-
 35 pali katoewoekoe pai katoewoe noe joenoekoe. Bare'e
 koeowe² mantoedjoeka komi ewaimbe'i da kadojo ntaoe
 da napangkoto mangkadoedoengi taoe anoe bare'e nakoto,
 maendo noentoe i mPoeë Isa: Mae madago montima pai
 mombai sangkadagonja.
- 36 Roo monoentoe ewaintje'e, momboekotoemo i Paeloe,
 mekakai ri Poeë Ala, sangkani² pai wa'a ntaoe setoe.
 37 Ma'ai potoemangi ntaoe poera², nasokowaka i Paeloe,
 38 naeki lionja, maka manee rajanja, pagonja ri padongenja
 paoenja, bare'e moeni da nakita lionja. Nawawanakamo
 i Paeloe ri doeanga.

i Paeloe ri lipoe Tiroe.

21.

- 1 Katepoga'a mami, ewa kaboka ngkoekoeti; oengka
 iretoe mosoemombamo kami, majoa pelindja doeanga ma-
 ngantotoka togongi Kosi. Bangke reme natotoka togongi
 2 Rodoe, nepa mosompo ri Patara. Ndjairia parata mami
 doeanga anoe da mowote ri tana Penikia; mesantjawi

- 3 kami, mosoemomba. Masae, josamo tana Kiperoe, kapo-
 kiai, katotoka tana Siria, mosompomo ri lipoe Tiroe,
 4 ndjairia da pantjomponaka oelaja doeanga. Karatamo
 wa'a ngkasandaja², onombengi peari mami ndjairia.
 Nakeni noe Inosa mPoeë taoe setoe, pai napampapasoro
 5 i Paeloe, nakane'e da ndekoe ri Jeroesale. Poeramo eo
 mpearl mami mompakoroka kami, malai, nawawanaka
 ntaoe setoe ngkewe'a², ngke'ana²nggodi ri sambali bente.
 Djelamo ri wiwi ntasi, momboekotoe kami, mekakai ri
 6 Poeë Ala. Roo setoe mompalakana kami, mesantjawi ri
 doeanga; taoe setoe mewalili ri banoeanja.

i Paeloe ri lipoe Kesaria.

- 7 Oengka ri Tiroe mosoemomba kami, mosompo ri
 Potolomai, tandonjamo mpodoeanga mami. Madago po-
 mberata mami pai wa'a ngkasandaja² ndjairia, sambengi
 pe'onto mami ri taoe setoe.
- 8 Bangke reme ndjo'oemo kami, djela ri Kesaria,
 mepone kami ri banoea i mPilipoe, to pompetoemboe
 Noentoe ngKatoewoe, samba'a ri taoe papitoe anoe
 9 lawinja ndapilisi owi; lairia peari mami. I Pilipoe setoe
 re'e ananja aopo, anoe bare'e molangkai; taoe setoe
 10 monoentoe², ndapapesoeaka noe Inosa mPoeë. Morememo
 peari mami, rantani djelamo nabi samba'a oengka ri tana
 11 Joedea, i Agaboe to'onja. Kadjelanja ri kami, natima
 so'o² i mPaeloe, napepoengoeka ri witinja pai ri palenja
 ngkalionja, nepa nato'o: Ewase'i da pampoengoe nto
 Jahoedi ri Jeroesale toempoe ntjo'o-so'o se'i, nepa da
 12 natondjoeka to polamoa. Padonge mami paoe setoe, kami
 pai taoe anoe maroo² ri Kesaria merapi² ri Paeloe ne'e
 13 da ndekoe ri Jeroesale si'a. Mesono i Paeloe: Makoedja
 komi motoetoemangi pai mampakaleloe rajakoe? Maka
 jakoe se'i banja podo da ndapoengoe, maoe da ndapepate
 ri Jeroesale, aginja, mangampontjoeroeka paloeloe
 14 Poeë Isa. Kabare'enja naloeloe paoe mami, kaowemo,
 kato'o: Gori mpanto'o i mPoeë da pewalinja.

i Paeloe ri Jeroesale.

- 15 Poeramo wa'a eo setoe, moiwomo kami, mandake ri
 16 Jeroesale. Sa'e kasandaja² to Kesaria nawawanaka kami,

- tekeni kami ri banoea i Masano to Kiperoe, to Masehi
 17 anoe toe'amo, intje'e da mampolinggona kami. Kadjela
 mami ri Jeroesale, maboeja raja noe wa'a ngkasandaja²
 18 mampolinggona kami. Bangke reme kami napojoenoe i
 mPaeloe, ndjo'oe mesidoë ri Jakoboe; ndjairia singka-
 19 ndomoemo wa'a ntaoe toe'a. Madago pomberata mami,
 napetoemboe i mPaeloe poera² anoe ndawai mPoeë Ala
 20 napowia ri wa'a nto polamoa. Dja boetoe nadonge ntaoe
 setoe wa'a ntoentoe i mPaeloe, naoende to'o mPoeë Ala,
 nepa nato'oka i Paeloe: Noekitamo, kasangkompō, sa-
 ngkoedja ntjowoemo to Jahoedi anoe maaja i Poeë,
 paikanja taoe setoe poera² madojo kodjo maloeloe padika
 21 i nabi Moesa. Nadongemo ntaoe setoe kasikonja ma-
 mpatoedjoe to Jahoedi poera² anoe maroo² ri tana nto
 polamoa da mantadji padika i nabi Moesa, manto'oka
 taoe setoe: ne'e ndasoena ananja, ne'e ndaloeloe wawai
 22 nto Jahoedi. Ewaimbe'imo ntano? Sanganja² mompasa-
 mbaka wa'a ngkasandanja², ane nadongemo kadjelamoe.
 23 Aginja da noeloemo patada mami se'i: re'e ri kami aopo
 24 taoe montanga. Keni taoe setoe, da napabangani pontan-
 ganja, siko da masoeë pai da noebajari wo'oe djajanja
 da napampekikooe ntaoe setoe woejoeanja. Ane ewai-
 ntje'e, da nakita ntaoe poera² dja paka mbamba kasikonja
 nato'o ntaoe, pagonja wo'oe da nakita paloeloemoe padika
 25 i nabi Moesa ri katoewoemoe woengka eo. Ane to
 polamoa anoe mesoeamo ri kasandaja², kaware mpogo-
 mbota owi roomo kapakatoe soera, manto'oka taoe setoe
 da napompalika wa'a mpanjomba ri lamoa pai daa, pai
 anoe mate wonga pai da malapasaka wa'a mposalara.
 26 Nakenimo kodjo i mPaeloe taoe setoe; bangke reme
 nabangani pai i mPaeloe pontanganja, nepa mesoea ri
 Banoea mPanjomba, napetoemboe pabanganinja pontan-
 ganja pai joenoenja, rantani nakenimo ntaoe setoe woe-
 ngka² panjomba anoe toemotoa.

i Paeloe ndasoko.

- 27 Ri da kapoeranjamo anoe pitoendeme, nakitamo nto
 Jahoedi oengka ri tana Asia i Paeloe ri Banoea mPa-

njomba, nadjolosi raja ntaoe sondo, nasoko i Paoeloe,
 28 meboo², nato'o: Ndipelae, to Israeli! Se'imo to pepatoe-
 djoe djoekoe² ri wa'a ntaoe da mamposari kita se'i, padika
 i Nabi Moesa pai Banoea mPanjomba se'i. Pagonja wo'oe
 re'emo to polamoa nakeni ri Banoea mPanjomba pai
 29 napadja'atimo banoea malino se'i. Maka nakitamo ntaoe
 setoe i Paoeloe melindja ri lipoe, simpojoenoe pai i
 Toropimoe to Epesoe, nasaroemaka si'amo nakeni i
 mPaoeloe ri raja Banoea mPanjomba.

30 Meokomo taoe ri lipoe poera², singkandomoe taoe
 sondo, nasoko i Paoeloe nano'o ri sambali Banoea mPa-
 31 njomba, lioe nadampo wa'a baabaa. Natoenggaimo ntaoe
 setoe da mampepate i Paoeloe, djelamo wo'oe bambari
 ri kamandaa lipoe, manto'o: mabaramo to Jeroesale
 32 poera². Lioe² napojoenoe ntaoe setoe soerodado pai tadoe-
 lakonja, molontjo mangantomoe taoe sondo. Kanakitanja
 i Kamandaa pai soerodadonja, naowe ntaoe sondo mabo-
 33 baki i Paoeloe. Natimosoeki i ngKamandaa i Paoeloe,
 nasoko, napokaoe da ndapoengoe ndante roeambajaa, nepa
 34 napeoasi bara i sema si'a pai noendjaa salanja. Mesono
 taoe sondo, samba'a samba'a patesandjajaka pesononja
 pai nakabare'e manoto raja i ngKamandaa, karimbo
 mpowoo² ntaoe. Setoe pai napampokaoe soerodadonja
 35 da mangkeni i Paoeloe ndeki kota. Kadjelanja ri edja
 watoe, mewalimo i Paoeloe natandelaka ntjoerodado,
 36 nakeni mpombepidjiki ntaoe sondo, maka maria kodjo
 37 taoe mampeloeloe ka boo²nja: Pepate, pepate! Se'i da
 ndakeni ri raja ngkota, napeoasi i mPaoeloe ri Kamandaa:
 Madago da koeto'oka komi bara noendjaa? Meoasi i
 38 Kamandaa: Noeintjani basa nto Garika? Banja sikomo
 to Masiri, anoe mogoemora owi, mangkeni taoe madja'a
 39 patantjowoe ri Pada Bone? Mesono i Paoeloe: Jakoe to
 Jahoedi, oengka ri Taroese, lipoe ri tana Kilikia, madago
 kateto'o noe lipoekoe. Koeperapi ri komi, da ndiwai
 40 koeseke taoe sondo. Na'ioka i ngKamandaa; mekakoremo
 i Paoeloe ri edja watoe, nalaenaka palenja ri taoe sondo,
 sandjii taoe poera². Monoentoemo i Paoeloe, napobasaka
 basa nto Jahoedi, nato'o:

Ponoentoe i mPaoeloe ri to Jahoedi.

22.

- 1 Ee wa'a mpapakoe pai kasangkompokoe, ndipedo-
 2 ngeka anoe da koededewakaka komi se'i! Kanadongenja
 ntaoe sondo pampobasaka i mPaoeloe basanja ngkalionja,
 teoembani pondjii ntaoe.
- 3 Nato'o i mPaoeloe: Jakoe se'i to Jahoedi; pebete
 ntanoanakoe ri Taroese, tana Kilikia, paikanja jakoe
 ndapatoewoe ri lipoe se'i: posikolakoe motoenda ri witi
 i Goeroe Gamalie, anoe mampagoeroe jakoe gori ngkainti
 noe wa'a mpadika ntaoe piamota. Madojo jakoe manjo-
 4 mba ri Poeë Ala, ewa komi poera² wawase'i. Wa'a ntaoe
 maloeloe djaja anoe koeloeloe wawase'i, koedoedoekimo
 owi, da ndapepate; toema pai we'a koepoengoe, koetaroe-
 5 nggoe; intje'e meintjani wo'oe i Tadoe mPanjomba
 Bangke pai wa'a ntaoe kasampopogomboa. Maka taoe
 setoe mawaika jakoe soera da koetondjoeka to Israeli
 ri Damasi; ndjairiamo kandjo'oekoe, da koepantjoko wo'oe
 kasandaja² mPoeë Isa, da koepangkeni ri Jeroesale, da
 6 ndapadjeani ndjairia. nTongo ri djajapa jakoe, mosoemo
 ri Damasi, kangkebe² reme da sawi, jakoe nalimboe ntjo-
 7 roba noe ndara apoe, anoe ma'ai karekanja. Tedoengka
 jakoe ri tana, koedonge oni nganga manto'oka jakoe: Boo
 8 Saoeloe, Saoeloe, makoedja noedoedoeki jakoe? Mesono
 jakoe: I sema komi, Poeë? Ntje'e pai nakare'e mpesono:
 9 Jakoe i Isa to Nasare, anoe noedoedoeki. Ane wa'a joe-
 noekoe, nakita jaoe reka apoe, paikanja bare'e nadonge
 10 oni nganga mantjeko jakoe. Mekoetana jakoe: Noendjaa,
 Poeë, da koepowia? Mesono i Poeë: Pembangoe, ndjo'oe
 ri Damasi, ndjairia da ndapanto'oka siko poera² anoe
 11 ndapokaoeka siko. Kabare'enjamo koekita raa, nanangi
 ngkareka noe apoe, nanini noe joenoekoe jakoe, djela ri
 12 Damasi. Nepa jakoe napesidoëki ntaoe samba'a, i Anania
 to'onja, taoe majoa rajanja, maloeloe wa'a mpadika i
 mPoeë, madago kateto'onja ri wa'a nto Jahoedi lairia.
 13 Natimosoeki jakoe, nato'o: Ee kasangkompokoe Saoeloe,
 kajosa moeni matamoe! Lioe² koekotomo mampetingara
 14 lionja. Nato'o: Poeë Ala, anoe napanjombaka noe wa'a
 ntaoe piamota, mantoedjoe siko, da noepaintjani djajaa,

- da noepangkita i Majoa Raja, da noepadonge oni ngangaa.
- 15 Maka siko da mewali sabia, da mampetoemboe ri taoe
 16 poera² anoe noekitamo pai noedongemo. Pai se'i noedjaa
 noepopea? Peoko, pekirioe, pekiwoeso'i salamoe, pekidika
 to'o i mPoeë ri wawo ntanoanamoe!
- 17 Mewalilimo jakoe ri Jeroesale, ndjo'oe mekakai ri
 Poeë Ala ri Banoea mPanjomba, re'emo pekita ndajakoe
 18 ndjairia. Koekitamo i Poeë, ndato'oka jakoe: Pakaliga
 da mampalaika lipoe Jeroesale, maka bare'e da naaja
 19 ntaoe pampetoemboemoe Noentoekekoe. Mesono jakoe:
 Poeë, naintjani ntaoe ire'i pantaroenggoekoe pai paboba-
 kikoe ri wa'a langgara taoe poera² anoe mangaaaja komi.
 20 Pai ntongo taoe mantjere daa i nTjetepanoe sabimi, laoe
 wo'oe jakoe; koetoedjoe kawongko ndajakoe, maara²
 21 poedjoe ngkoro ntaoe anoe mawatoei si'a. Mesono i Poeë:
 Palaimo, maka koepokaoe siko da ndjo'oe lawa², ri wa'a
 nto polamo.
- 22 Dja oengka lairia pampedongeka ntaoe sondo ponoe-
 ntoe i mPaoeloe, nepa meboo², nato'o: Tadjji taoe anoe
 23 ewantjetoe, ne'e ndawai da toewoe ri wawo lino! Ma'ai
 pokaliwongo ntaoe setoe, natendeka poedjoe ngkoronja
 24 pai awoe ndeki raa. Setoe pai napampokaoe i ngKama-
 ndaa da ndakeni i Paoeloe ri raja ngkota, nepa nato'o
 da ndapedasi si'a, pai da ndapeoasi da napaintjani i
 ngKamandaa poe'oenna pai naka'ewaintjetoe pangangai
 25 ntaoe sondo i Paoeloe. Narambimo ntjoerodado i Paoeloe,
 da nakateroekoebaka ri kadjoe ndatindja anoe ede; ntje'e
 pai napampeoasi i mPaoeloe ri tadoelako ntjoerodado anoe
 laoe: Ara montjo komi mampedasi to Roma, bare'epa sako
 26 ndaparesa salanja? Boetoe nadonge ntadoelako setoe paoe
 i mPaoeloe, nadadoe i Kamandaa, nato'oka: Ndipakadago!
 27 taoe setoe to Roma katoewoenja. Ndjo'oemo i Kamandaa
 ri Paoeloe, napeoasi: To'okakoe, to Roma siko? Mesono
 28 i Paoeloe: To Roma. Mesono i Kamandaa: Jakoe se'i
 maria doi koeolika kato-Romakoe. Mesono i Paoeloe:
 Jakoe se'i oengka ri pampoana jakoe lawinja to Roma.
 29 Lioe² nalapasaka nto pompedasi i Paoeloe, sako i Kama-
 ndaa maeka rajanja, kanapoengoenjamo i Paoeloe anoe
 to Roma katoewoenja.

i Paeloe mantjoeara pogombo bangke nto Jahoedi.

30 Bangke reme nawaimo i ngKamandaa i Paeloe da mesoewoe, maka da rajanja da maintjani noendjaamo kodjo anoe nato'o nto Jahoedi salanja. Intje'e pai napampekiparomoe wa'a ntadoe mpanjomba bangke pai taoe kasampopogombonja poera². Napapesoewoe i Paeloe oengka ri taroenggoe nepa napaposoearakaka to pogombo setoe.

23.

- 1 Nakomatasi i mPaeloe to pogombo, nato'o: Ee wa'a ngkasangkompo, bare'e manee rajakoe mampepewoloka wa'a mpowiakoe ri soeara mPoeë Ala rantani djela wawase'i.
- 2 Setoe i tadoe mpanjomba bangke Anania, napokaoe
- 3 taoe ri sori i mPaeloe da mantopo ngoedjoenja. Ntje'e pai napanto'o i mPaeloe: Poeloroë siko, taoe po'oe-lede! se'i siko mangkekeni wa'a mpadika i Moesa pai se'i noelapasaka, maka noepokaoe taoe da mantopo ngoedjoekoe.
- 4 Mompeoasi taoe anoe mekakore ri sorinja: Mepara² siko ri Tadoe mPanjomba Bangke, anoe ndadika mPoeë Ala?
- 5 Mesono i Paeloe: Bare'e koeintjani, ee wa'a ngkasangkompokoe, kaintje'enja i Tadoe mPanjomba Bangke, maka ewase'i panto'o n'Tjoera i nabi Moesa: Ne'e noepepepara wa'a mokolemi.
- 6 Naintjani i mPaeloe wa'a nto pogombo setoe sambira to Sadoeki, sambira to Parisi. Ntje'e pai napeboo ri pogombo setoe: Ee wa'a ngkasangkompo, jakoe to Parisi, ana nto Parisi, anoe ndaparesaka jakoe, wa'anja pampomata²koe da kadjela i Masehi pai pembangoe ntaoe mate.
- 7 Karoonja nato'o setoe, mosisalamo to Parisi pai to
- 8 Sadoeki, bare'emo sintoewoe pogombo. Maka nato'o nto Sadoeki, bare'e re'e pembangoe ntaoe mate, bara mala'eka, bara katoewoe noe angga, paikanja roea ngaja setoemo
- 9 anoë naaja nto Parisi. Ntje'e pai nakarimbo nganga ntaoe meboo². Meokomo pandita nto Parisi sa'e meopesi da napenangi, nato'o: Bare'e karata sala ntaoe se'i; wenoë ane re'e kodjo bara mala'eka bara angga mantjeko!

- 10 Ne'e kita da meewa ri Poeë Ala! Marimbo popaiso nto pogombo; ipoemo raja i ngKamandaa, bara da nasempati i Paoeloe. Ntje'e pai napampokaoe soerodadonja da ndjo'oe mangajali i Paoeloe ri taoe setoe pai da mangkeni moeni ri kota.
- 11 Mawengimo, djela i Poeë ri Paoeloe, ndato'oka: Pakaroso rajamoe, Paoeloe, maka ewa pampetoemboemoe to'okoe ri Jeroesale, ewaintje'emo se'e ri Roma.

To Jahoedi montando koro da mampepate i Paoeloe.

- 12 Bangke reme mogombomo to Jahoedi sa'e, montando koro, nato'o bare'e da napodjo mangkoni bara manginoe,
- 13 sangadi napepatemo i Paoeloe. Taoe anoe ewaintje'e
- 14 pompaoenja jabi patampoejoe. Ndjo'oemo taoe setoe ri wa'a ntadoe mpanjomba pai taoe toe'a, nato'o: Montando koro kami, bare'e da mangkoni kami, sangadi kapepatemo
- 15 i Paoeloe. Aginja komi pai wa'a ngkasampopogombomi, ndiperapimo ri kamandaa da mangkeni sangkanipa i Paoeloe ri soearami, ewa da ndiwali-gombo salanja. Se'i kami sangkamo da mampepate si'a, kabare'epanja djela ri komi.
- 16 Naposandongemo mpinoana i mPaoeloe ri kasangkomponja we'a tangara ndaja ntaoe setoe pai nakandekoemo si'a ndeki kota, ndawaikamo mesoea, nepa napetoemboeka
- 17 i Paoeloe. Napeboo i mPaoeloe samba'a tadoelako ntjoe-rodado, nato'o: Wawanaka ngalitaoe se'i ri Kamandaa,
- 18 maka re'e anoe da napetoemboe. Nawawanaka kodjo ngalitaoe setoe ri Kamandaa, nato'o: Jakoe napeboo i mPaoeloe, anoe ri taroenggoe, nato'o da koewawanaka ngalitaoe se'i ri komi, maka re'e anoe da napetoemboeka
- 19 komi. Nakekeni i ngKamandaa pale noe ngalitaoe, nanini wailo'oe, napeoasi: Noendjaa da noepetoemboeka jakoe?
- 20 Mesono ngalitaoe setoe: Napombeto'oka nto Jahoedi da merapi ri komi da mangkeni i Paoeloe ri pogombonja
- 21 raneo, ewa da nawali-mparesa kara²nja. Dja ne'e boi ndiaja paoenja, maka jabi patampoejoe taoe mampepali da kanawoenja. Taoe setoe montando koro, bare'e napodjo mangkoni bara manginoe sangadi roo napepate i Paoeloe. Wawase'i mompasangkanimo taoe setoe, dja po'iomio anoe nalantoe.

i Paeloe ndapakatoe ri lipoe Kesaria.

- 22 Napapewalili moeni i ngKamandaa ngalita^oe setoe,
 napatada: ne'e da noeto'o²ka bara i sema pampetoemboemo
 23 paoe setoe ri jakoe. Nepa napeboo tadoelako ntjoerodado
 radoea, nato'o: Papoiwo soerodado roeaatoe, da melindja
 ri Kesaria, to ponjara pitoempoejoe, to potawala roeaatoe,
 24 tinti sasio mawengi. Pakoroka wo'oe njara da naponjara
 25 i mPaeloe, nakadago ngkadjelanja ri petoro Pelisi. Na-
 'oekimo i ngKamandaa soera se'i:
- 26 Jakoe i Kalaoedioe Lisia metabea ri Poeë Petoro
 27 Pelisi, anoe koetoeboenaka kodjo. Se'i taoe samba'a anoe
 nasokomo nto Jahoedi, sangaja² da napepate, ane bare'e
 koepelae noe ntjoerodado, koejali ri pale ntaoe setoe.
 28 Padongekoe si'a to Roma katoewoenja, da rajakoe da
 koeintjani noendjaa kodjo anoe nato'o ntaoe setoe sala-
 nja, ntje'e pai koepawawanaka ri pogombo ntaoe setoe.
 29 Paratakoe, taoe se'i nato'o masala ri powawai ntaoe
 setoe, paikanja bare'e re'e salanja nato'o anoe da ndape-
 30 pateka bara da ndataroenggoeka. Padongekoe napepalimo
 nto Jahoedi inosanja, ntje'e pai nakalioe² koepakatoekamo
 komi; wa'a ntaoe anoe mampasebe koepokaoemo da maore
 paoenja ri komi. Tabea.
- 31 Gori ntjongka i ngKamandaa, nakenimo ntjoerodado
 i Paeloe, nawawanaka mposambengi, djela ri Antipatiri.
 32 Bangke reme napapolioemo wa'a nto ponjara da mangkeni
 33 i Paeloe, si'a mewalilimo ri kota. Djelamo ri Kesaria,
 natondjoeka nto ponjara i Petoro soera, nawawanaka i
 34 Paeloe ri soearanja. Nabasa i mPetoro soera setoe, nape-
 koetana ri Paeloe, bara rimbe'i pebete ntanoananja.
 35 Kanadongenja i Paeloe to Kilikia, nato'o: Ane djelamo
 taoe mampasebe siko, da koebotoesi kara²moe. Napokaoe-
 mo taoe da maara² i Paeloe ri langkanae i Herode.

i Paeloe mantjoeara i petoro Pelisi.

24.

- 1 Patambengi oengka lairia djelamo wo'oe i Tadoe
 mPanjomba Bangke Anania, mampojoenoe taoe toe'a sa'e
 pai taoe samba'a anoe lo'e monoentoe, i Tetoeloe to'onja,

2 da mampasebe i Paoeloe ri petoro. Napeboo i mPetoro
 i Paoeloe, natepoe'oe i nTetoeloe mampasebe i Paoeloe,
 3 nato'o: Kami to Jahoedi, Poeë Petoro, sangaja² manoto
 raja mami poera², kakominja anoe mampakadago tana
 pai oeë mami. Maria wo'oe ngaja anoe madja'a ndiwali-
 mpakadagomo, gori ngkalo'emi pai nakawongko ndaja
 4 mami. Pai se'i kaperapi ri komi da ndipedongeka paoe
 mami, gori ngkaboeja ndajami pai da koepaka'edemo, boi
 5 mawowe rajami mampedongeka. Parata ndaja mami taoe
 se'i ma'ai ngkadja'a, anoe mampakalingoe raja nto
 Jahoedi poera² ri sambawo lino, tadoelako nto Sarani.
 6 Sako Banoea mPanjomba natoenggai da malogesi, ntje'e
 7 pai kapantjoko, da kapahoekoe, maloeloe ada mami, se'i
 i Kamandaa Lisia mampetangani, narampa si'a ri pale
 8 mami. Nepa napokaoe taoe mampasebe da ma'i ri komi.
 Poera² anoe kapasebeka si'a da manoto ri rajami, ane
 9 ndipeoasimo ngkaliomi ri si'a. Sintoewoe wo'oe paoe nto
 Jahoedi ma'ioka wa'a mpaoe i nTetoeloe setoe.
 10 Nande'oe i mPetoro i Paoeloe da monoentoe, mesono
 i Paoeloe: Koeintjani maria nta'oemo pangkekenimi wa'a
 nto Jahoedi, ntje'e pai nakanga'a ndajakoe mangabali
 11 noentoe ntaoe setoe. Maka ndikoto wo'oe mampakanoto
 rajami, wa'anja sampoejoe pai roeambengimo wawase'i
 djelamo jakoe ri Jeroesale da manjomba ri Poeë Ala.
 12 Bare'e narata ntaoe se'e jakoe monoentoe² ri taoe ri
 Banoea mPanjomba, bara mampare'e woo² ntaoe sondo,
 13 bara ri langgara, bara ri lipoe. Bare'e wo'oe nakoto
 mantoedjoe kamontjo mpaoe anoe naoremo, mampasebe
 14 jakoe. Wa'anja anoe koepangakoe ri soearami, djajakoe
 manjomba ri Poeë Ala, Poeë ntaoe piamo mami, ntje'emo
 nato'o ntaoe setoe djaja mpompatani, ntongo koeaja poera²
 15 bangani ntjoera i nabi Moesa pai wa'a nabi. Ewa anoe
 napomata² ntaoe se'e ngkalionja, koepomata² gori mpanto'o
 mPoeë Ala, da re'e pembangoe ntaoe mate, anoe majoa
 16 pai anoe modenggo. Se'i anoe koetoenggai mpodago,
 nakajoa ndajakoe ri soeara mPoeë Ala pai wa'a ntaoe
 17 poera². Maria nta'oemo pelindjakoe, masae djela moeni
 jakoe da mangkeni pombai ri wa'a ngkasangkompokoe
 18 pai panjombakoe ri Poeë Ala. Karoonja koebangani
 pontangakoe, mesoeamo jakoe ri Banoea mPanjomba,

ndjairia jakoe naparata nto Jahoedi sa'e, taoe oengka ri tana Asia pai banja bara mawawanaka taoe, bara mampare'e woo² ntaoe. Taoe setoe kamontjonja da mantjoeara komi, da mampasebe jakoe ane da re'e napomasebeka. Bara taoe anoe rata se'i da manto'ongkalionja, sala noendjaa anoe narata ri jakoe ntongo koesoearako gombo bangke, sangadi paoe se'i koesowanaka mekakore ri tongo ntaoe mogombo: Mantjoeroe paa jakoe pembangoe ntaoe mate pantjoearakoe wa'angkomi.

22 Natengkoeraka i mPelisi kara² ntaoe setoe, maoe naintjani mpodago poera² anoe kono paloeloe i Poeë Isa. Nato'o: Ane djelamo i Kamandaa Lisia, da koepepewolokamo kara²mi. Nepa nato'oka tadoelako ntjoerodado da mamparintaroenggoe i Paoeloe pai da nanga'ati katoewoenja, ne'e da napetangani wa'a balenja bara i sema da mawawaka si'a bara noendjaa².

24 Bare'e maria mbengi oengka lairia djelamo i Pelisi pai rongonja i Doeroesila, to Jahoedi. Napekitima i Paoeloe, napepedongeka pampetoemboenja paaanja i Isa i Masehi. Napaoe wo'oe i mPaoeloe kajoa ndaja pai pangompo ndaja pai da paga'a mPoeë Ala taoe majoa pai taoe modenggo ri katoewoe ri poerinja; maeka raja i mPelisi madonge, ntje'e pai napanto'o: Palaimo rioenja, nepa da koepekitima wo'oe ane maloga rajakoe. 26 Napomata² i mPelisi da nakare'e doi da nawaika si'a i mPaoeloe. Setoe pai napampekitima i Paoeloe maria- 27 ngkani da mompaoe² pai si'a. Poeramo roea nta'oe, i Pelisi nasawanimi i mPorosioe Pesetoe. Dja naponawoesika i mPelisi i Paoeloe ri raja ntaroenggoe, mampalindo raja nto Jahoedi.

i Paoeloe ri soeara i mpetoro Pesetoe.

25.

- 1 Kadjela i mPesetoe ri poparentanja, poesa togombengi ndekoemo si'a oengka ri Kesaria ndeki Jeroesale.
- 2 Naore noe wa'a ntadoenja pai wa'a ngkabosenja nto
- 3 Jahoedi paoenja, mampogiloeka i Paoeloe, naperapi ri petoro da napokapoeroe taoe setoe, da napangkeni i

Paeloe ri Jeroesale, ntanoka da natoendani ri djaja, da
 4 napampepate. Mesono i Pesetoe: I Paeloe da maroo²
 ri taroenggoe ri Kesaria, jakoe se'i da ronga mewalili
 5 ndjairia. Aginja wa'a ngkomi anoe mangkoto da naloeloe
 jakoe, da napampasebe taoe setoe, ane re'e kodjo salanja.
 6 Bara te'oeajoembengi, bara tesampoejoe mbengi peari i
 mPesetoe ri taoe setoe, mewalilimo moeni ri Kesaria.
 Bangke reme motoendamo si'a ri palantjanga mpobotoesi,
 7 napokaoe taoe da mantima i Paeloe. Kadjela i mPaeloe,
 nalimboe nto Jahoedi anoe djelamo oengka ri Jeroesale.
 Sondo pai ma'ai paoenja, mampogiloeka si'a pai bare'e
 8 nakoto mampakajoa. Maka nabali i mPaeloe noentoe
 ntaoe setoe, nato'o: Bare'e masala jakoe maloempa'i
 songka i nabi Moesa, bara wawai noe Banoea mPanjo-
 9 mba, bara ada ri Poeë Datoe. Panto'o ndaja i mPesetoe,
 da naloeloemo raja nto Jahoedi; setoe pai napampekoetana
 ri Paeloe: Noepokono da ndekoe ri Jeroesale, da ndapa-
 10 botoesi kara²moe ri soearakoe ndjairia? Mesono i
 Paeloe: Se'i jakoe mantjoearako to pobotoesi anoe saroe
 ngkoro i Datoe, ire'i jaoe da ndapabotoesi kara²koe.
 Ndiintjani mpodago jakoe bare'e masala ri to Jahoedi.
 11 Ane masala jakoe, bara re'e koepowia anoe da ndape-
 pateka jakoe, bare'e mekitowoeeri jakoe. Paikanja ane
 dja wa'a mbamba ntaoe se'e pampogiloekanja jakoe, bare'e
 da nakoto ntaoe da mampokapoeroe taoe se'e, mantondjoe
 12 jakoe ri si'a. Koepekibotoesi kara²koe ri Datoe. Mogombo
 i Pesetoe pai taoe kasampopogombonja; kaware gombonja
 nato'o: Mekibotoesi ntanoka siko ri Datoe, ri Datoemo da
 kandjo'oemo.

i Paeloe mantjoeara i mokole Aripa.

13 Oengka lairia bara tesangkoedja mbengi, djelamo i
 mokole Aripa pai i Berenike ri Kesaria, da mesidoë ri
 14 Pesetoe. Maria mbengimo peari ntaoe se'e ndjairia, nape-
 toemboemo i mPesetoe ri mokole ka'i-Paeloenja, nato'o:
 Laoe taoe ndataroenggoe, naponawoesika i mPelisi.
 15 nTongo jakoe ri Jeroesale, ma'imo ri jakoe wa'a ntadoe
 mpanjomba pai taoe toe'a nto Jahoedi, mamperapi da
 16 koehoekoe taoe ndataroenggoe setoe. Mesono jakoe:
 Banja ada nto Roma da mantondjoeka taoe ri anoe ma-

mpogiloeka, nakawongko ndaja ntaoe se'e. Sangaja² taoe ndapogiloeka ndapapombesoeara rioenja pai anoe mampogiloeka, da nakare'e ndjajanja da masono paoe ntaoe setoe. Ma'i taoe setoe maloeloe jakoe; bare'e montengkoe jakoe, bangke reme motoendamo jakoe ri palantjanga nepa koepekitima taoe ndataroenggoe. Nalimboe ntaoe mepasebe taoe ndataroenggoe se'e, bare'e napetoemboe bara noendjaa anoe madja'a ewa anoe koesaromaka. Re'e posisalanja anoe kono agama ntaoe se'e pai anoe kono taoe samba'a, i Isa to'onja, anoe matemo, paikanja nato'o i mPaoeloe toewoe. Soeboe rajakoe da mabotoesi paoe setoe; ntje'e pai koepampekoetana ri Paoeloe, bara napokono da ndawawa ri Jeroesale, da napabotoesi kara²nja ndjairia. Paikanja naperapi i mPaoeloe da ndataroenggoepa rioenja, da ndapabotoesi i mPoeë Datoe kara²nja. Koewalintaroenggoe moeni, rantani djela ri da pampakatoekoe ri Datoe. Mesono i Aripa, nato'oka i Pesetoe: Da rajakoe da koedonge ngkaliokoe pompaoenja. Mesono i Pesetoe: Raneo da ndipadonge.

23 Bangke reme djelamo i Aripa pai i Berenike, morengkomo mpodago, mesoeamo ri banoea mpogombo sangkani pai wa'a ntaoe ndalanti pai taoe anoe bangke katoewoenja ri lipoe. Napekitima i mPesetoe i Paoeloe, nato'o: Se'imo, mokole Aripa pai wa'a ngkomi anoe singkandoeroemo ire'i, ndikitamo taoe se'e anoe nakama'ika nto Jahoedi anoe ri Jeroesale pai anoe ire'i poera² ri jakoe, marimbo pompaoenja manto'o bare'e madago da ndatoewoeri.

25 Paikanja koerata ndaja bare'e re'e salanja anoe da ndapepateka; sandjaja wo'oe, napekibotoesi kara²nja ri Poeë Datoe. Setoe pai koepanto'o, da koepakatoe.

26 Paikanja bare'epa manoto rajakoe, noendjaa da koe'oeki ri Poeë. Setoe pai koepampaposoeara ri wa'a ngkomi, pagonja ri soearami, mokole Aripa, da nakare'e anoe da koe'oeki ane poeramo poparesa. Maka bare'e montjo da mampakatoe taoe ndataroenggoe, ane bare'e wo'oe ndapanoto sala anoe nato'o ntaoe napowia.

26.

1 Nato'o i Aripa ri Paoeloe: Aginja siko da mompaoe jowe ngkoromoe. Nalaenaka i mPaoeloe palenja, monoe-

2 ntoe jowe ngkoronja, nato'o: Mawongko rajakoe da
 mompaoe jowe ngkorokoe, mantjoeara komi, mokole
 Aripa, ri eo se'i, da madedewaka poera² anoe nato'o nto
 3 Jahoedi salakoe. Maka ndiintjani wa'a ada nto Jahoedi
 pai wa'a mposisalanja ri agama. Setoe pai koepamperapi
 ri komi, ne'e mawila rajami mampedongeka pompaoekoe.
 4 Naintjani nto Jahoedi poera² katoewoekoe; oengka
 ngkakodi²koe maroo²mo jakoe ri tongo ndja'ikoe ri
 5 Jeroesale. Maka lawi naintjani ntaoe setoe, ane napokono
 da ma'ioka, katoewoekoe to Parisi, anoe maiposi mpodago
 6 paloeloekoe wa'a mpadika noe agamata. Pai se'i nda-
 paresa jakoe pampomata²koe podjandji mPoeë Ala ri taoe
 7 piamota, ntje'emo wo'oe anoe tapomata², kita poera² sa-
 mpoejoe pai roea lemba, manjomba ri Poeë Ala ri eo ri
 wengi. Pampomata²koe ntjetoe, si'amo, Mokole, anoe
 8 nato'o nto Jahoedi salakoe. Ara ndito'o bare'e montjo
 9 Poeë Ala mampatoewoe moeni taoe mate? I owi manotomo
 rajakoe, majoa jakoe mampepali djaja mpengaja² ma-
 10 ngadja'ati kateto'o i Isa to Nasare. Ntje'emo kodjo koe-
 powia ri Jeroesale; mariamo taoe anoe maaja Poeë Isa
 koewoentja ri taroenggoe, maka ntje'e napomadago noe
 wa'a ntadoe mpanjomba. Pai ane nato'o ntaoe setoe da
 11 ndapepate sa'e, koe'ioka. Ri wa'a langgara mariangkani
 koedjeani taoe setoe, koedanda da mantjapoe paajanja
 Poeë Isa. Nakeni ngka'ai ngkadja'a ndajakoe, sako ri
 12 lipoe kasantana² koedoedoeki taoe setoe. Ntje'e pai koe-
 kandjo'oe ri Damasi, napokaoe noe wa'a ntadoe mpanjo-
 13 mba mangkeni soera ngkoeasa. nTongo ri djaja, Mokole,
 ri tongo eo, koekita apoe mareka, panangi reka ndeme,
 14 malimboe kami pai wa'a joenoekoe. Madoengka kami
 poera², nepa koedonge oni nganga, manto'oka jakoe ri
 basa nto Jahoedi: Saoeloe, Saoeloe, makoedja noedjeani
 jakoe? Dja noedjeani koromoe, mantjemba kadjoe ndaso-
 15 mbi. Mesono jakoe: I sema komi, Poeë? Mesono i Poeë:
 16 Jakoe i Isa anoe noedoedoeki. Paikanja peoko, pekakore,
 maka pepapamarakoe ri siko, da koedika siko pomo-
 kaoekoe pai to pompetoemboe anoe roomo noekita ri jakoe
 17 pai anoe da koepapakitakapa siko. Maka da koelapasaka
 siko, boi da nadja'ati nto Jahoedi pai to polamoa anoe
 18 da kandjo'oemoe gori ntjongkakoe, da mampakajosa mata

ntaoe setoe, da napabalisaka rajanja, mantalikoesi wengi, mantjoearakiki reme, melapasaka ri Madja'a, mekekeni ri Poeë Ala, nakane'emo da ndakitanaka mPoeë Ala wa'a ntjalanja, da nakare'e ngkare'enja ri wa'a ntaoe anoe mewalimo anaa, kanaajanja Jakoe.

19 Poeramo setoe, mokole Aripa, banja bara bare'e
 20 koeaja pekitakoe oengka ri jangi. Maka koepetoemboeka
 rioenja taoe ri lipoe Damasi pai ri Jeroesale, nepa ri
 wa'a ntana nto Jahoedi pai ri to polamoa, da mabalisaka
 rajanja, da mantjoearakiki Poeë Ala pai da mampatongawa
 21 katebalisaka ndajanja ri wa'a mpowianja. Setoe pai
 napantjoko nto Jahoedi jakoe ri Banoea mPanjomba,
 22 natoenggai da mampepate jakoe. Paikanja jakoe ndaaweri
 mPoeë Ala pai koekatoewoe rantani wawase'i, mampa-
 sowa noentoeke ri taoe kodi pai taoe bangke. Bare'e
 koebaliki paoe i nabi Moesa pai noe wa'a nabi, maoe
 23 sandjoemi, anoe da ndabangani ri poerinja: Sangaja² da
 nadjeani ntaoe i Poeë Isa, nepa da membangoe ri kapatea;
 siramo oejoe²nja pembangoe ntaoe, intje'e pai ndapa-
 mpapebete reme anoe da mantjindi to Jahoedi pai wa'a
 nto polamoa.

24 Monoentoe² ewaintje'e, i Paoeloe nasalempori i
 mPesetoe, nato'o, marimbo nganganja: Wando siko
 Paoeloe, bangke gaga peintjanimo pai noekawando!
 25 Mesono i Paoeloe: Be wando jakoe, poeë Potoro, wa'a
 26 mpaoekoe montjo pai majoa. Se'i i Mokole maintjani, pai
 koepangkoto mampasambela paoekoe ri sira. Manoto ri
 rajakoe, poera² se'i lawi bare'e tesamboeni ri sira, tampe,
 27 bare'e bara ri tana boa pewalinja. Komi, mokole Aripa,
 28 ndiaja wa'a nabi? Koeintjanimo ndiaja. Mesono i Aripa,
 nato'oka i Paoeloe: Sakodi dja pompaoemoe pai noeto'o
 29 da noenangi jakoe, da koemewali to Masehi? Mesono i
 Paoeloe: Pekakaikoe ri Poeë Ala, banja podo komi,
 paikanja poera² anoe madonge paoekoe, sakodi sabangke,
 da mewali ewa jakoe, koesangadika poengoe mpalekoe
 se'i.

30 Poeramo paoe i mPaoeloe, meokomo i Mokole, i
 31 Potoro, i Berenike pai wa'a ntaoe sampogombonja. Wawa
 mpalainja napombeto'oka: Taoe setoe bare'e re'e salanja
 anoe da ndapantaroenggoeka, bara da ndapampepateka.

- 32 Mesono i Aripa nato'oka i Pesetoe: Ane bare'e napeki-
botoesi kara²nja ri Datoe, madago da ndalapasaka.

Posoemomba i mPaoeloe ri lipoe Roma.

27.

- 1 Manotomo da posoemomba mami ri tana Italia, i
Paoeloe pai taoe ndataroenggoe sa'e ndatondjoeka tadoe-
lako ntjoerodado samba'a, i Joelioe to'onja, anoe mampo-
2 ntjongkaka soerodado i Datoe sandjaja. Mesantjawi kami
ri kapala nto Adaramitioe, anoe da mosantja ri wiwi
ntana Asia, nepa mosoemomba kami. Samba'a joenoe
mami i Aritarikoe, to Makedoni, oengka ri lipoe Tesalo-
3 nika. Bangke reme mosompo kami ri lipoe Sidoni.
Maboeja raja i Joelioe ri Paoeloe, nawai da ndjo'oe
mesidoë ri wa'a balenja, da napampapoiwo ntaoe setoe.
4 Oengka lairia mosoemomba kami, mampokaii togongi
5 Kiperoe, maka natomoenaka noe ngojoe kapala. Kalempo
tasi ri wiwi ntana Kilikia pai Pampilia, nepa mosompo
6 ri Mira, ri tana Likia. Ndjairia parata i nTadoelako
kapala nto Alesandiria, anoe da ndjo'oe ri tana Italia,
7 napokaoe kami da melimba ndjairia. Bara sangkoedja
mbengi malengi pelindja ngkapala, podo kaara² ngoedjoe
ngKinidoe, maka bare'e madago ngojoe, nepa kaara²
8 ngoedjoe nTjalomone, mampokana togongi Kareta. Kapa-
ri² mpodago menggoli, masae djelamo kami ri soeo ntasi
anoë Sondaka Madago to'onja, mosoe ri lipoe Lasea.
9 Masaemo ntano podoeanga mami; sandjaja wo'oe, bare-
'emo madago da mosoemomba, maka poeramo pepoasa nto
10 Jahoeði. Ntje'e pai napanto'o i mPaoeloe: Ee wa'a bale,
pekita ndajakoe, posoemombata bare'emo da toemoro,
maka banja podo kapala pai oelaja da maroegi, sako
11 inosata da lo'oe sangkani. Paikanja bare'e naaja i
nTadoelako paoe i mPaoeloe, dja to pogoelingi pai
12 anakoda anoe naaja. Bare'e wo'oe madago sondaka setoe
da ndapolantoe tando mpooedja, ntje'e pai napanto'o ntaoe
ri kapala da mampalaika sondaka setoe, da mampe-
boetoeka da mosompo ri Penisi, sondaka ri togongi Kareta

anoe maja ndapangantjoearakaka ngkapala ngojoe oengka ri kasojoa; ndjairia da ndapalantoe tando mpooedja.

- 13 Mewoeimo ngojoe ntasi, bare'e marimbo, ntje'e pai napanto'o ntaoe setoe da mewali tangara ndajanja. Naore randa, mosoemomba, mosantja² ri wiwi ntana Kareta.
- 14 Bare'e masae ratamo ngojoe mosompo oengka ri boejoe, ngojoe soembara oengka ri pebetenja tondo ri mokana.
- 15 Nakeni noe ngojoe kapala, bare'emo nakoto mantjoearaki ngojoe, mewali kapapalioemo kapala, nakeni noe ngojoe
- 16 ngkabongo. Ri raja ngkawase'enja kapokaii togongi kodi samba'a, Kalaoeda to'onja, sakodi bare'emo kale'o maore
- 17 sikoti ngkapala, naore mbajaa anoe nasalabengika ri ara mboetongo ntjikoti. Kaeka ndaja ntaoe setoe, boi rampe ri bone loentoe Sirite, naeojoe somba bangke, napapolioe
- 18 kapala, da nakeni ntasi. Ma'ai kodjo pangaroempa noe ngojoe kapala, mewali bangke reme natadjimo oelaja
- 19 ngkapala sa'e, bangke reme wo'oe natadjimo ntaoe poera²
- 20 wa'a mparewa ngkapala. Maria ndeme maria mbengi bare'e kakita eo bara betoe'e, bare'e wo'oe naowe² mangajora² kami, setoe pai nakabare'emo kasaroemaka da toewoe.
- 21 Ri raja ngkawase'enja sondo taoe ri kapala bare'emo mangkoni². Ntje'e pai napeokomo i mPaoeloe ri tongo ntaoe setoe, nato'oka: Ane ndipedongekamo paoekoe owi, wa'a bale, bare'e ndipalaika tana Kareta, bare'e da najora²
- 22 ndja'a pai roegi se'i kita. Ka'ewaintje'enjamo, koe'iowakamo komi: ne'e maleloe rajami, maka bare'e da re'e maoe samba'a kita anoe da tetadji inosanja, wa'anja
- 23 kapala da tetadji. Maka ri wengi anoe liemo re'e mala'eka mPoeë Ala, toempoe inosakoe, anoe koepanjombaka,
- 24 mekakore ri sorikoe, nato'o: Ne'e maeka, Paoeloe, siko da mantjoeara i Datoe pai se'i ndapokapoeroe wo'oe mPoeë
- 25 Ala wa'a joenoemoe, ri pampokapoeroea siko. Aginja, ndipakarosomo rajami, maka koeaja Poeë Ala; gori mpanto'oa ri jakoe, ewaintje'e se'e da pewalinja.
- 26 Sangaja² da rampe kita ri togongi samba'a.
- 27 Sampoejoe pai patambengimo katetadji² mami ri tasi Adaria, ri ntongo wengi nato'o ntaoe ri kapala mosoemo
- 28 tana. Natoeboe kajomboe ntasi, narata roeampoejoe ndopo; ndjo'oepa sakodi kapala, natoeboe wo'oe tasi,

29 narata sampoejoe pai limandopo. Maeka rajanja, boi da
 rampe ri oti loentoe, ntje'e pai napanawoe randa aopo
 ri pogoelingi ngkapala, ntongo mekakai da napebete
 30 ndeme. Paikanja natoenggai noe wa'a mantaroso da ma-
 mpalaika kapala pai napaoejoemo sikoti, nato'o da ndjo'oe
 31 manawoe randa ri doeloengi ngkapala. Setoe pai napa-
 nto'o i mPaoeloe ri tadoelako pai wa'a ntjoerodadonja:
 Ane bare'e maroo² ri kapala taoe setoe, bare'e da toewoe
 32 komi. Nasewo ntjoerodado wajaa ntjikoti, manawoesaka
 ri tasi.

33 Rantani mosoemo reme, napatoedjoe i mPaoeloe taoe
 poera² da mangkoni, nato'o: Kasampoejoe pai patambe-
 nginjamo se'i, bare'e mangkoni komi, dja mantodosaka oro
 34 ngkompo, nakeni ngka'ipoe ndajami. Setoe pai koepanto-
 'oka komi da mangkoni, da ndikatoewoe maka bare'e da
 re'e komi anoe tetadji, sako woejoeami santoko bare'e.
 35 Poeramo nato'o setoe, natima roti, mekakai ri Poeë Ala
 ri tongo ntaoe setoe, naripoe roti, natepoe'oe mangkoni.
 36 Maroso moeni raja ntaoe poera, mangkoni wo'oe.
 37 Imba mami poera² ri kapala roeaatoe pitoempoejoe pai
 38 aono taoe. Mabosoemo taoe, natadjimo paenja ri tasi, da
 manga'ati kapala.

39 Marememo, bare'e naintjani to'o ntana, paikanja
 nakita soeo ntasi anoe lene wiwinja, ndjairia nato'o da
 40 naampesaka kapala, ane nakoto. Nasewo kaloro noe
 randa da napangkeni ntasi kapala, nepa nalede so'o noe
 goelingi pai naore somba da mantjajawa ngojoe, nepa
 41 natotoka wiwi ntana. Bare'e masae napemosoeki ngkapala
 bone loentoe, pondjoa ntana ri raja ntasi, ndjairiamo paa-
 mpesakanja kapala. Tepomoejakamo doeloenginja ri bone,
 paikanja tanta'i ngkapala mageromo, karimbo ngkateta-
 42 ndapakanjamo. Tangara ndaja ntjoerodado, da mampe-
 pate taoe ndataroenggoe, boi da re'e anoe meripo mpona-
 43 ngoe. Paikanja napetangani i nTadoelako, maka mapoe-
 roe rajanja ri Paoeloe. Taoe anoe lo'e monangoe napo-
 kae da mosompo rioenja ri tasi, mampepali da pesonda-
 44 nja, anoe be lo'e, sa'e ri dopi, sa'e ri poso ngkapala da
 polanto²nja. Ewase'emo pewalinja taoe setoe poera²
 madago kateampesakanja ri lore.

i Paeloe pai joenoenja ri togongi Malita.

28.

- 1 Teampesakamo kami poera², nepa kadonge to'o
 2 ntogongi setoe Malita. Ane taliwanoea, madago kodjo
 pampolinggonanja kami, maka natawoei apoe bangke,
 nepa nawawanaka kami maneroe, maka oedja da toedoe
 3 pai maranindi kami. Naroeroe i mPaeloe rangka santjo-
 ko, natamboenaka ri apoe, mesoewoemo djalimo'o mampa-
 4 laika apoe, totangka ngisinja ri pale i mPaeloe. Pangkita
 ntaliwanoea oele setoe moloë² ri palenja, napombeto'oka:
 Manoro taoe setoe to pepepate, bare'e nawai lamo da
 5 toewoe, maoe mesoremo oengka ri tasi. Paikanja nape-
 dasaka i mPaeloe djalimo'o setoe ri apoe, bare'e naepe
 6 pemamanja. Nasaroemaka ntaliwanoea koro i mPaeloe
 da mewoke, bara da pinoso. Masae, nakita bare'e re'e
 bara noendjaa anoe mewali, ntje'e pai nakatebalisakamo
 ndajanja, nato'o: Lamo taoe setoe!
- 7 Mosoe ndjairia, re'emo bonde i mPoeboelie, kabose-
 nja ri togongi setoe, togombengi pampolinggonanja kami,
 8 maboeja kodjo rajanja ri kami. Madjoe'a papa i mPoe-
 boelie, nawembe, se'i ma'ai ngkadjoe'a ngkomponja.
 Ndjo'oe napeole i mPaeloe, napekakaika, nadika palenja
 9 ri koronja, napaka'osa. Boetoe roo setoe, wa'a ntaoe
 madjoe'a ri togongi simbadjoe ma'i, napaka'osa i
 10 mPaeloe. Ma'ai pantoeboenakanja kami; palai mami,
 napapoiwo mpodago kami.

Kadjela i mPaeloe ri lipoe Roma.

- 11 Poesamo togomboeja, wali-mposoemombamo kami ri
 kapala nto Alesandiria, anoe malantoemo tando mpooedja.
 12 To'o ngkapala setoe: Lamo Morapi. Mebia kami ri lipoe
 13 Sirakoesa, togo mbengi pe'onto mami ndjairia. Oengka
 lairia mosoemomba moeni kami, menggoli, mosompo ri
 Regioe. Bangke reme mewoeimo ngojoe oengka ri pogoe-
 lingi, sambengi dja posoemomba mami, mosompomo ri
 14 Poeteoli. Ndjairia kaparata to Masehi; naperapi kami da
 me'onto onombengi. Ewaintje'emo kadjela mami ri Roma.
 15 Ma'imo wo'oe to Masehi sa'e oengka ndjairia, mantomoe-
 naka kami, sa'e ri Potomoe i Apioe, sa'e ri Baroega

Tatogo, maka nadongemo kadjela mami. Pangkitanja taoe setoe, naoende i mPaoeloe to'o mPoeë Ala, marosomo moeni rajanja.

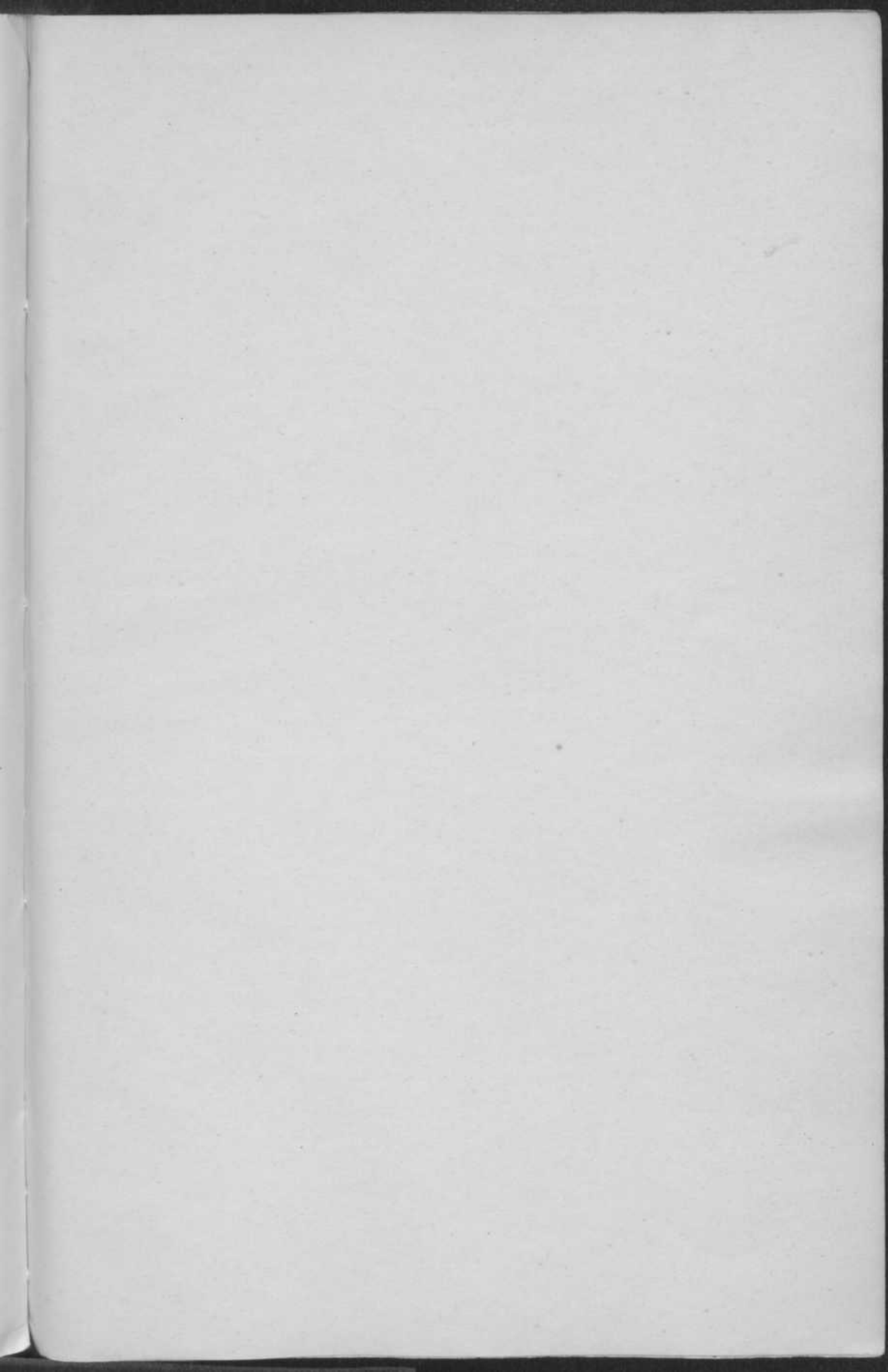
- 16 Kadjela mami ri Roma, ndawaimo i Paoeloe maroo²
 ri banoeanja ngkalionja, sangkani² pai soerodado samba'a
 17 anoe madjaga si'a. Poeramo togombengi, napekitima i
 mPaoeloe wa'a nto Jahoedi anoe bangke sakodi katoe-
 woenja. Singkandomoemo taoe setoe, nato'oka: Ee wa'a
 ngkasangkompō, maoe bare'e ntoe'oe masala jakoe ri kasi-
 to-Jahoedikoe, bara ri wawai ntaoe toe'ata, jakoe ndasoko
 18 ri Jeroesale, nepa ndatondjoeka to Roma. Poeramo napa-
 resa ntaoe setoe kara²koe, nato'o da nalapasaka moeni
 jakoe, kabare'enja narata ri jakoe anoe da napepateka
 19 jakoe. Kabare'enja nawai nto Jahoedi jakoe da ndala-
 pasaka, wa'anjamo koepekibotoesi kara²koe ri Datoe,
 20 banja bara da mampogiloeka kasito-Jahoedikoe. Intje'e
 pai koepampekitima komi, da mampeole komi pai da
 mompaoe² pai komi. Maka katempoengoe mpalekoe se'i
 bare'e ntaninja: koepomata² anoe napomata² nto Israeli
 poera².
- 21 Mesono taoe setoe: Bare'e re'e soera karata oengka
 ri tana nto Jahoedi, anoe manganto'o kasikonja. Bare'e
 wo'oe re'e kasito-Jahoedita djela mampobambarika bara
 22 mampetoemboe salamoe bara noendjaa². Paikanja da raja
 mami da madonge toentoe ndajamoe, maka kaintjani anoe
 noeto'o Noentoe ngKatoewoe, maria kodjo taoe anoe
 mantjapoe.
- 23 Poeramo napakanotoka i Paoeloe eo, maria taoe setoe
 ma'i ri banoea i mPaoeloe. Napetoemboe i mPaoeloe ri
 taoe setoe poera² anoe kono Poparenta mPoeë Ala, napari²
 da mampakanoto raja ntaoe setoe, da napaintjani poera²
 anoe kono Poeë Isa ri soera i Nabi Moesa pai wa'a nabi
 poera², mowoero napangantepoe'oe, mawengi nepa nape-
 24. 25 'ontoka. Sa'e meaja ri paoenja, sa'e bare'e. Mosisala
 taoe setoe, masae moga'amo, kapoeranja nadonge paoe
 i mPaoeloe se'i: Montjo kodjo ndato'o noe Inosa mPoeë
 Ala ri nganga i nabi Jesaja, manto'o wa'a ngkaimi:
 26 „Kandjo'oe ri taoe setoe, to'oka: Talingami da madonge,
 bare'e da re'e anoe da ndirata ndaja; matami da meole,
 27 bare'e da re'e anoe da ndikita. Maka poremo raja ntaoe

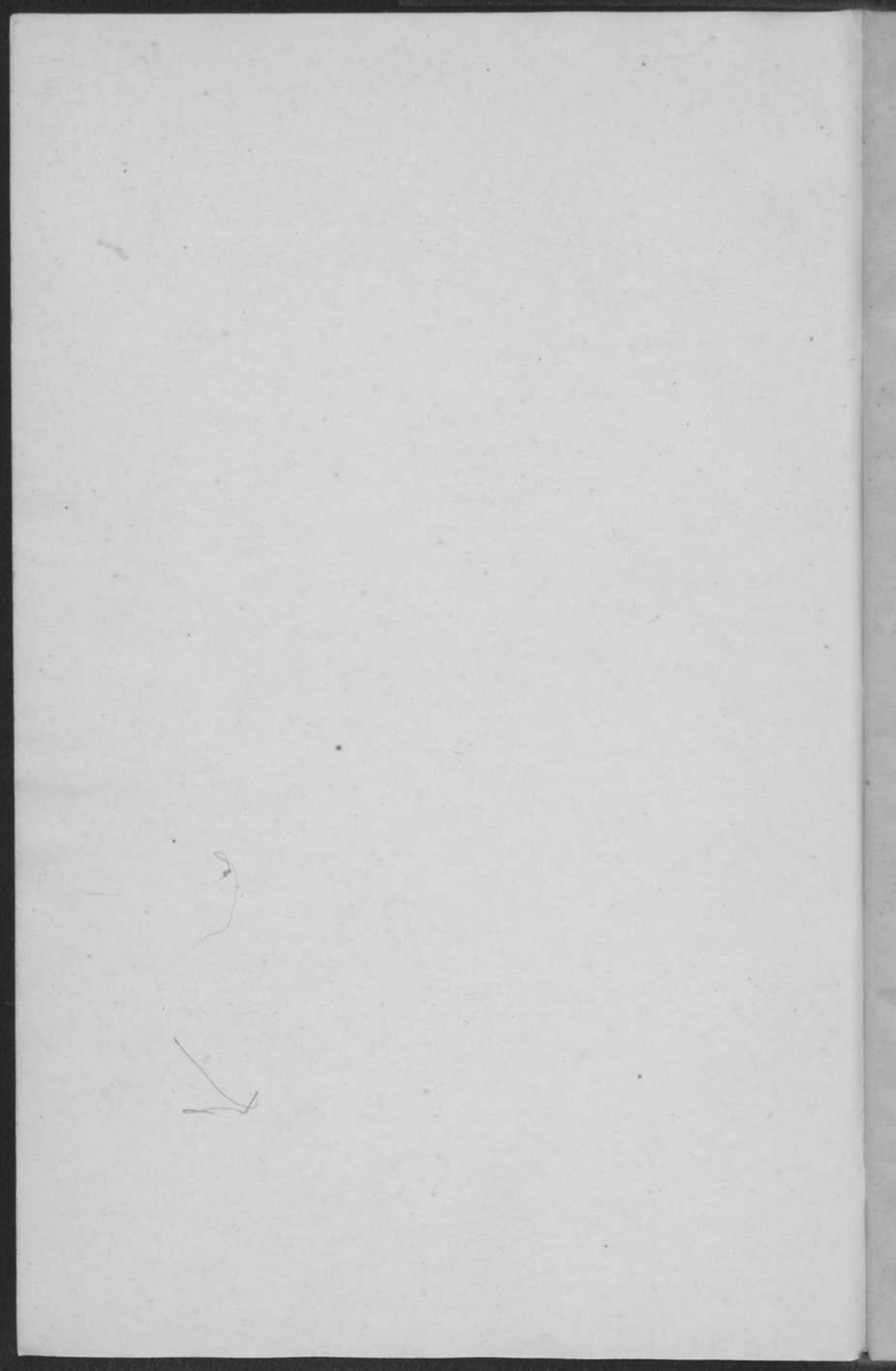
- se'e, talinganja mewali oeiimo. matanja napoboetaka, boi da re'e anoe da nakita noe matanja, bara da nadonge ntalinganja, bara da narata ndajanja pai nakatebalisakamo ndajanja pai koepampaka'osa taoe setoe".
- 28 Da ndipaintjanimi, kaboeja ndaja mPoeë Ala se'i ndapetoemboeka to polamoa. Taoe setoe sangaja² da mampedongeka.
- 29 Poeramo paoe i mPaoeloe se'e, malaimo To Jahoedi,
30 ntongo mopapaiso. Roea nta'oe moentoe karoo² i mPaoeloe
ri banoea anoe nasima ngkalionja. Nakoho taoe poera²
31 anoe ma'i mampeole si'a. Napetoemboe Poparenta mPoeë
Ala, mampagoeroe poera² anoe kono Poeë Isa i Masehi,
maloga rajanja, bare'e re'e anoe mampepetangani.

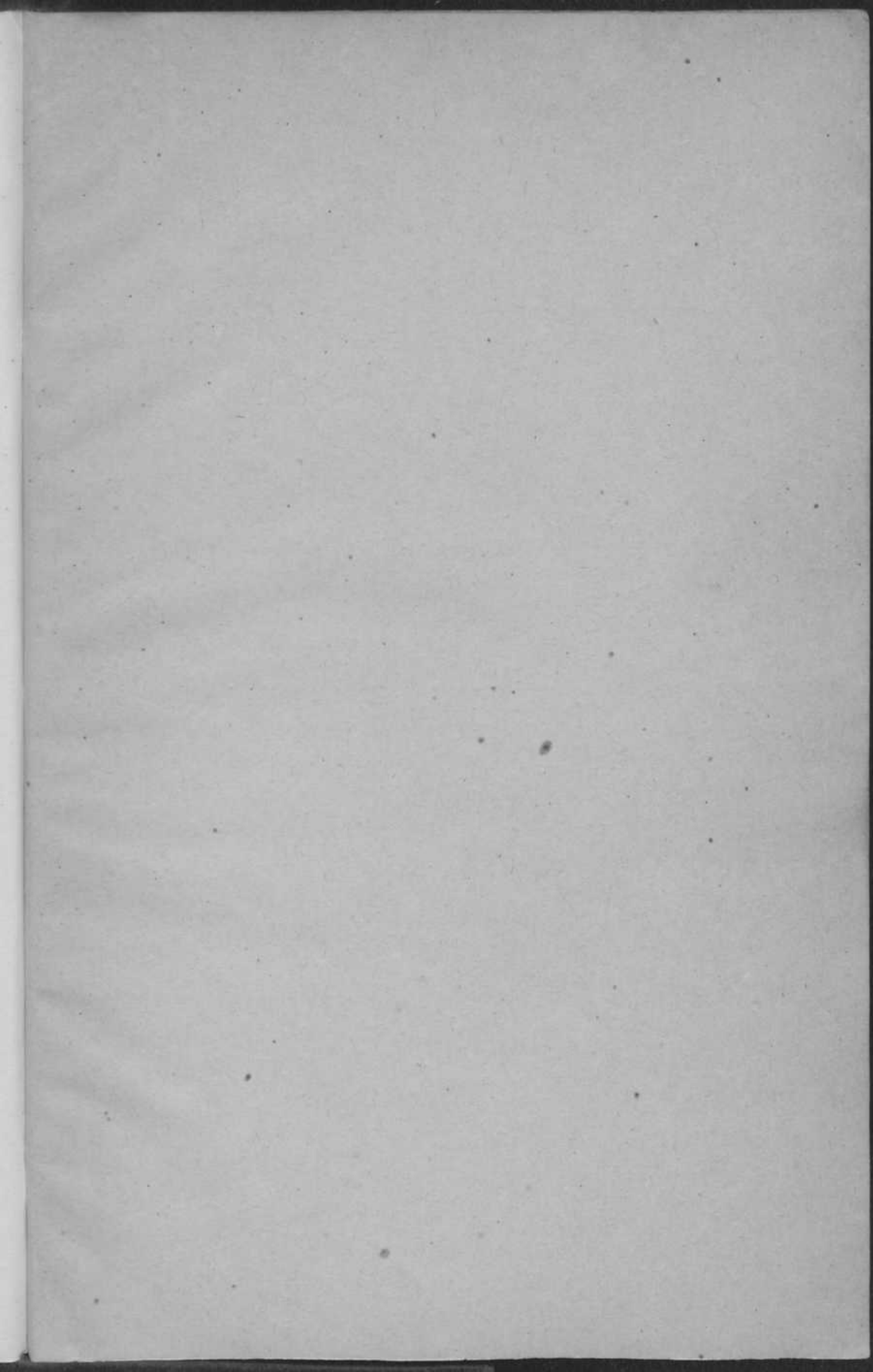
Podede wa'a ntoentoe ri ra ntjoera se'i.

To'o ntoentoe.	Ri take ngkara- tasa anoe ka-
Wo'onja	3
Pepone i mPoeë Isa ndeki Soeroega	4
i Matioe sawani i Joedasi	4
Pena'oe Inosa mPoeë Ala	5
Ponoentoe i mPetoeroe	6
Oejoe ngkasandaja ² i mPoeë Isa	7
Taoe Poengkoe napaka'osa i mPetoeroe pai i Johane	8
Ponoentoe i mPetoeroe	9
i Petoeroe pai i Johane ndasoko	10
i Petoeroe pai i Johane ndaparesa	10
Pekakai noe wa'a ngkasandaja ² i mPoeë Isa	11
Pokasangkompo noe wa'a ngkasandaja ² i mPoeë Isa	12
i Anania pai Sapira	12
Wa'a ngkoeasa anoe napepapakitaka ntjoero i mPoeë Isa...	13
i Petoeroe pai i Johane ndasoko pai ndaparesa wo'oe	14
Pampilisi to potila kina'a papitoe	15
Powia pai ponoentoe i nTjetepanoe	16
Kapate i nTjetepanoe	20
i Saoeloe mangadjeani kasandaja ² i mPoeë Isa	21
i Pilipoe ri lipoe Samaria	21
i Pilipoe pai Taoe Ndalanti i Datoe Kandake	22
Raja i nTjaoeloe ndabalisaka i mPoeë Isa	23
i Saoeloe pai i Anania	24
Pelindja i nTjaoeloe ri Jeroesale pai ri Taroesoë	25
i Petoeroe pai i Enea	26
i Tabita mate nawali-mpatoewoe i mPetoeroe	26
i Petoeroe pai i Koroneli	27
i Petoeroe mampetoemboë parioenja i Koroneli	30
Noentoe ngKatoewoe naaja nto Antiokia	31
i Nabi Agaboe	32
Padjeani i Herode kasandaja ² i mPoeë Isa	32
Pobangke ² i Herode pai kapatenja	33
Pelindja anoe ka'isa i ntjoero Paoeloe, mampetoemboë Noentoe ngKatoewoe	34
i Paoeloe pai i Baranaba ri togongi Kiperoe	34

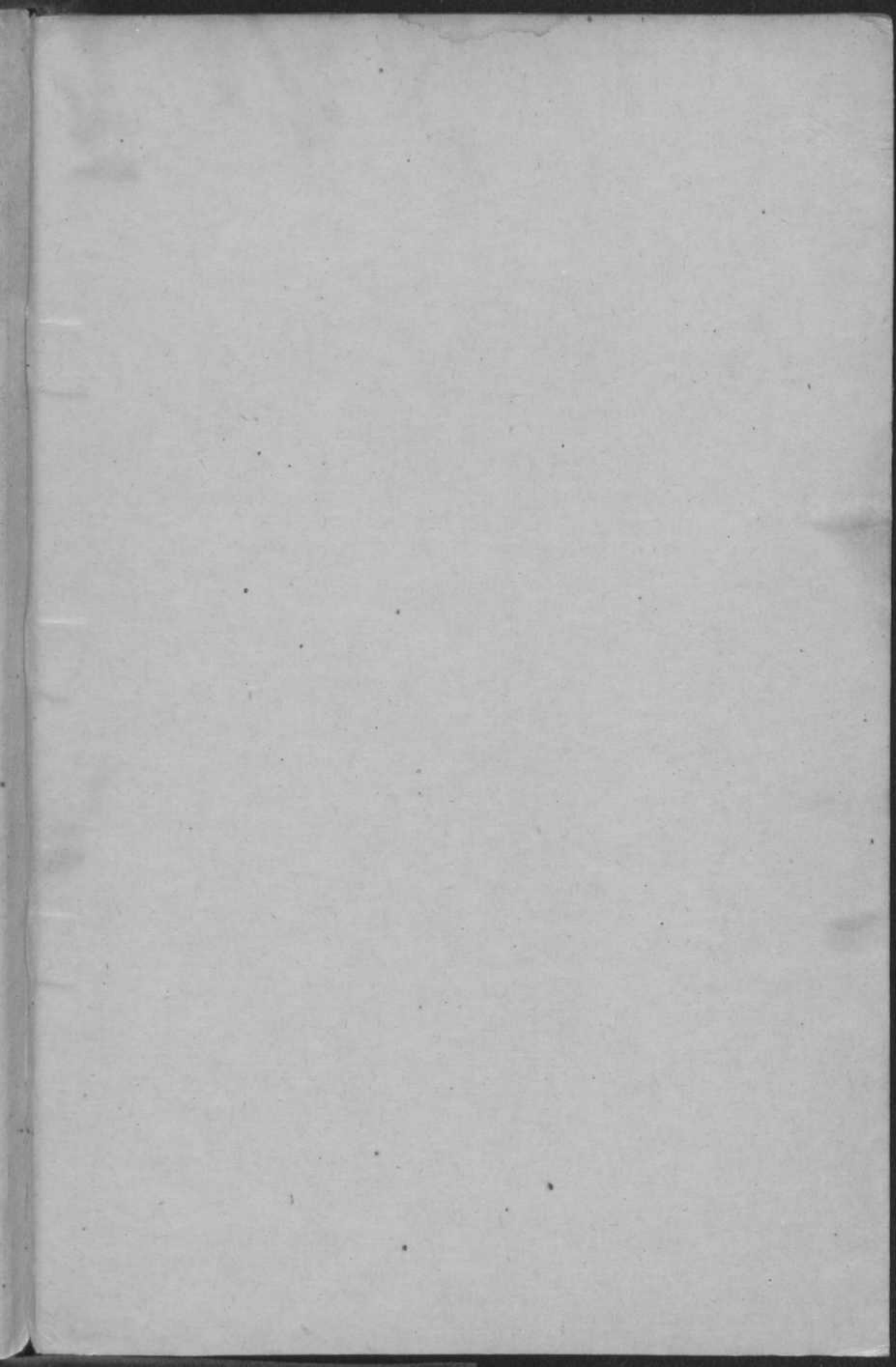
i Paoeloe pai i Baranaba ri tana Pisidia	35
i Paoeloe pai i Baranaba ri lipoe Ikonioe	38
i Paoeloe pai i Baranaba ri lipoe Lisitera	38
i Paoeloe pai i Baranaba mewalili ri Antiokia	39
Pogombo ngkasandaja ² ri Jeroesale	40
Karoeampali mpoweloea i mPaoeloe da mampetoemboe Noe- ntoe ngKatoewoe; Poga'a i mPaoeloe pai i Baranaba; i Silasi joenoe i mPaoeloe	42
i Timoteoe napojoenoe i mPaoeloe ri pelindjanja	43
Powote i ntjoero Paoeloe ri tana Makedonia	43
i Paoeloe pai i Silasi ri lipoe Pilipi	44
i Paoeloe pai i Silasi ri lipoe Tesalonika	46
i Paoeloe pai i Silasi ri lipoe Berea	47
i Paoeloe ri lipoe Atene	47
i Paoeloe ri lipoe Korinti	49
i Paoeloe mewalilimo ri lipoe Antiokia	50
Pelindja i mPaoeloe anoe katatogo, da mampetoemboe Noe- ntoe ngKatoewoe	50
i Paoeloe ri lipoe Epesoe	51
Kabara ntaoe sondo ri lipoe Epesoe	52
i Paoeloe maliwoeki moeni lipoe nto Makedonia pai to Garika	54
Pompalakana i mPaoeloe pai to Epesoe ri lipoe Milete	55
i Paoeloe ri lipoe Tiroe	56
i Paoeloe ri lipoe Kesaria	57
i Paoeloe ri Jeroesale	57
i Paoeloe ndasoko	58
Ponoentoe i mPaoeloe ri to Jahoedi	60
i Paoeloe mantjoeara pogombo bangke nTo Jahoedi	62
To Jahoedi montando koro da mampepate i Paoeloe	63
i Paoeloe ndapakatoe ri lipoe Kesaria	64
i Paoeloe mantjoeara i petoro Pelisi	64
i Paoeloe ri soeara i mpetoro Pesetoe	66
i Paoeloe mantjoeara i mokole Aripa	67
Posoemomba i mPaoeloe ri lipoe Roma	71
i Paoeloe pai joenoenja ri togongi Malita	74
Kadjela i mPaoeloe ri lipoe Roma	74

24 gr 062

4